

ARCHEOLOGICKÉ DOKLADY OSÍDLENÍ KATASTRU UHERSKÉHO HRADIŠTĚ¹

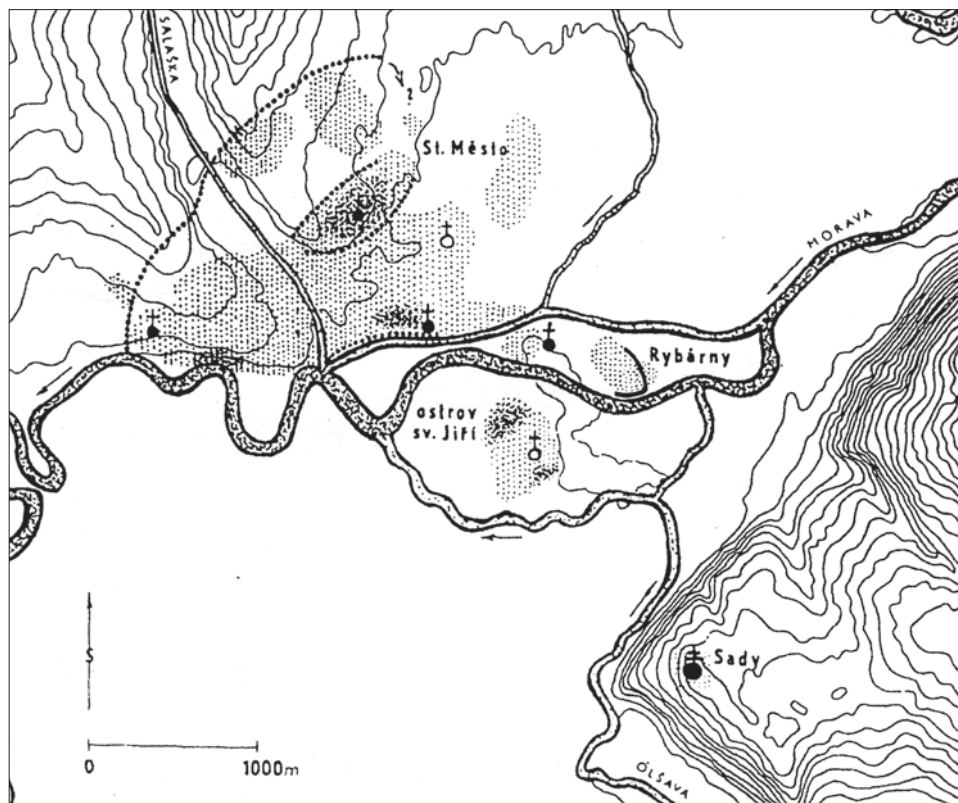
Dana Menoušková, Slovácké muzeum, Uherské Hradiště

Předkládaná stať přináší soupis pravěkých, raně historických a středověkých nálezů známých z archeologických výzkumů, dohledů a z náhodných nálezů na katastru Uherského Hradiště.

Úvod

Abecedně řazená archeologická topografie katastru Uherského Hradiště navazuje na již dříve publikovaný soupis archeologických nálezů z katastru Starého Města (Vaškových 2004, 109–155) a soupis vztahující se ke katastrům měst a obcí středního Pomoraví² (Vaškových–Menoušková 2005, 109–141). Předkládaný soupis nálezů je rozdělen na pasáž týkající se vlastního **historického jádra** dnešního Uherského Hradiště (a jeho nejbližší okolí), na část zachycující nálezy v městské části **Rybárny**, oddělené z jedné strany řekou Moravou od historického jádra, z druhé strany tzv. Baťovým kanálem od katastru Starého Města (viz obr. 1, 3), a na pasáž zohledňující nálezy z městské části **Sady** (obr. 1, 29), tedy z táhlého hřebene položeného jihovýchodně historického jádra. Z hlediska správního vývoje oddělené i topograficky odlišující se katastry městských částí Mařatice, Míkovice a Věsky již byly zpracovány v předchozím seznamu. Historické jádro, tedy tzv. „ostrov sv. Jiří“, městská část Rybárny a část Sady si vyžádaly samostatné zpracování nejen s ohledem na četnost nálezů, ale především vzhledem k výraznému středohradištnímu horizontu osídlení, který je společný všem třem. Spolu se Starým Městem tak vytváří tzv. staroměstsko-uherskohradištskou sídelní aglomeraci,³ jedno z nejvýznamnějších center Velké Moravy (k tomu např. L. Galuška 2000, 79; M. Lutovský 2001, 307–309). Nejrozsáhlejší ze zde předkládané topografie je pochopitelně část věnovaná vlastnímu „ostrovu sv. Jiří“. Jejím základem se stala rozsáhlá záchranná archeologická činnost, probíhající během 70.–80. a zčásti i 90. let 20. století, zajišťovaná především R. Snášilem, R. Procházkou, J. Novotným a posléze i J. Kohoutkem a dalšími, jímž touto cestou děkuji za laskavé svolení k publikaci materiálu i za cenné rady a konzultace. Tou jsem ostatně zavázána i D. Frolíkové-Kaliszové, spolupodílející se především na výzkumu v Otakarově ulici. Méně se výzkumná činnost uplynulých let dotkla čtvrti Rybárny, kterou reprezentuje především významný nález základů středohradištní architektury učiněný R. Snášilem roku 1986. Velká část starších nálezů z Rybáren je však nestratifikovaná. Poněkud lépe je na tom městská část Sady s bohatým nálezovým fondem, který došel zhodnocení jak v rámci velkého systematického výzkumu V. Hrubého (trať „Špitálky“ či „Na špitálkách“) a následného vyhodnocení výzkumu L. Galuškou, tak v rámci menších výzkumů (kostel P. Marie). Řada drobnějších nálezů je známá i ze sběrů.

Z chronologického hlediska zahrnuje předkládaný text tři nesterpně zastoupené horizonty osídlení: pravěký, středohradištní a středověký. Přičemž těžiště zájmu se v posledních dvou desetiletích přesunulo ze středověkého na středohradištní a částečně také pravěký horizont. Pravěké nálezy z vlastního „ostrova sv. Jiří“ reprezentují nečetné a v převážné míře blíže nestratifikované nálezy (např. depot bronzových hřiven či starší nálezy pravěké broušené industrie a zvířecích kostí pocházející z řečiště Moravy). Výjimku tvoří pouze nález 2 střepů KPP učiněný při přístavbě budovy Městského úřadu, nález laténské zápony z prostoru parku před budovou nádraží ČD a zlomek modrého skleněného laténského náramku druhotně uloženého ve výplni středohradištního objektu zachyceného rovněž ve zmiňovaném parku. Také z městské části Rybárny (především trať Bumbalov) jsou známé četné nestratifikované nálezy (MMK). Pravěký horizont osídlení je zastoupen i v části Sady. V souvislosti s charakterem pravěkých nálezů z prostoru „ostrova sv. Jiří“ a s ohledem na pedologické rozbory se R. Snášil a R. Procházka vyslovili, že o osídlení trvalejšího rázu lze na území vlastního

1. Předpokládaný vzhled staroměstsko-uherskohradištské sídelní oblasti v 8.–9. století. Předvelkomoravské osídlení (vytečkováno hustě), velkomoravské osídlení (řidší tečkování), ověřené opevnění, včetně opevnění Rybáren (viz 2/2) (souvislý pás), objevené (plná značka) a předpokládané sakrální stavby (prázdná značka). Převzato a upraveno z: Galuška, L. 2000, 80.

ostrova uvažovat až v období kolem, ale spíše ještě až po zlomu letopočtu (Snášil–Procházka 1981b, 20–21). Titíž tak vylučují trvalejší osídlení vyššího stáří, které nebylo možné s ohledem na nevhodný terén.

Uceleněji než pravěký horizont osídlení bylo dosud v dané oblasti sledováno středohradištní osídlení. Rozsáhlý systematický archeologický výzkum Moravského muzea v Brně pod vedením V. Hrubého tak na Sadské výšině odhalil pozůstatky důležitého velkomoravského sakrálního komplexu, jehož význam byl nověji zhodnocen v práci L. Galušky (1996). Také z Rybáren jsou zásluhou R. Snášila známy pozůstatky velkomoravské zděné architektury, v jejímž bezprostředním okolí se nacházelo velkomoravské pohřebiště. Problematictější je situace na území někdejšího „ostrova sv. Jiří“, v archeologicky hůře přístupném terénu pod novodobou zástavbou současného městského jádra Uherského Hradiště. Četné výkopy na a v okolí obou náměstí odhalily zděné základy řady staveb (nejasné zda kamenné byly pouze podezdívkové či i další nadzemní části) středohradištního stáří. Záchranný a často fragmentární charakter těchto drobných výkopů však brání plnému archeologickému vyhodnocení nálezové situace. Jiná již byla situace na Otakarově ulici, nám. Rudé armády, při výzkumu plochy pro tzv. „Ledovec“ – dnes Klub kultury a v posledních letech také při výzkumu plochy pro nerealizovaný hotel „Inpost“, plochy pro tzv. „dům manželů Arnoštových“ na Havlíčkově ulici a při stavbě budovy Telecomu. Ke zmíněné, doposud souhrnně nezpracované a tedy nevyhodnocené velkomoravské zástavbě ostrova se ještě přidružuje otázka případné velkomoravské svatyně „kaple sv. Jiří“, prozatím archeologicky neobjevené

(souhrnně R. Snášil 2001). Otázku existence a případného charakteru velkomoravské sakrální architektury na „ostrově sv. Jiří“ ostatně znovuotevřel již výše zmiňovaný výzkum R. Procházky a J. Kohoutka při stavbě budovy Telecomu.

Podrobněji je zpracován středověký horizont osídlení zájmové oblasti, a to především „ostrova sv. Jiří“, neboť středověká zástavba části Rybáren a Sadů doposud systematicky sledována nebyla. Topografii města ve 13.–15. století podali na svou dobu komplexním způsobem R. Procházka a L. Sulitková (1984), kteří se na základě kombinace archeologických výzkumů a archivních pramenů vyjádřili například k terénním poměrům, ke členění města, k jeho opevnění a zástavbě, ale i k majetkovým poměrům a zastoupení řemesel ve městě.

Zatímco městská část Sady je situována na mírný táhlý hřbet, na vyvýšeninu Luhačovické pahorkatiny, historické jádro Uherského Hradiště („ostrov sv. Jiří“) a městská čtvrť Rybárny leží v inundačním území řeky Moravy, v údolní rovinaté nivě severní části Dolnomoravského úvalu. Proto je reliéf těchto dvou částí poměrně plochý a v případě tzv. „ostrova sv. Jiří“ se pochybuje dokonce jen v rozmezí 178,5–180 m n. m. R. Procházka (R. Procházka–L. Sulitková 1984, 48) uvádí pro úroveň povrchu ostrova v 10.–13. století hodnoty nivelet přibližně 175,5–178,5 m. Tedy 1,5 až 4,5 m pod současným povrchem. Velmi podobný je reliéf i městské části Rybárny. Výrazným krajinnotvorným prvkem regionu je řeka Morava. Jejím příznačným rysem jsou četná mrtvá ramena protáhlého nebo srpovitého tvaru. Jejich existence svědčí o intenzivním vývoji řečiště, které se neustálými nánosy pomalu zvyšuje. Větvením toku se vytvořilo mnoho ramen, kterými obtékala řeka Morava mírné vyvýšeniny. Vznikaly tak četné ostrůvky, které se staly základem pro velkomoravské a posléze středověké osídlení.

Ne vždy zpracované náleзовé celky z výzkumů a často neexistující náleзовé zprávy ze zmíněných lokalit (především však z výzkumů prováděných na „ostrově sv. Jiří“) se negativně odrazily nejen na obsahové stránce jednotlivých hesel, ale především na výběru vhodných plánů a na absenci obrazové dokumentace doprovázející text topografie. Situaci zkomplikovaly rovněž ztráty způsobené zaplavením depozitáře při povodni v roce 1997. Aby nedošlo ke zkrácení pohledu na tu kterou lokalitu způsobenou neobjektivním výběrem obrazového materiálu, provází jednotlivá hesla pouze mapové zakreslení⁴. Obrazová dokumentace má tak výběrový charakter a užita je jen ve výjimečných případech.

Předkládaná archeologická topografie Uherského Hradiště se snažila zohlednit v co nejobjektivnější míře výsledky výzkumů různých badatelů a uvádí tedy i různé, někdy poněkud protichůdné, názory na interpretaci toho kterého objevu. Jejím cílem není hodnocení, ale vytvoření jakéhosi komentovaného katalogu nálezů, který vznikl na základě studia dostupné literatury, náleзовých zpráv z archivu Slováckého muzea a Archeologického ústavu AV ČR v Brně, studia vlastních nálezů a konzultací s autory výzkumů, kteří mírou své vstřícnosti charakter předkládaných informací značně ovlivnili. Zde předkládaná data představují informace získané do poloviny roku 2005. S ohledem na co nejplastičtější a nejcelistvější pohled na zájmovou oblast zachycuje soupis i ty archeologické výzkumy a dohledy, které měly třeba jen stratigrafický ráz, nicméně přinesly, byť negativní, zjištění o osídlení v určité exponované lokalitě či zaznamenaly její stratigrafii, důležitou právě s ohledem na relativně nevelké stáří půdního horizontu ve vlastním historickém jádru Uherského Hradiště. Pomínuty tak zůstávají pouze ty dohledy stavebních akcí, při nichž nebyly překročeny novověké horizonty sídelní aktivity. Tam, kde se hesla překrývala či došlo ke změně názvu ulice či náměstí, jsou připojeny odkazy.

Stejnou strukturu hesla, jako část „ostrov sv. Jiří“ mají i Rybárny. Naopak v soupise nalezišť z katastru Sadů je s ohledem na venkovský charakter osídlení (především pak rozptýlenou zástavbu) heslo *Ulice a rok výzkumu* nahrazeno traťovým pojmenováním a struktura hesla je tak blízká záznamům z topografie středního Pomoraví (viz Vaškových–Menoušková 2005). Tomu odpovídá i vlastní zakreslení nálezů této části, které není provedeno do parcelní sítě, ale do slepé katastrální mapy (viz obr. 29). Hesla jednotlivých lokalit jsou uspořádána abecedně, rozhodující je označení výzkumu či náleзу (tedy název ulice, náměstí, trati). Proběhlo-li na téže lokalitě více výzkumů, jsou řazeny chronologicky

vzestupně. Na závěr jednotlivých částí jsou zařazeny záznamy blíže nelokalizovatelných výzkumů a vesměs starších nálezů, k nimž již nelze dohledat podrobnosti. Textová část soupisu (týká se především části „ostrov sv. Jiří“) je doplněna rejstříkem poloh/ulic, rejstříkem přejmenovaných ulic a náměstí a přehledem užitých nálezových zpráv (z fondu Slováckého muzea a Archeologického ústavu AV ČR Brno).

PŘEHLED ARCHEOLOGICKÝCH NALEZIŠŤ Z KATASTRU UHERSKÉHO HRADIŠŤE

1. Historické jádro dnešního Uherského Hradiště, tzv. „ostrov sv. Jiří“

Především na základě výzkumů R. Snášila a R. Procházky se dnes předpokládá, že osídlení plochy nynějšího historického jádra Uherského Hradiště lze vztáhnout již před středohradištní období. Dřívější osídlení trvalejšího rázu nebylo vzhledem k nevhodným terénním podmínkám teprve se konsolidujícího terénu souostroví nejspíše možné. Přesto se z jádra města dochovalo několik ojedinělých pravěkých nálezů (z doby bronzové, z laténského osídlení a nespécifikovaná a dnes nezvěstná mince z doby římské). Řada neolitických či eneolitických nálezů je známá z koryta řeky Moravy či z jeho těsné blízkosti. Osídlení trvalejšího rázu lze však vztáhnout až na slovanské (předvelkomoravské) období. Jádro slovanského i pozdějšího středověkého osídlení bylo založeno (na nejspíše dvou (?) největších ostrovech) uprostřed vícedílného souostroví v inundaci při soutoku Olšavy s Moravou. Některá stratigrafická pozorování R. Snášila a R. Procházky v této souvislosti naznačují, že ostrovy dělilo starší rameno řeky Moravy, které bylo postupně zasypáváno sídlištním odpadem (dnu tohoto ramene se vyhýbalo ještě slovanské osídlení v 8.–9. století). Tohoto mrtvého ramene mohlo být ve středověku využito jako mlýnského náhonu, který nesl od 15. století název Rechla. Rechla tak nemusela nutně mít antropogenní původ. Snad již předvelkomoravské a jistě středohradištní osídlení bylo opevněné (je možné počítat s využitím starších ramen a meandrů řeky Moravy a také s lehčím palisádovým opevněním), některé poznatky k opevnění ostrova přinesly výzkumy na ulici Hradební a na tehdejším náměstí Rudé armády. Vedle četných dokladů dílenských objektů (zpracování bronzů, kostí a jiné) je třeba pro předvelkomoravský horizont osídlení zmínit přítomnost jezdecké nobility na lokalitě. Ta vedla také R. Snášila k myšlence opevněného hradiska, které fungovalo již v průběhu 8. století, s předhradími výrobně-řemeslnického charakteru. V závěru velkomoravského období zde vzniklo jedno z hlavních center Velké Moravy, které spolu s přilehlými aglomeracemi (v prostoru Starého Města a Sadů) vytvářelo jeden z největších celků té doby na našem území. Dokládají to nálezy pozůstatků zděných (v některých případech možná i sakrálních) staveb na několika místech přímo v intravilánu pozdějšího města. Zděné pozůstatky velkomoravských staveb jsou známy jak ze starších výzkumů v prostoru Mariánského náměstí (dříve nám. Rudé armády), tak i z Masarykova náměstí, ulice Protzkarovy, Otakarovy, ale rovněž z novějších výzkumů, z křížení ulic Hradební a Růžové či z ulice Havlíčkovy. Naopak zarážející je minimum pohřbů (dle nálezového inventáře je fakticky možné uvažovat pouze o jednom prokazatelném), které by bylo možné s předvelkomoravským či s velkomoravským horizontem osídlení spojit a které pocházejí přímo z historického jádra města. Dosavadní výzkumy potvrzují diskontinuitu mezi závěrem středohradištního osídlení a počátky středověkého města. Vznik vlastního středověkého města lze klást do období mezi lety 1253–1257, kdy bylo na ostrově, na němž měla už stát kaple sv. Jiří, velkomoravského stáří (?), založeno z popudu Přemysla Otakara II. vlastní město s výrazně strategickou funkcí. Vzniknuvší město představovalo po celé středověké období jednu z hlavních opor královské moci na jihovýchodní Moravě a sehrálo především úlohu významné vojenské pevnosti. Kolonizováno bylo jednak lidem z královských Kunovic, jednak osadníky z velehradského kláštera náležejícího Starého Města. Odtud plyne také existence dvou náměstí i různého dne konání trhů. V roce 1258 se město jmenovalo Nový Velehrad, název se však nevžil. Pojmenování Hradiště se objevuje až roku 1294 (resp. 1297). Jádrem města byly Dolní a Horní rynek a k nim přilehlé ulice. Město bylo obklopeno hradbami a vodním příkopem, které v době lokace měly provizorní charakter (val a palisáda) a teprve v průběhu 14.–16. století došlo

k výstavbě kamenných hradeb. Předpokládá se, že nejzašším obdobím pro jejich vznik je doba po útoku Matúše Čáka 1315. Již v 15. století se město rozšiřovalo i za hradby. Z města vedly dvě hlavní brány respektující stávající komunikační systém. Na severozápadě se otevírala brána Staroměstská (při vyústění dnešní ulice Vodní, archeologicky částečně prozkoumaná a datovaná již do počátku 14. století), na východě (v prostoru dnešní ulice Havlíčkovy) brána Kunovická. Obě brány se poprvé uvádějí roku 1362 v rejstříku mostného jako místo jeho výběru. Tzv. Matyášova brána situovaná v parku nedaleko budovy vlakového nádraží je až mnohem mladším komunikačním prvkem, určeným fakticky jen pro pěši. Doložen je také několikrát přestavovaný původně dřevěný středověký most, vedoucí severovýchodně od stávajícího. V tomtéž místě předpokládá R. Snášil i původní, středohradištní přemostění. O kamenném dláždění se z písemných pramenů dozvídáme až z poloviny 17. století, přičemž stratigrafická pozice pískovcové dlažby v Nádražní ulici nevyklučuje zpevňování cesty již ve 14. století. Podobná situace byla i na Mariánském náměstí. Pro urbanistický vývoj města mají značný význam poznatky získané z výzkumů např. na Otakarově ulici a na nám. Rudé armády R. Snášilem a R. Procházkou a posléze i výzkum na nádvoří nynější Reduty prováděný pracovníky Slovákého muzea ve spolupráci s organizací Archaia. Počátky středověkého osídlení Hradiště jsou tak spojené jak s polozemnicemi s kůlovou, košatinou vyplétanou konstrukcí, tak s nadzemními stavbami. Vzhledem k hydrologické situaci ve městě (vysoká hladina spodní vody) však polozemnice nejsou převládajícím typem obydlí. Řada archeologických výzkumů ve středu města prokázala dílenské provozy zpracovávající kovy, sklo, kůži i provozy zabývající se potravinářskou činností. Ze specializovaných řemesel je třeba uvést ševcovství, řemenářství, brašnářství, výrobu pošev nožů, dýk a mečíků. Město mělo řemeslnicko-zemědělský charakter s postupným přerůstáním do zemědělsko-řemeslnického rázu. Předměstské osídlení se rozvíjelo v době, kdy se plošný rozsah ostrova povodňovou činností zvětšil, tedy asi až od 14. století. Funkci jakého si předměstí sehrával prostor severovýchodně od města. Na svém strategickém, významu neztratilo město ani v baroku, kdy dostalo ráz vodní pevnosti (obr. 2).

2. Barokní opevnění města. Plán z roku 1742 – výřez. Převzato a upraveno z: Júzovi, A.a V. 1958, obr. příl. 28. Originál uložen v archivu Slovákého muzea.

Lit.: L. GALUŠKA (2001, 124–137), R. PROCHÁZKA–L. SULITKOVÁ (1984), R. SNÁŠIL (1986, 33–46; 1987, 149–156; 1990, 264–268), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 18, 28–29).

Soupis:

1/1

Ulice a rok: Bezručova (dnes Protzkarova) ul. 1980 (**obr. 4**)

Poloha: 200 m SV od nádražní budovy, na parcele přilehající ke zmíněné ulici

Parcela : 69

Nález: R. Procházka zde zachytil sídlištní a požárovou vrstvu datovanou keramickými nálezy do počátku 14. století.

Uloženo: Slováké muzeum, přír. č. 13/81, 14/81, 15/81

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1982, 52–55); NZ 207/95

1/2

Ulice a rok: Bezručova (dnes Protzkarova) ul. – náměstí Rudé armády (Mariánské nám.) 1983 (**obr. 4**)

Poloha: liniový výkop počínající v JZ části dnešního Mariánského náměstí a směřující po jeho jihozápadní straně dále ulicí Bezručovou (dnes Protzkarovou), výkop končí v jižní části Zelného trhu v místech vyústění ulice Na Splávku

Parcely: 665, 653/20, 653/17

Nález: Při sledování rýhy vodovodního potrubí byly v prostoru náměstí objeveny R. Snášilem a J. Novotným základy zdíva sрубové stavby, jehož kameny byly spojovány vápennou maltou. Stavba je keramikou datována do 2. poloviny 9. století. Zachyceny byly i další pozůstatky velkomoravské kamenné architektury (ve formě koncentrace vápenatých malt a keramiky) a objekty a nálezy z kolonizačního i vrcholné středověkého a novověkého horizontu města (13.–18. století), například výdřeva břehů středověké „městské stoky“ tzv. Rechly a zbytky dřevěných základů staveb z 2. pol. 13. století. Průběh a charakter základů velkomoravského zdíva vyvolával v autorech výzkumu představu více méně souvislé zástavby tvořící jakou si uliční čáru.

Uloženo: Slováké muzeum, přír. č. 196/83, 197/83

Lit.: R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 73); NZ 236/95

1/3

Označení a rok: Česká spořitelna 1997–1998 (**obr. 5**)

Poloha: asi 540 m SV od budovy vlakového nádraží, na parcelních číslech přilehlých k ulici Dvořákové

Parcely: 261/7, 261/8, 261/9, 261/10

Nález: V rámci rekonstrukce a přístavby objektu České spořitelny provedl J. Pavelčík stratigrafická pozorování, která potvrdila, že lokalita, nacházející se již mimo vlastní historické jádro města, je situována v inundační nivě toku Morávky, dnes zasypané, a to přímo na jejím levém břehu. Při hloubení základové jámy byl v západním traktu budovy narušen sklep z přelomu 18. a 19. století.

Uloženo: Bez nálezu

Lit.: NZ 592/98

1/4

Ulice a rok: Dlouhá ul. 1980–1981 (**obr. 10**)

Poloha: asi 400 m S od nádražní budovy

Parcely: 1259/1, 2287/1

Nález: Při ražbě pilotů pro základy nové stavby byly zdokumentovány stratigrafické vrstvy a podloží.

Uloženo: Bez nálezu

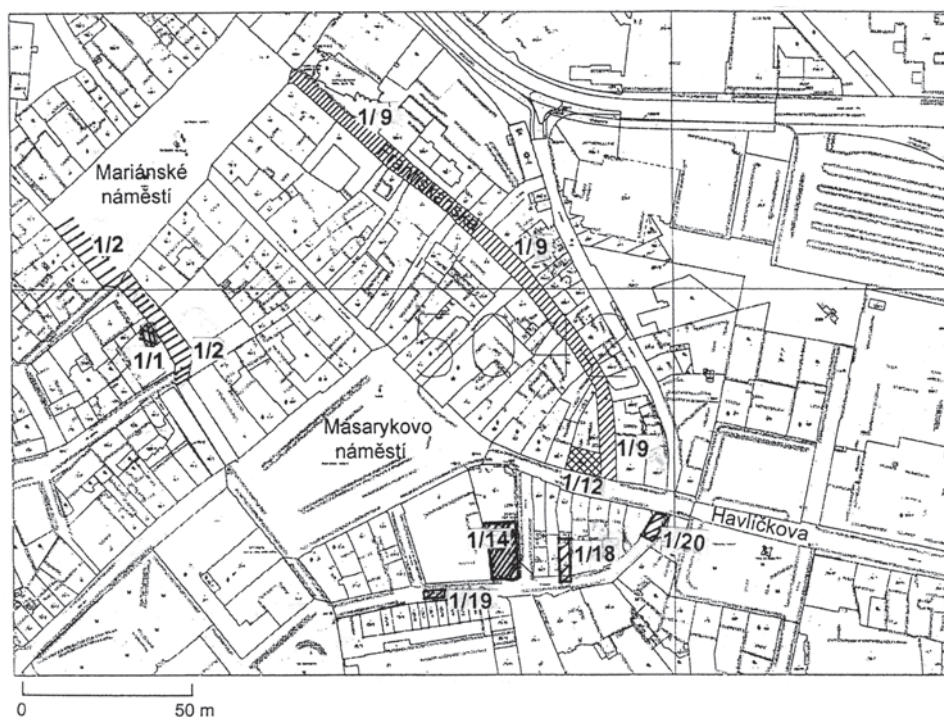
Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 62–64); NZ 402/96

Dvořáková ulice viz též Česká spořitelna 1997–1998

Františkánská ulice viz též Smetanova ulice

3. Rozsah archeologického osídlení historického jádra Uherského Hradiště (1) a Rybáren (2) – vyšrafováno.

4. Uherské Hradiště. Lokality: 1/1 Bezručova (Protzkarova) ul. 1980; 1/2 Bezručova ul. – nám. Rudé armády (Mariánské nám.) 1983; 1/9 Františkánská ul. 1998; 1/12 Havlíčkova ul. (dům manželů Arnoštových) 1994; 1/14 Hradební – Růžová ul. (SPT Telecom) 1993; 1/18 Hradební ul. (IPB) 19996; 1/19 Hradební ul. 2000; 1/20 Hradební ul. 2001.

1/5

Ulice a rok: Františkánská ul. – Sv. Jirská (dnes J. Štancla) – kavárna Alfa 1932 (**obr. 6**)

Poloha: na rohu Františkánské a ulice U polikliniky, č. popisné 153

Parcela: 191/1

Nález: Při stavbě někdejší kavárny Alfa došlo k průzkumu vrstev a objektů středohradištního a středověkého až novověkého charakteru. Zachyceny byly pozůstatky nadzemní stavby o rozměrech 200×600 cm dřevěné konstrukce se stěnami vyplétanými proutím – stavba nebyla datovaná, dále četné nálezy keramiky, zlomky železných předmětů a mince z roku 1552.

Uloženo: Uložení neověřeno

Lit.: NZ 389/95

1/6

Ulice a rok: Františkánská ulice – Františkánský klášter 1990-1991 (**obr. 6**) (viz též Smetanova ulice 1982, záznam č. 1/71 a záznam 1/9)

Poloha: asi 500 m SV od nádražní budovy v prostoru františkánského kláštera

Parcela: 146/2

Nález: Výzkum R. Snášila vyvolaný stavebními úpravami se soustředil do prostoru rajského dvora a do východního a severního suterénu barokní kvadratury. Zachyceno bylo intenzivní středohradištní osídlení (značné množství keramiky, struska, opracované kostěné části). Další kulturní vrstvy a objekty náležely období od poloviny 13. až do konce 15. století. Na nádvoří rajského dvora byl objeven i základ středověké zřejmě samostatně stojící osmiboké věže v přízemí s kaplí. V ní byly objeveny lidské kosterní pozůstatky R. Snášilem připisované zakladateli kláštera – Janu Filipcovi. Tato atribuce nebyla dosud přesvědčivě potvrzena ani vyvrácena.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 230 501-502, A 230 661, A 231 281-744, A 232 062-233 054, A 233 666

Lit.: R. SNÁŠIL (1991–1992, 117–129); NZ 733/01

Františkánská ulice 1993 – viz Hradební ul. (Inpost) 1993

1/7

Ulice a rok: Františkánská ulice 1995 (**obr. 6**)

Poloha: před současnou lékárnou, č. popisné 332

Parcela: 156/2

Nález: Při sledování výkopu kanalizace byly J. Pavelčíkem zachyceny lidské kosterní ostatky vážící se k porušenému novověkému hřbitovu v okolí františkánského kláštera a dřevěná, porušená konstrukce pozůstávající z 11 kúlů, nejspíše až novověkého stáří.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 589/98

1/8

Ulice a rok: Františkánská ulice – před kostelem Zvěstování P. Marie 1996 (**obr. 6**)

Poloha: na ulici před kostelem Zvěstování P. Marie

Parcela: 101

Nález: V nehlášeném výkopu při venkovní zdi presbytáře kostela byly pracovníky Slováké muzea zajištěny lidské kosterní ostatky z původního hřbitova, který se při klášterním kostele nacházel. Ostatky jsou novověkého stáří.

Uloženo: Bez nálezů

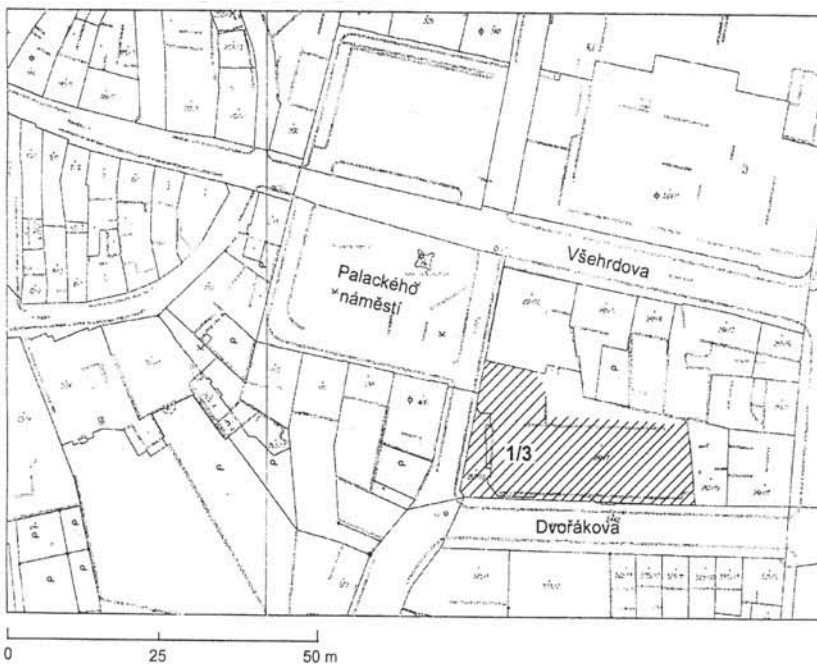
Lit.: NZ 13/95

1/9

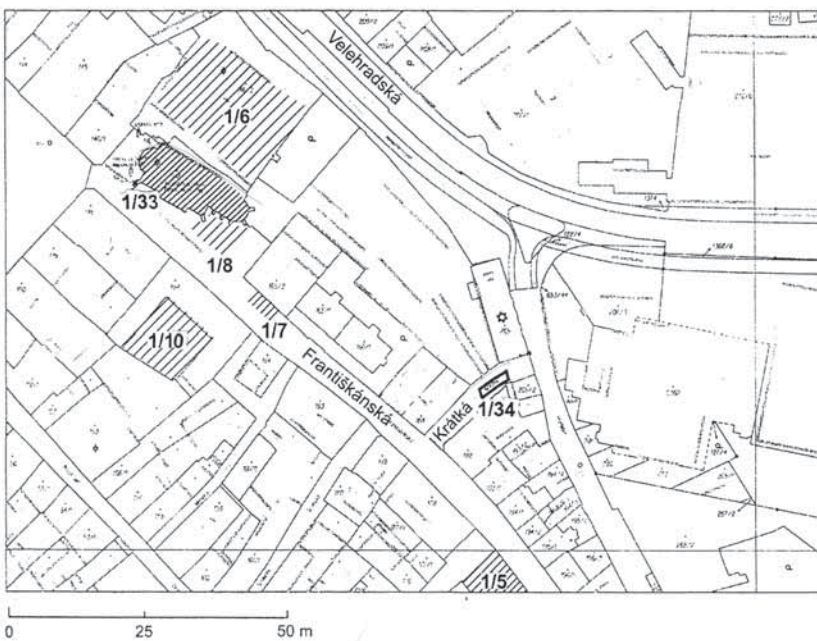
Ulice a rok: Františkánská ulice (od Mariánského nám. po Havlíčkovu ulici) 1998 (**obr. 4**)

Poloha: liniový výkop jdoucí ulicí Františkánskou a to od ul. Havlíčkovy až po Mariánské nám.

Parcela: 653/28

5. Uherské Hradiště. Označení: 1/3 Čs. spořitelna 1997–1998.

6. Uherské Hradiště. Lokality: 1/5 Františkánská ul. – Sv. Jirská (J. Štancla), kavárna Alfa 1932; 1/6 Františkánská ul. – Františkánský klášter 1990–1991; 1/7 Františkánská ul. 1995; 1/8 Františkánská ul. – před kost. Zvěstování P. Marie 1996; 1/10 Františkánská ul. (VZP) 1998; 1/33 kostel Zvěstování P. Marie 1998–1999; 1/34 Krátká ul. 1981.

Nález: Při sledování výkopu kanalizace byly J. Pavelčíkem zachyceny lidské kosterní ostatky vázící se k porušenému novověkému hřbitovu v okolí františkánského kláštera a dřevěná, porušená konstrukce pozůstávající z 11 kůlů, nejspíše až novověkého stáří.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 589/98

1/10

Ulice a rok: Františkánská ulice – Všeobecná zdravotní pojišťovna (dále jen VZP) 1998 (**obr. 6**)

Poloha: v areálu VZP, č. popisné 139

Parcely: 154, 155

Nález: Při rekonstrukci budovy VZP a budování kanalizačních přípojek byla zachycena pouze stratigrafická situace a novověké nálezy.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 591/98

Františkánská ul. viz též kostel Zvěstování P. Marie

Františkánský klášter 1982 viz Smetanova ulice 1982

1/11

Ulice a rok: Gymnázium 1998 (**obr. 7**)

Poloha: asi 600 m SV od budovy vlakového nádraží, při zákrutu Moravy, na její levé straně

Parcela: 272/1

Nález: Při přístavbě tělocvičny k budově gymnázia se výzkum J. Pavelčíka omezil na stratigrafická pozorování. Vzhledem k situování v těsné blízkosti toku Moravy byly zachyceny především recentní a nanosové vrstvy bez stop osídlení.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 600/98

1/12

Ulice a rok: Havlíčkova ul. (dům manželů Arnoštových) 1994 (**obr. 4**)

Poloha: na rohu Havlíčkovy a Františkánské ulice, č. popisné 1628

Parcela: 186/1

Nález: Formou sondáže byla P. Vitulou z ÚAPP Brno prozkoumána plocha poblíž historického jádra města. Podařilo se zachytit středohradištní horizont osídlení. Do této sídlištní vrstvy byl zapuštěn kostrový hrob bez nálezů. Do středohradištního období je datována destrukce kamenné stavby. Dále byl prozkoumán kolonizační horizont (2. polovina 13. století) projevující se značným množstvím dřevěných stavebních prvků, zachyceny byly i nálezy ze 14.–16. století (např. stopy železářské výroby, požárové vrstvy).

Uloženo: Slovácké muzeum, inv.č. A 246 946-A 247 208

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 234), P. VITULA (1997, 254–256); NZ 638/99

Hradební ulice viz též dřívější název Velehradská

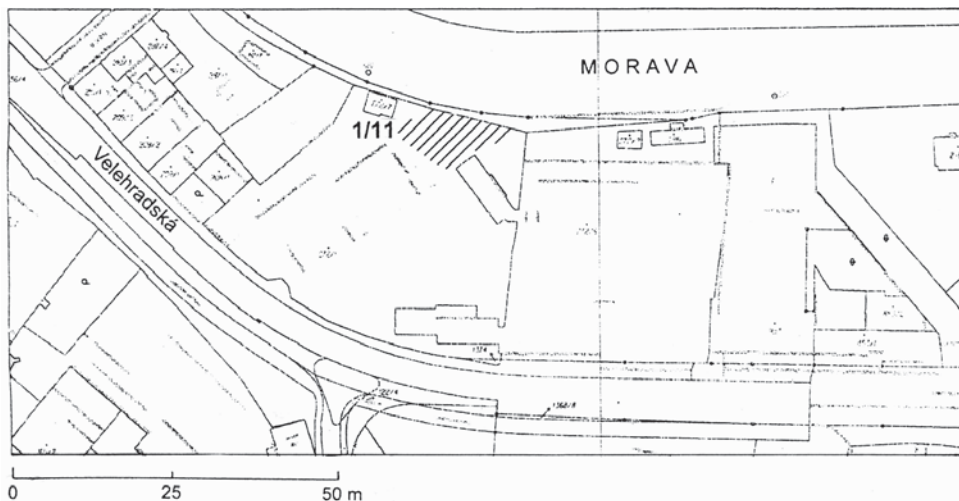
1/13

Ulice a rok: Hradební (bývalý pivovar, dnes Klub kultury, tzv. „Ledovec“) 1979–1980 (**obr. 8**)

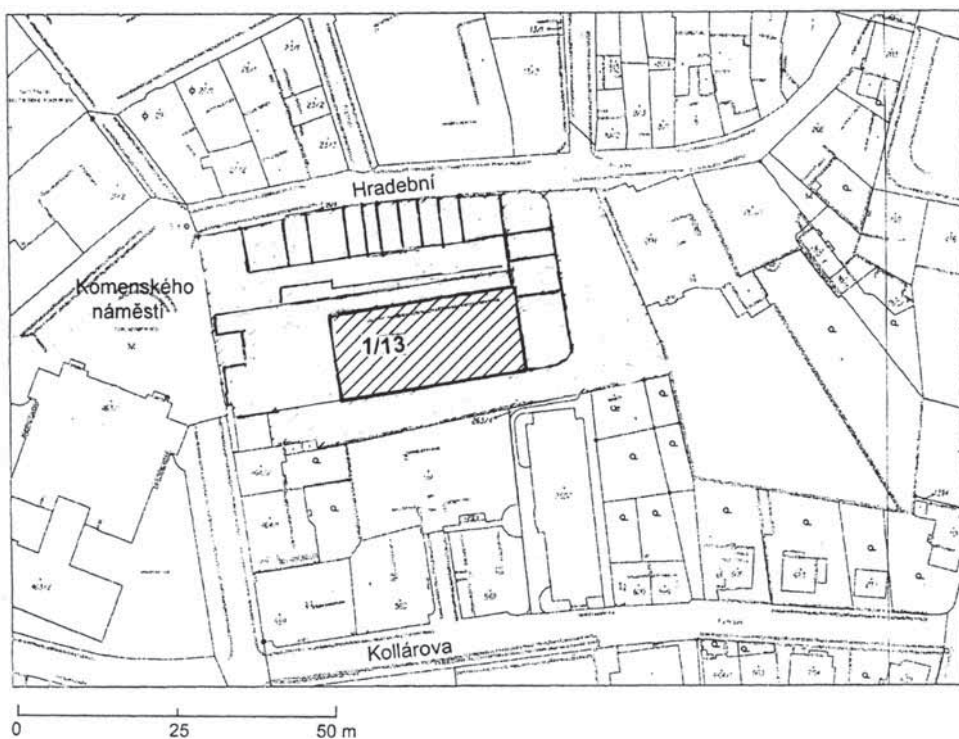
Poloha: asi 350 m JV od budovy nádraží

Parcela: 25

Nález: Na místě demolovaného pivovaru, v prostoru vymezeném bývalým gotickým a barokním opevněním zachytil R. Snášil v roce 1979 původní koryto řeky Moravy či jejího ramene zaniklé ještě před 14. stoletím. Zbývající zúžené části bylo využito při budování gotického vodního příkopu, vymežujícího středověké osídlení. Kamenné gotické opevnění, dobudované převážně ve 14. století, tak dle R. Snášila a R. Procházky patrně respektovalo původní obvod ostrova. Tento obvod však nebyl neměnný a v průběhu staletí se konfigurace ostrova vlivem hydrologického režimu a antropogenních činitelů

7. Uherské Hradiště. Lokalita: 1/11 Gymnázium 1998.

8. Uherské Hradiště. Lokalita: 1/13 Hradební (bývalý pivovar) 1979–1980.

měníla. V následující výzkumné sezóně (1980) objevili R. Snášil a R. Procházka v hloubce kolem 5 metrů pod dnešní úroveň terénu zbytky dvou dřevěných konstrukcí. Jednalo se o 18,9m dlouhou palisádu, pozůstávající ze 69 kůlu zapuštěných do hrotitého žlabu. Původní výška palisády sahala nad úroveň tehdejšího terénu asi 3 m. Druhá konstrukce, zachycená v délce 11,8 m sestávala ze sedmi ražených dubových pilotů a z několika vodorovně ležících kulatin a polokulatin, vytvářejících nejspíše komory, vyplněné

tuhým žlutým jílem. Protože v blízkosti dřevěných konstrukcí nebyl nalezen žádný průvodní datující archeologický materiál, datovali je autoři výzkumu stratigrafickým pozorováním (do poloviny 13. století, případně do velkomoravského období), posléze se přiklonili k datům vzešlým z radiokarbonového datování metodou C¹⁴ (data pochází z C¹⁴- und ³H Laboratorium Hannover) 650±130 let a konstrukci předatovali do starohradištní fáze osídlení, kdy opevňovala vlastní osídlenou plochu ostrova. Hradba byla zčásti chráněná ramenem řeky Moravy (obrným příkopem), prozkoumaným v předchozí sezóně.

Uloženo: Uložení neověřeno

Lit.: R. SNÁŠIL (1981, 490–491; 1986, 35), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981a, 53–54; 1981b, 18, 26–28; 1982, 53); NZ 51/95

1/14

Ulice a rok: Hradební – Růžová ul. (SPT Telecom) 1993 (**obr. 4**) (viz též záznamy středohradištních nálezů z ulice Růžové 1/68 a Hradební 1/85)

Poloha: asi 400 m V od budovy nádraží, na místě dnešní budovy SPT Telecom

Parcela: 13/2

Nález: Pod výraznou, místy až 5 m mocnou, vrstvou antropogenních uloženin prozkoumali R. Procházka a J. Kohoutek slovanské souvrství patrně z přelomu 8./9. století, jemuž předcházely sporadické, těžko rozlišitelné stopy osídlení, které potvrzují teorii o osídlení vlastního jádra Uherského Hradiště až v souvislosti se slovanskými osadníky. Výzkum poblíž historického jádra města probíhal formou sondáže. Podařilo se zachytit středohradištní horizont osídlení. Do velkomoravské vrstvy byl zahloubený kostrový hrob bez milodarů. Do téže vrstvy byl zahlouben také příkop široký až 8 m a hluboký až 2,5 m, který procházel napříč zkoumanou plochou, aniž by se podařilo zachytit jeho ukončení. Nejvýznamnější byl ovšem nález zdiva velkomoravského stáří autory interpretovaný jako možná nedokončená sakrální stavba na půdorysu kříže, jejíž vznik kladou (s ohledem na nálezy) na přelom 9. a 10. století. Stavbě z konce velkomoravského období však předcházela starší, prokazatelně velkomoravská stavba, jejíž současnost s výše zmíněným příkopem není vyloučena. Zdiva obou zmíněných staveb byla pak v době lokace středověkého města z větší části rozebrána. Na stavební ploše tak bylo po hiátu zasahující 2. polovinu 10. až 1. polovinu 13. století zachyceno osídlení středověkého i novověkého charakteru (13.–17. století). Kolonizační horizont (2. polovina 13. století) se projevoval značným množstvím dřevěných stavebních prvků, zachytit se podařilo: výraznou vrstvu makrozbytků a semen, dřevěné zlomky a stavební odpad, ale také pozůstatky dřevěných staveb a části strusek, četné košatinové ploty, vymezující patrně parcelní hranice. Zachyceny byly i nálezy ze 14.–16. století (např. stopy železářské výroby, požárové vrstvy) a novověké nálezy: jímka, hrnčířská pec s nálezy kamnářské keramiky z doby kolem roku 1600 a zdokumentován byl i řez městskou hradbou. Zásadní význam nálezů vedl autory výzkumu R. Procházku a J. Kohoutka k ponechání kontrolního profilu a části zdiva na lokalitě. Vlivem činnosti vody při povodni v roce 1997 byla však vypovídací hodnota obnaženého profilu znehodnocena.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv.č. A 239 410–242 792

Lit.: M. ČÍŽMĚŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 236), J. KOHOUTEK–R. PROCHÁZKA (1997, 251–254); NZ 581/98

1/15

Ulice a rok: Hradební (Inpost), dříve též Velehradská ul. 1993 (**obr. 9**)

Poloha: 450 SV od budovy nádraží, JV od budovy synagogy

Parcely: 206/2, 128, 193

Nález: Na nároží, vymezeném ulicemi Františkánská, Krátká a Velehradská byl pracovníky ÚAPP Brno proveden výzkum, při němž byly zachyceny: průběh městské kamenné hradby (dosahující výšky až 5 m), vrstvy z 9. až počátku 10. století, část základového žlabu stavby ze 13. století, vrstva a jámy pozdně středověkého až novověkého charakteru.

Nevelký počet středohradištních nálezů je patrně daný tím, že prostor staveniště zachytil periferii velkomoravského osídlení. Z velkomoravského horizontu pochází také unikátní bronzový křížek s vyobrazením Krista.

Uloženo: Slovácké muzeum, inv. č. ÚAPP 38/93

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 234), M. GEISLER (1997, 250); NZ 579/95

1/16

Ulice a rok: Hradební ulice – tržnice 1995 (**obr. 9**)

Poloha: 500 m SV od nádražní budovy, v areálu tržnice

Parcela: 200

Nález: Při SZ zdi nově stavěné tržnice byla J. Pavelčíkem zachycena kameny roubená studna, dosahující hloubky asi 400 cm a vnitřního průměru 130 cm. Objekt, který se nacházel již za linií původního středověkého opevnění města, nepřinesl materiál, který by jej datoval. Datace studny do přelomu středověku až novověku či novověku je tak jen hypotetická.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 11/95

1/17

Ulice a rok: Hradební, dříve též Velehradská ul., č. popisné 824 1995 (**obr. 9**)

Poloha: asi 450 m SV od nádražní budovy, jižně od restaurace Růžena

Parcela: 196

Nález: Výzkum J. Pavelčíka při stavbě nového domu metodou pilotáže se soustředil na stratigrafická pozorování a zachytil středověké a novověké vrstvy.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 413/96

1/18

Ulice a rok: Hradební (IPB) 1996 (viz záznam 1/20) (**obr. 4**)

Poloha: asi 400 m SV od nádražní budovy

Parcely: 8/1, 653/33

Nález: V souvislosti s přístavbou budovy banky a při budování kanalizační přípojky vedoucí již mimo vlastní parcelu 8/1 a to asi 160 cm od hrany chodníku se J. Pavelčíkovi podařilo zachytit část městské hradby stavěné z lomového kamene a malty. Zeď dosahovala síly 120 cm. Nález autor klade do pozdního středověku – novověku.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 428/96

1/19

Ulice a rok: Hradební ul. 2000 (viz záznam 1/13) (**obr. 4**)

Poloha: asi 350 m SV od nádražní budovy

Parcela: 653/33

Nález: Při opravě stávající kanalizace bylo pracovníky Slováckého muzea v nevelké vzdálenosti od výzkumu R. Snášila a R. Procházký (na nároží ulice Hradební a Poštovní, při vjezdu na parkoviště Klubu kultury) zjištěno několik dřevěných, značně poškozených kůlů. Jejich souvislost s dříve objevenou palisádovou konstrukcí není vyloučená a to i s ohledem na hloubku, z níž byly kůly získány. Dřevěná konstrukce se nalézala v hloubce 360-365 cm pod úrovní současného terénu, tedy na úrovni raně středověkých souvrství. Vzhledem k omezené ploše výkopu však návaznost této palisády na obdobný objekt z roku 1980 nebylo možné ověřit, tím je také dáno pouze hypotetické stáří nově objevené palisády.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 247 651

Lit.: NZ 702/00

1/20

Ulice a rok: Hradební ul. 2001 (viz záznam 1/18) (**obr. 4**)

Poloha: jižně křížení ulic Hradební s ulicí Havlíčkovou, před domy čp. 201 a 174

Parcela: 653/33
Nález: Při opravě vodovodního řádu před domy čp. 201 a 174 byla pracovníky Slovákého muzea na dvou místech prozkoumána torza gotické hradby vystavěné z hrubých kamenných kvádrů spojovaných maltou. Hradba dosahovala šíře 3,7-4,2 m. Při hloubce výkopu max. 2,7 m se nepodařilo zachytit její základovou část a s ohledem na poškození vrcholových partií ani korunu zdi.

Uloženo: Bez nálezů
Lit.: NZ 738/01

1/21

Ulice a rok: Jablonského ulice 1981, ubytovna Let – viz následující záznam a záznam 1/63 (**obr. 10**)

Poloha: asi 400 m S od budovy hlavního nádraží

Parcely: 2287/1, 2287/2

Nález: Při výstavbě ubytovny n.p. Let na místě asanovaných domů byla provedena sonda, v rámci níž byla nalezena keramika a vrstvy datované do 2. poloviny 13. století. Výzkum R. Procházky zachytil množství dřev - nejspíše pozůstatky stavebního a odpadního materiálu z doby založení města. Podobně jako výzkumem v ulici Průchové i touto sondáží byl nejspíše zachycen nezastavěný prostor sloužící ke komunikačním účelům, a to vzhledem k malému počtu nálezů. Středohradištní nálezy zachyceny nebyly. R. Procházka v této souvislosti soudí, že středohradištní vrstva byla v době výstavby města v druhé polovině 13. století narušena a přeměněna.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště - neověřeno

Lit.: E. OPRAVIL (1985, 75), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 62–64); NZ 211/95

1/22

Ulice a rok: Jablonského ulice 1982, ubytovna Let – viz předchozí záznam a záznam č. 1/63 (**obr. 10**)

Poloha: asi 400 m S od budovy nádraží, v blízkosti novostavby budovy n.p. Let

Parcela: 653/8

Nález: Při průzkumu výkopu inženýrských sítí byl v celé délce trasy zachycen předvelkomoravský a velkomoravský horizont s jedním porušeným objektem. Nejstarší vrstva středověkého horizontu spadá do poloviny 13. století a náleží jí dvě částečně zapuštěné pece, z nichž jedna sloužila zřejmě k přetavování železných paketů. Zachycena byla rovněž požárová vrstva náležející do počátku 14. století a nároží kamenného zděného domu, stratigraficky datovaného na konec 13. či počátek 14. století.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště - uložení neověřeno

Lit.: R. PROCHÁZKA–L. SULITKOVÁ (1984, 61), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1984, 64)

1/23

Ulice a rok: Janáčkova ul. 1981 (**obr. 10**)

Poloha: asi 260 m S od budovy nádraží, poblíž bašty na nároží ulic Sloupského a Dlouhé, u čísla domu 352

Parcela: 653/15

Nález: Výkop kanalizační přípojky narušil úsek středověké městské hradby navazující na dodnes zachovanou baštu na nároží nedaleké ul. Sloupského a Dlouhé. Hradba měla šíři 166–170 cm, a dosahovala 40-70 cm pod úroveň současného terénu. Její základy nebylo možné zachytit. Autor výzkumu R. Procházka datuje poškozený úsek hradby do 16. století.

Uloženo: Bez nálezů

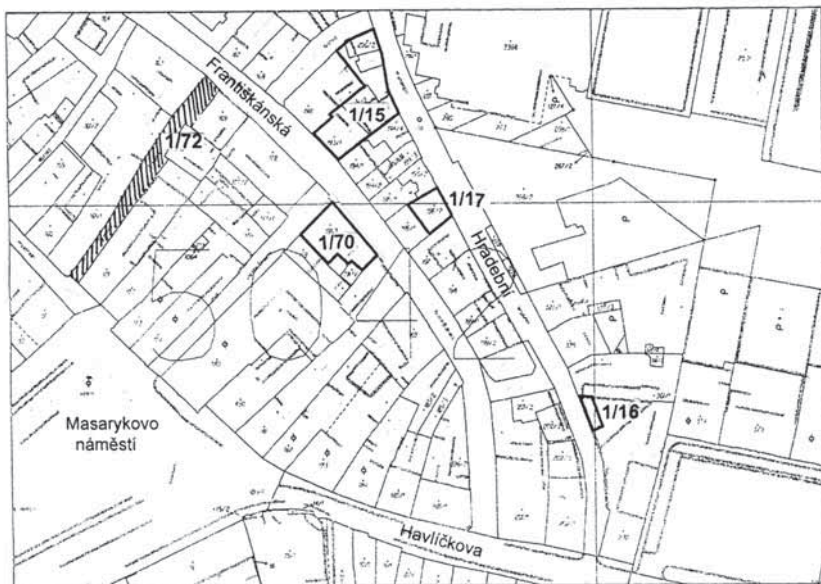
Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 64); NZ 390/95

1/24

Ulice a rok: Jezuitský klášter 1993 (**obr. 11**)

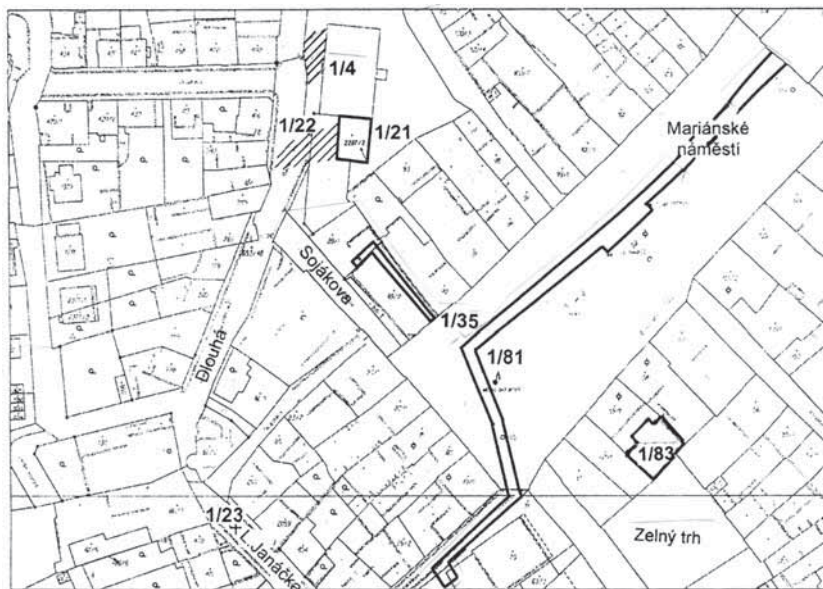
Poloha: asi 150 m SV od budovy nádraží, v JZ traktu bývalého jezuitského kláštera

Parcela: 37/1

0 25 50 m

9. Uherské Hradiště. Lokality: 1/15 Hradební (Inpost) 1993; 1/16 Hradební ul. – tržnice 1995; 1/17 Hradební, č. p. 824 1995; 1/70 Smetanova (Františkánská) ul. 1980; 1/72 Šromova 1994.

0 25 50 m

10. Uherské Hradiště. Lokality: 1/4 Dlouhá ul. 1980–81; 1/21 Jablonského ul. (Let) 1981; 1/22 Jablonského (Let) 1982; 1/23 Janáčkova ul. 1981; 1/35 Magnum – nám. Mariánské – ul. Sojákova 1997; 1/81 Výpadová ul. – nám. Rudé armády (Mariánské nám.) 1981; 1/83 Zelný trh 1996–97.

Nález: Výzkumem ÚAPP Brno byly v jihozápadním traktu bývalého jezuitského kláštera (poblíž někdejšího parku Československo-sovětského přátelství) dokumentovány vrstvy a nálezy související s kolonizací města (sídlíšní jámy z 2. poloviny 13. století) a dále nálezy z 15. století a z doby výstavby jezuitského kláštera (polovina 17. století) a jeho stavebních úprav (po požáru r. 1681). Doklady velkomoravského osídlení nebyly získány.

Uloženo: Slováké muzeum, inv.č. ÚAPP 43/93-101-B až 43/93-910 A

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 236), J. STUCHLÍKOVÁ (1997, 254), M. ZEMEK (1946, 17–18; 1955, 26–30); NZ 706/00

jezuitský kostel – viz kostel sv. Františka Xaverského

1/25

Ulice a rok: Kollárova ul., ul. 9. května (dnes Svatováclavská), Komenského nám., Sady československo-sovětského přátelství, Nádražní ul., náměstí K. Gottwalda (dnes Masarykovo nám.) 1981 (**obr. 12**)

Poloha: liniový výkop vzdálený 210–460 m JV směrem od hlavního nádraží

Parcely: 668/5a, 610/1, 653/38, 653/37, 45, 653/19, 653/23

Nález: Rozsáhlý 585 m dlouhý vodovodní výkop byl autory výzkumu (R. Snášilem a R. Procházkou) rozdělen na dílčí úseky, označené písmeny A-E. V úseku A v ulici Kollárově (parcely 668/5a a 610/1) byla zdokumentována stratigrafie pozdně středověkých až novověkých vrstev a zachycena výplň barokního příkopu, který ohraničoval intravilán města. Vlastní ulice Kollárova se nacházela již mimo historické jádro města. Podobná byla situace v ulici 9. května (parcela 653/38) – úsek označený jako B. Zde byly zachyceny středověké až novověké nálezy a profáto kamenné zdivo š. 85–230 cm. Ze stratigrafické situace a z polohy ulice opět mimo vlastní intravilán vyplývá, že jde nejspíše o jihovýchodní poprsní zeď bastionu č. 11 – „Josefhus“. Na náměstí Komenského (parcela 653/37) – úsek C – byla výkopem profáto další zeď, odchylná se od průběhu městské středověké hradby. Přesné určení stáří a funkce zdi nebylo možné provést. V Sadech československo-sovětského přátelství (parcela 45) – úsek D – byly zaznamenány středohradištní vrstvy a nálezy a objekty ze 13.–15. století. Objeven byl pozůstatek dřevěné nadzemní stavby, středohradištní předpeční jáma, planýrka ze 14. století a barokní jímka související patrně již s provozem jezuitského kláštera. Výkopy v Nádražní ulici (parcela 653/19) – úsek E – přinesly různorodé nálezy postihující 2. polovinu 13.–17. století, ale také středohradištní vrstvy. Zajímavý byl nález pozůstatku středověké dlažby. Nevelký výkop na náměstí K. Gottwalda (parcela 653/23) – úsek F – zachytil především pozůstatky středověkého města (sklo, keramiku, železné zlomky a odřezky kůží). Na základě sledování stratigrafických vrstev se autoři výzkumu vyjádřili k předpokládanému černozemnímu půdnímu horizontu. Ten se dle nich začal na ostrově vytvářet pravděpodobně nedlouho před 8. stoletím. Stratigrafická pozorování R. Snášila a R. Procházký se vztahovala i k rekonstrukci modelace terénu, který dle autorů mírně stoupal směrem od jižní hrany do nitra ostrova. Na bázi jezerních slínů a slitů navazoval souvislý půdní horizont s intenzivním středohradištním osídlením, na něj navazovaly vrstvy kolonizační fáze města (2. polovina 13. století - počátek 14. století). Ty se projevily dřevitou vrstvou – tedy pozůstatkem po stavebních aktivitách v době zakládání města. Tento horizont překrývaly pozdně středověké a novověké vrstvy navážek a naplavenin. Získat se podařilo také četné botanické vzorky a soubory keramických nálezů, odebrány byly i geologické vzorky.

Uloženo: Slováké muzeum, přír. č. 37/82–38/82, 40/82–44/82

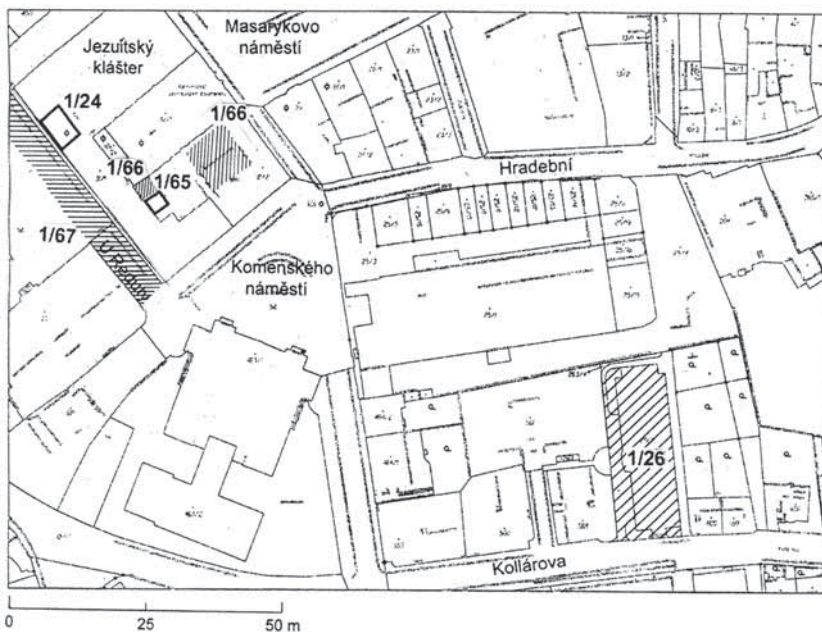
Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 18; 1983, 63), E. OPRAVIL (1985, 74–75); NZ 218/95

1/26

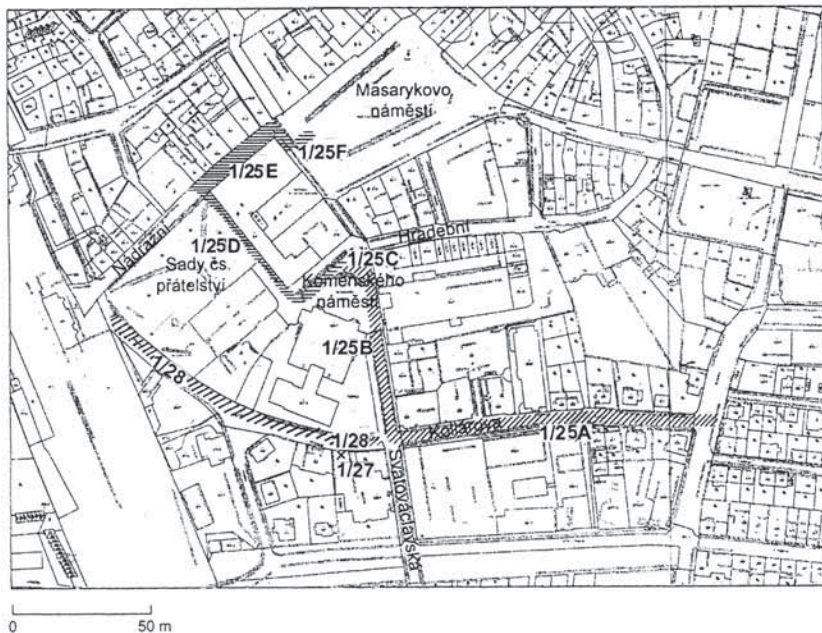
Ulice a rok: Kollárova (Dům penzion) 1994 (**obr. 11**)

Poloha: asi 340 m V od budovy nádraží

Parcela: 263/1

11. Uherské Hradiště. Lokality: 1/24 Jezuitský klášter 1993; 1/26 Kollárova (Dům penzion) 1994; 1/65 Reduta 1980; 1/66 Reduta 1997; 1/67 mezi Redutou a SEŠ 1970.

12. Uherské Hradiště. Lokality: 1/25A-E Kollárova ul., ul. 9. května (dnes Svatováclavská), Komenského nám., Sady československo-sovětského přátelství, Nádražní ul., nám. K. Gottwalda (Masarykovo nám.) 1981; 1/27 Kollárova-Svatováclavská (Komerční banka) 2000; 1/28 Kollárova ul. 2000–2001.

Nález: Výzkumem ÚAPP Brno vedeným R. Procházkou byla na ploše nalézající se vně středověkého i barokního opevnění města (vzdálenost od barokní kurtiny činila 9 m) sledována především stratigrafická situace. Výzkum poskytl důležité závěry o skladbě fluvialních naplavenin v předpolí ostrova. V této souvislosti uvádí R. Procházka také sledování vedlejšího ramene řeky Moravy – Morávky, kterou však dle ústní informace R. Snášila lze situovat poněkud jižněji.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 235), R. PROCHÁZKA (1997, 251); NZ 707/00

1/27

Ulice a rok: Kollárova ul. – Svatováclavská (Komerční banka) 2000 (**obr. 12**)

Poloha: asi 230 m JV od budovy vlakového nádraží, na nádvoří budovy Komerční banky a přilehlé ulici Kollárově, č. popisné 450

Parcely: 274/2, 653/39

Nález: Při rekonstrukci kanalizace byla pracovníky Slováckého muzea na severu zkoumané plochy, ve výkopu u brány KB směřující do ulice Kollárovy, zachycena kamenná maltou spojená zeď. Dle náleзовé situace a s ohledem na historické prameny se zdá být pravděpodobné, že došlo k odkrytí části barokního opevnění a to zdvíha 11. barokního bastionu „Josefhus“, vybudovaného během 18. století. Prozkoumány byly i další novověké objekty.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 247 653

Lit.: NZ 699/00

1/28

Ulice a rok: Kollárova ul. – plynová přípojka (směrem od budovy ČD) 2000–2001 (viz záznam 1/27) (**obr. 12**)

Poloha: liniový výkop jdoucí ulicí Kollárovou od budovy ČD až po křižovatku s ulicí Svatováclavskou

Parcely: 653/39, 653/38 a 660/1

Nález: V rámci výkopu plynové přípojky se pracovníkům Slováckého muzea podařilo na několika místech zachytit zbytky značně poškozené barokní hradby a sledovat její průběh. Zjištěná situace byla zcela v souladu s již dřívější lokalizací barokního opevnění a to včetně průběhu zdvíha barokního bastionu sv. Josefa v ulici Kollárově, kterou zachytil výzkum z roku 2000.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 742/02

1/29

Ulice a rok: kostel sv. Františka Xaverského 1936 (**obr. 13**)

Poloha: asi 170 m SV od budovy nádraží, ve východní části kostela sv. Františka Xaverského

Parcela: 32

Nález: V areálu jezuitského kostela došlo v důsledku statických poruch k ohledání krypt. Získány byly různé osobní věci a drobnosti náležející pohřbeným řeholníkům. Jde např. o drobné bronzové křížky, medailónek, skleněnou lahvičku, zlomky tzv. identifikačních tabulek, přezky a jiné drobnosti novověkého stáří.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 32 786-794, SF 39 294-320

Lit.: NZ 526/97

1/30

Ulice a rok: kostel sv. Františka Xaverského 1998 (**obr. 13**)

Poloha: asi 170 m SV od budovy nádraží, ve východní části kostela sv. Františka Xaverského

Parcela: 32

Nález: Při ohledání krypt jezuitského kostela v důsledku statických poruch po povodni v roce 1997 byly nalezeny lidské kosterní ostatky a různé osobní věci a drobnosti

(např. bronzové křížky, zlomky tzv. identifikačních tabulek, mince ze 17.–18. století, medailónky) náležející pohřbeným řeholníkům.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 242 793 – A 242 837

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 235), P. DOSTÁL (1998, 67–70), J. KOHOUTEK (1998, 147–163), E. OPRAVIL (1998, 115–119), J. PAVELČÍK (1998, 13); NZ 593/98

1/31

Ulice a rok: kostel sv. Jiří – Hlavní (dnešní Masarykovo) náměstí 1943 (**obr. 13–13a**)

Poloha: asi 220-300 m SV od budovy nádraží, v prostoru náměstí

Parela: 653/23

Nález: Při hloubení protileteckých krytů byly v Z části náměstí objeveny architektonické stavební prvky a nálezy vztahující se ke kostelu sv. Jiří: požárová vrstva, pohřby z doby epidemií 17.–18. století, zbytky malt, keramika, nálezy tkanin, lasturových perel, skla, křížků, agnusků, růženců a další drobné nálezy a stavební suť. Autor výzkumu (K. Hanák) kladl náleзовé situace a nálezy do 10. století a dával je do souvislosti s původní, v zakládací listině města zmiňovanou kaplí, která měla na „ostrově“ stát ještě před vybudováním středověkého města. Pozůstatky této původní kaple situuje K. Hanák do průčelí pozdějšího gotického kostela, které bylo v rámci hloubení krytů odkryto. Mimo něj se podařilo zachytit základy jedné z lodí, věže, kaple a osmibokého opěrného sloupu. Získané nálezy (tedy i ty Hanákem označované za starší) reprezentují široké časové rozpětí 14.–18. století. Z historických pramenů zcela jednoznačně nevyplývá, zda ona zmiňovaná kaple sv. Jiří se stala součástí pozdějšího gotického kostela stejného zasvěcení, či zda, poté, co již nemohla plnit své účely, byla zbourána a gotický kostel převzal její patrocínium. Vlastní kostel sv. Jiří byl zrušen a posléze zbořen v letech 1784–1785, kdy jeho farní funkci převzal jezuitský kostel sv. Františka Xaverského.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 32 118-134, SF 32 139-146, SF 36 004-021

Lit.: K. HANÁK (1943, 5–6; 1947b, 6–10), V. HRUBÝ (1965, 98–101, 206-207), R. PROCHÁZKA–L. SULITKOVÁ (1984, 62), R. SNÁŠIL (1990, 264–268), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 13), A. VERBÍK (1981, 97); NZ 205/95

1/32

Ulice a rok: kostel sv. Jiří – náměstí K. Gottwalda (dnešní Masarykovo nám.) – sonda 1983 (**obr. 14**)

Poloha: asi 220-300 m SV od budovy nádraží, v prostoru náměstí

Parcela: 653/23

Nález: Při výkopu šachtice a podélné rýhy na náměstí byla R. Snášilem zjištěna planýrka stavebních prvků gotického kostela sv. Jiří a nálezy antropologického materiálu. Ve východní části výkopu se podařilo zachytit barokní dřevěné vodovodní potrubí směřující ke kašně z 18. století. Nikde ve výkopu ovšem nebyla zaznamenána požárová vrstva z počátku 14. století. Báze středověkého souvrství se nacházela v hloubce 265 cm, základ velkomoravského souvrství v hloubce 285 cm.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště - neověřeno

Lit.: R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 72)

kostel sv. Jiří viz též záznamy k nám. K. Gottwalda či k Masarykovu náměstí (např. 1/39)

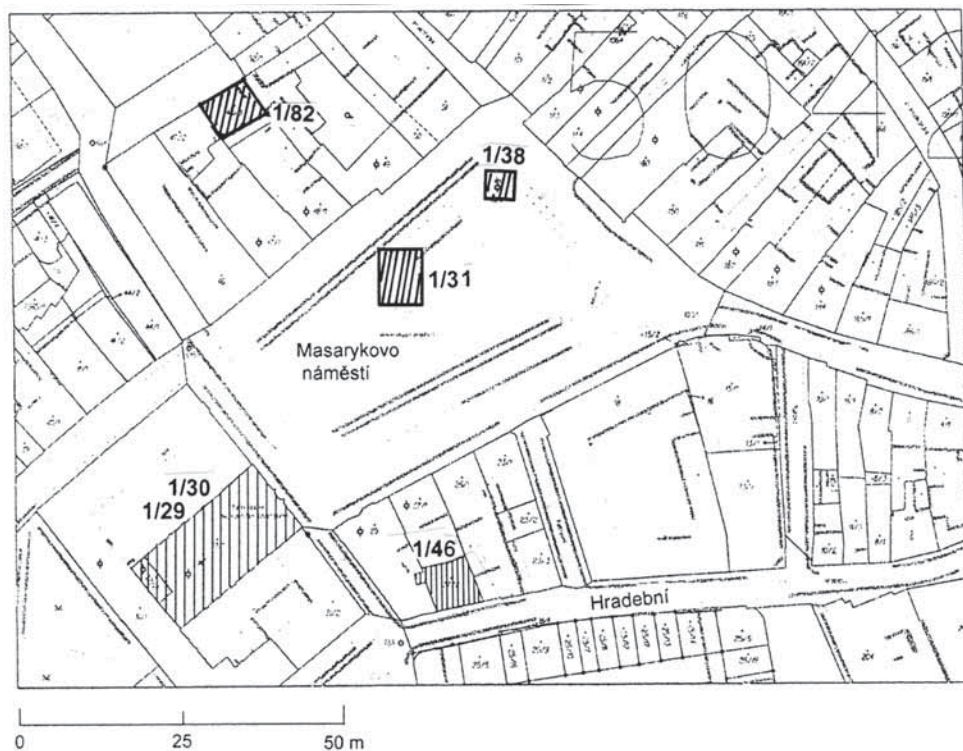
1/33

Ulice a rok: kostel Zvěstování P. Marie 1998–1999 (**obr. 6**)

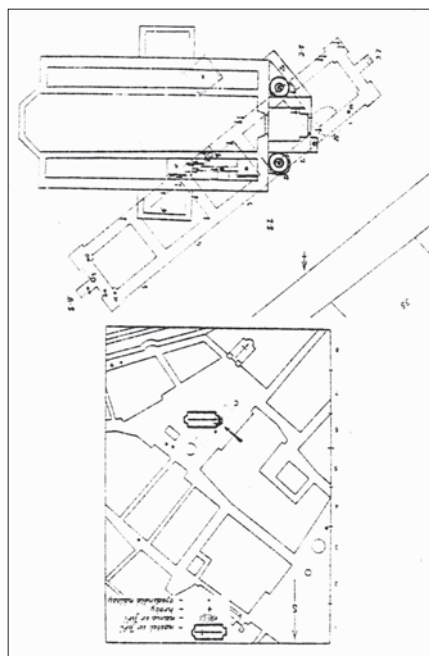
Poloha: asi 450 m SV od budovy nádraží, asi 40 m V od Mariánského náměstí

Parcela: 147, uváděna též jako 146/2

Nález: Při ohledání barokních krypt v hlavní lodi kostela v důsledku statických poruch bylo J. Kohoutkem objeveno 9 krypt z první poloviny 18. století. Významný je nález náhrobních kamenů hejtmanů a dvořanů uherského krále Matyáše Korvína z přelomu 15./16. století, které patří k nejzachovalejším a nejhodnotnějším na východní Moravě.

13. Uherské Hradiště. Lokality: 1/29 kostel sv. Františka Xaverského 1936; 1/30 kostel sv. Františka Xaverského 1998; 1/31 kostel sv. Jiří – Hlavní (dnes Masarykovo) nám. 1943; 1/38 nám. K. Gottwalda (Masarykovo nám.) – kašna 1982; 1/46 Masarykovo nám. – Nová radnice 1995–96; 1/82 Zelný trh 1995–96.

13a. Nálezová situace kostela sv. Jiří a protiletectkých krytů, které jeho půdorys porušily. Převzato z Hrubý, V.: 1965, obr. 43 a NZ 205/95.

Zachyceny byly rovněž pozdněgotické fresky v presbytáři. Ve výkopech byla sledovaná stratigrafická situace a vrstvy z 9. a 13. století.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 234), J. KOHOUTEK (1998, 147–163), I. LOSKOTOVÁ (1999, 423–426)

1/34

Ulice a rok: Krátká ul. 1981 (**obr. 6**)

Poloha: 460 m SV od budovy nádraží a asi 10 m JZ od budovy synagogy

Parcela: 653/31

Nález: Při záchranném výzkumu bylo R. Snášilem a R. Procházkou zachyceno zdivo nejasného stáří, které autoři výzkumu s velkou pravděpodobností ztotožňují s linií původní uliční fronty. K její změně mohlo nejspíše dojít po požáru roku 1681. To je také datum antequem vzniku zdiva. Tato uliční fronta přitom vznikla snad již ve 2. polovině 13. nebo ve 14. století, a proto nelze vyloučit ani větší stáří zdiva než barokní.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 63); NZ 212/95

1/35

Označení/Ulice a rok: Magnum – nám. Mariánské – ulice Sojákova 1997 – (viz též záznam 1/48) (**obr. 10**)

Poloha: asi 320 m S od budovy nádraží, na JZ rohu Mariánského náměstí, prozkoumaná plocha zabírala jen úzký pruh podél SZ a SV okraje parcely

Parcela: 89/2

Nález: Lokalita se nachází v těsném sousedství plochy, kterou po několik sezón zkoumali R. Snášil a R. Procházka (viz nám. Rudé armády). Nálezová situace tedy odpovídá poznatkům zjištěným v průběhu 80. let. Výzkum z roku 1997 zachytil novověké vrstvy ze 2. poloviny 17. století, které je možné dát do souvislosti se stavební aktivitou po požáru města roku 1681, a četná středověká souvrství ze 2. poloviny 13.–14. století. Zjištěna byla požárová vrstva z počátku 14. století, související pravděpodobně s obléháním města Matúšem Čákem Trenčanským v roce 1315. Rozpoznány byly také velkomoravské vrstvy, u nichž však nebylo možno stanovit, zda nejsou recentního charakteru a nepochází tak z terénních prací při zahrnování předchozího výzkumu. Z výzkumu pochází také denár Zikmunda Lucemburského (1387–1437).

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 234 622–A 234 877

Lit.: NZ 529/97

1/36

Ulice a rok: Nádražní ul. 1981 (**obr. 15**)

Poloha: asi 40 m SV od budovy hlavního nádraží, č. popisné 23

Parcela: 35/1

Nález: Při hloubení sklepů byly R. Procházkou a R. Snášilem zdokumentovány sídlištní vrstvy a pec ze 14.–16. století. Výzkumem se podařilo zajistit kulturní vrstvu stratigraficky náležející velkomoravskému období a zdivo barokního stáří. Pokračující výkop již mimo vlastní plochu domu zachytil středověkou městskou hradbu. Ta byla zděná na maltu a vystavěná z lomových pískovcových kamenů. Zeď probíhala ve směru S–J. Dosahovala délky 300 cm a šířky 175 cm.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 38/81, 40/81

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 63); NZ 391/95

1/37

Ulice a rok: Nádražní ul. 1995 (**obr. 15**)

Poloha: asi 180 m SV od budovy nádraží, v západní uliční zástavbě, č. popisná 29, 30

Parcely: 41/1, 41/2
Nález: V rámci rekonstrukce vodovodních přípojek byly J. Pavelčíkem sledovány novověké a středověké kulturní vrstvy a nálezy.
Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 233 778–A 233 791
Lit.: NZ 396/95

nám. K. Gottwalda viz též Masarykovo nám.

nám. K. Gottwalda viz též záznamy ke kostelu sv. Jiří (1/31, 1/32)

1/38

Ulice a rok: nám. K. Gottwalda (kašna) 1982 – viz též záznam 1/40 (**obr. 13**)

Poloha: 320 m SV od nádražní budovy, v blízkosti kašny

Parcela: 653/23

Nález: Při kopání šachtice studny pro kopii barokní kašny, která nahradila kašnu původní, byly zachyceny dvě vápenaté maltové kry středohradištního stáří, které pocházely z neznámého velkomoravského kamenného objektu zaniklého na konci 9. či počátkem 10. století. Zjištěny byly i nálezy velkomoravské keramiky a kulturní vrstvy předvelkomoravského a středověkého charakteru.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 3/83

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1984, 64); NZ 233/95

1/39

Ulice a rok: nám. K. Gottwalda 1983 (**obr. 14**)

Poloha: v JV části náměstí před domovními parcelami č. 29, 27/1, 26/1 a 23/1

Parcela: 653/23

Nález: Při sledování rýhy pro plynovodní potrubí zachytili pracovníci Slovákého muzea středověké a novověké kulturní vrstvy a nálezy. Mezi nejzajímavější patří část pískovcové kružby gotického okna kostela sv. Jiří.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště – neověřeno

Lit.: R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 72); NZ 734/01

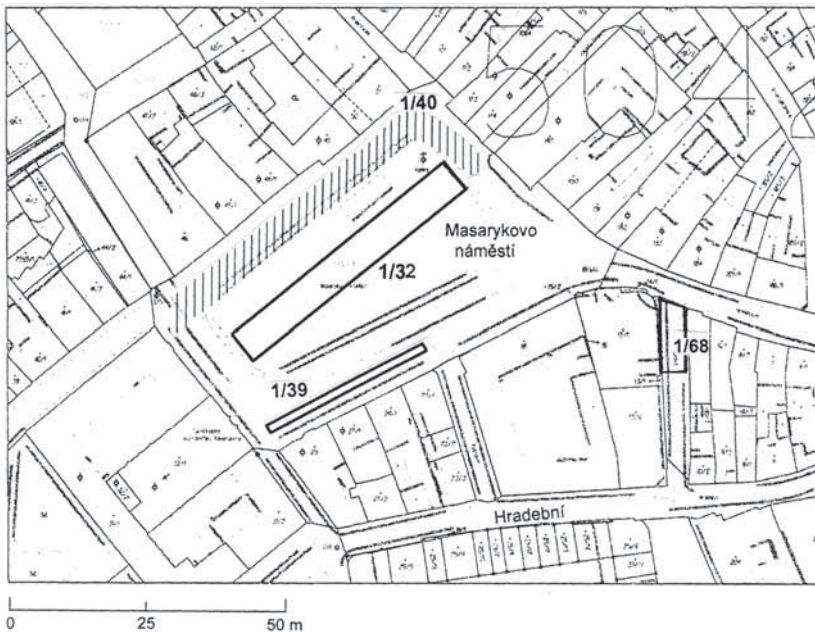
1/40

Ulice a rok: nám. K. Gottwalda 1983 – viz též záznam 1/38 (**obr. 14**)

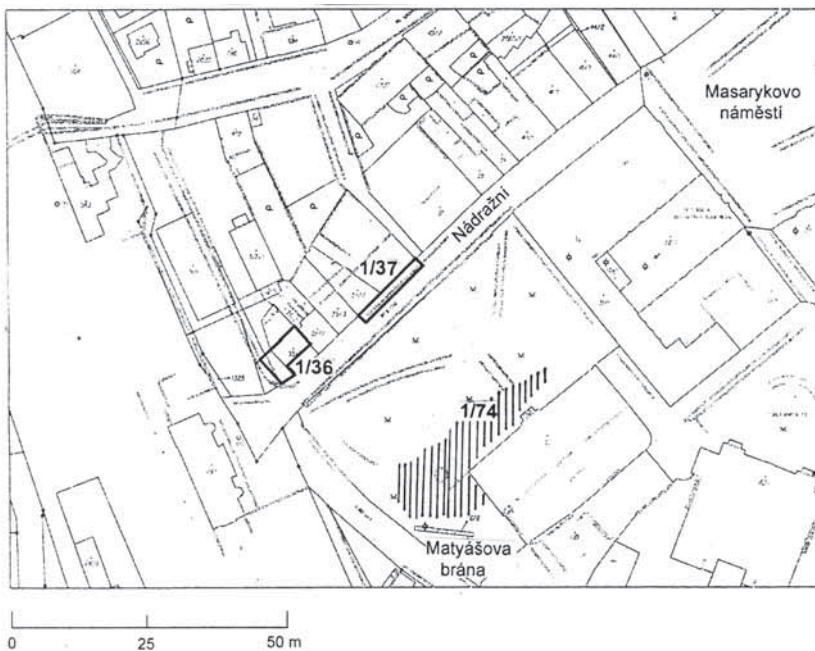
Poloha: liniový výkop jdoucí od JZ rohu náměstí k severu, až do ulice U polikliniky

Parcely: 653/23, 653/27

Nález: V archeologicky zvláště exponovaných místech byl R. Snášilem a J. Novotným sledován výkop vodovodní rýhy. Jeho přesná délka ani trasa nebyly uvedeny. Výzkum zachytil středověké souvrství, jehož báze se pohybovala v hloubce kolem 200 cm a nasedala na kolonizační horizont (z druhé poloviny 13. století). Ten byl provázen vrstvou se značným množstvím dřevěného stavebního odpadu (podobně jako na nám. Rudé armády). Pod touto vrstvou nasedal horizont velkomoravského stáří. Z něho byly získány drobné zlomky malt a keramiky uvnitř se zbytky karmínového barviva. Tyto zlomky malt dávají autoři nejpravděpodobněji do souvislosti se sakrální velkomoravskou stavbou, uváděnou v souvislosti se založením města k roku 1257 jako kaple sv. Jiří. Za nejvýznamnější přínos průzkumu považují zmínění autoři výzkumu ověření stop další velkomoravské zděné architektury (viz záznam č. 1/38) v prostoru kašny. Z této stavby, zachycené již výzkumem v roce 1982, se nyní podařilo zachytit dvojvrstvou destrukci stavebních pozůstatků a část pozitivu základového zdiva, budovaného z lomového pískovcového kamene. Pozitiv byl uložen v základové rýze, hloubené do předvelkomoravské vrstvy. Na tomto podkladu spočívaly pískovcové kameny, spojované velmi nekalitní písčitou drolivou maltou. Zdivo bylo široké 80 cm, v neporušeném stavu se zachovalo do výšky 60 cm, v rozrušeném stavu jej autoři výzkumu pozorovali ještě do výšky 95–100 cm. Podle zdvojené destrukční vrstvy s hlinitou mezivrstvou, provázenou keramickými i kovovými nálezy, soudí R. Snášil, že k zanikání stavby došlo již ve velkomoravském

14. Uherské Hradiště. Lokality: 1/32 kostel sv. Jiří – nám. K. Gottwalda (Masarykovo nám.); 1/39 nám. K. Gottwalda 1983; 1/40 nám. K. Gottwalda 1983; 1/68 Růžová ul. 1931–32.

15. Uherské Hradiště. Lokality: 1/36 Nádražní ul. 1981; 1/37 Nádražní ul. 1995; 1/74 U Matyášovy brány 1998.

období a to během počátku 10. století. Z destrukce byly získány četné kusy pojiv a povrchových malt, často s bílým vápenatým nátěrem. K funkci stavby, jejíž zbytky byly v průběhu dvou let zaznamenány na ploše minimálně 20×20 m, a k její přesnější interpretaci se autoři výzkumu blíže již nevyjádřili.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 195/83, 198/83, 199/83, 200/83
Lit.: R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 72–73); NZ 237/95

1/41

Ulice a rok: nám. Mariánské 1943 (**obr. 16**)

Poloha: v prostoru náměstí

Parcela: 653/1

Nález: V blíže nespecifikované poloze, jak dokládá dobová fotografie nejspíše na západní straně náměstí, byly při hloubení protileteckých krytů zachyceny K. Hanákem četné středověké i novověké nálezy: keramika, dřeva, kůže, železné a kostěné nástroje a jiné.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště – neověřeno

Lit.: Pamětní kniha Hradiště z let 1933–1949, s. 251, Státní okresní archiv Uherské Hradiště; NZ 205/95

1/42

Ulice a rok: nám. Mariánské 1996 (**obr. 17**)

Poloha: asi 300 m SV od budovy nádraží, dvorní trakt č. popisného 65

Parcela: 83/1

Nález: Při výkopu kanalizační sítě směrem na dvůr byly porušeny vrcholně středověké vrstvy, které prozkoumal J. Pavelčík.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. 233 943–A 233 944

Lit.: NZ 407/96

1/43

Ulice a rok: nám. Mariánské (kašna) 1996 (**obr. 17**)

Poloha: asi 380 m SV od budovy vlakového nádraží

Parcela: 653/1

Nález: V rámci záchranného výzkumu, který probíhal v souvislosti se stavbou strojovny fontány, zjistil J. Pavelčík především středohradištní a také středověké nálezy a to celkem ze 4 objektů. Značná část středověkých i starších souvrství byla odbagrována již před započatím výzkumu. Nalezena byla především keramika a zvířecí kosti a také část náramku z bronzového drátu nejasného stáří.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 233 945–A 234 099

Lit.: NZ 409/96

1/44

Ulice a rok: nám. Mariánské – Františkánská ul. (před budovou Charity) 1996 (**obr. 17**) (viz záznamy 1/7–1/8)

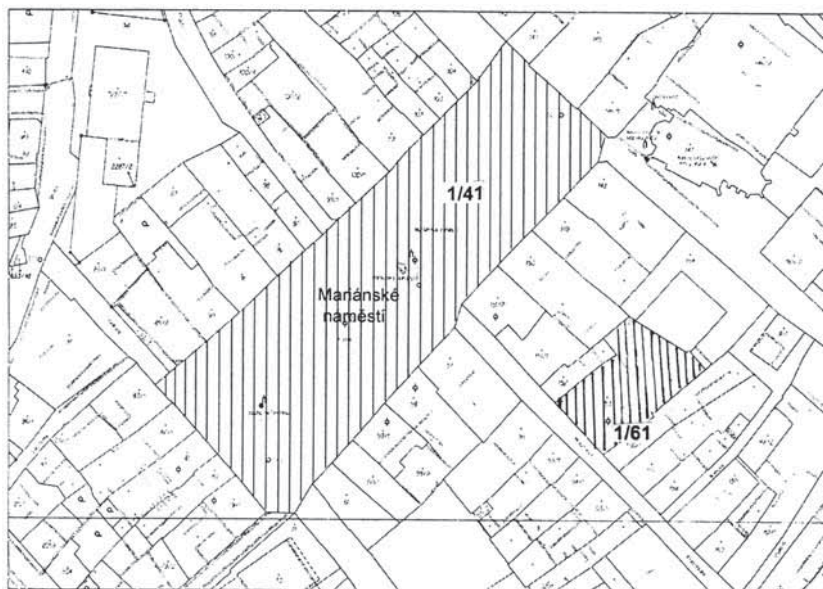
Poloha: asi 440 m SV směrem od budovy vlakového nádraží, ve východní části náměstí a dále směrem k ul. Františkánské

Parcely: 653/1, 653/28

Nález: Při rekonstrukci vodovodní a kanalizační sítě zachytil J. Pavelčík v hloubce 120 cm pod současným povrchem asi 18 m dlouhou hatovou úpravu cesty. Hatě byly tvořené z topolových a dubových prutů. Dosahovaly délky až 220 cm a šíří přesahovaly 85 cm. Mezi hatěmi, které měly zajistit zpevnění a průjezdnost ulice, bylo zajištěno několik vrcholně středověkých střepů. Vedle vlastních hatí porušil výkop také pozůstatky novověkého hřbitova u kostela Zvěstování P. Marie.

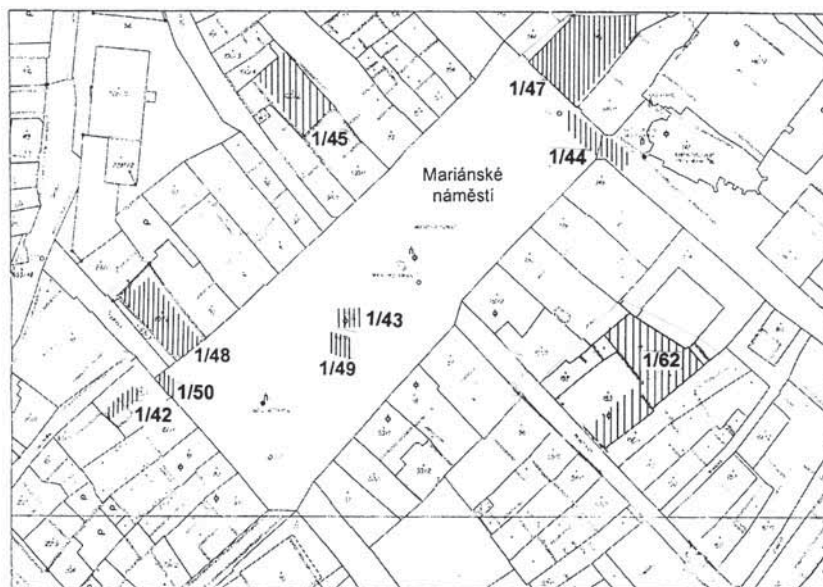
Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 234 100–A 234 109

Lit.: NZ 410/96

0 25 50 m

16. Uherské Hradiště. Lokality: 1/41 nám. Mariánské 1943; 1/61 Prostřední ul. – Stará radnice 1983

0 25 50 m

17. Uherské Hradiště. Lokality: 1/42 nám. Mariánské 1996; 1/43 nám. Mariánské – kašna 1996; 1/44 nám. Mariánské – Františkánská ul. (před budovou Charity) 1996; 1/45 nám. Mariánské 1998; 1/47 nám. Rudé armády (Mariánské nám.) – tzv. dům „Zelený strom“ 1965; 1/48 nám. Rudé armády (Mariánské nám.) 1980–86; 1/49 nám. Rudé armády (Mariánské nám.) 1982; 1/50 nám. Rudé armády 1983; 1/62 Prostřední ul. 1993.

1/45

Ulice a rok: nám. Mariánské 1998 (**obr. 17**)

Poloha: asi 400 m SV od budovy hlavního nádraží, č. popisné 77

Parcely: 100/1,100/2

Nález: Při stavebních úpravách domu byly J. Pavelčíkem objeveny pozůstatky zdiva, náležející dle autora ke středověké fázi této budovy. Z lokality pocházejí i novověké nálezy.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 237 77–A 237 778

Lit.: NZ 569/98

1/46

Ulice a rok: nám. Masarykovo (dříve K. Gottwalda) – Nová radnice 1995–1996 (**obr. 13**)

Poloha: asi 250 m SV od budovy vlakového nádraží, v zadním traktu budovy, přiléhajícímu k ul. Hradební, č. popisné 100

Parcela: 27/2

Nález: V souvislosti s přístavbou tzv. Nové radnice byly při záchranném výzkumu J. Pavelčíkem zjištěny základy zdiva a to z 18. až počátku 19. století a další nejspíše z 15.–16. století. Zachycen byl gotický portál rýsující se v omítce, který autor výzkumu dává do možné souvislosti se starším ze zjištěných zdív. S polohou lokality, v blízkosti okraje původního ostrova, dle J. Pavelčíka koresponduje i nemnoho nálezů z dané plochy. Zdokumentovány byly středověké až novověké sídlištní vrstvy (2. polovina 13. století až 18. století) a středohradištní osídlení. Z nálezů pochází i 2 střepy KPP, nalezené spolu se střepy z 9. století a s novověkými nálezy. Nálezy pravěké keramiky se tak ani tentokrát nestaly přesvědčivým dokladem osídlení ostrova již v mladší a pozdní době bronzové. Ze stratigrafického pozorování totiž i zde vyplynulo, že souvislejší kulturní vrstvy a osídlení lze spojit až s 8.–9. stoletím. Na profilu sond byly zjištěny také znaky periodického provlhčování hlín, tedy doklady opakujících se záplav.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 233 793–A 233 936

Lit.: NZ 406/96

1/47

Ulice a rok: nám. Rudé armády (tzv. dům „Zelený strom“) 1965 (**obr. 17**)

Poloha: asi 470 m SV od budovy železničního nádraží, v SV uliční frontě náměstí, č. popisné 123

Parcela: 145

Nález: Při výzkumu na dvoře domu č. 123 byly R. Snášilem a E. Lepkou zjištěny stupňovité stavěné kamenné základy zdiva spojené maltou středověkého staří.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 38 203, SF 38 209

Lit.: NZ 350/95

1/48

Ulice a rok: nám. Rudé armády (dnes Mariánské náměstí) 1980–86, viz též záznam 1/35 (**obr. 17**)

Poloha: asi 320–340 m S od budovy hlavního nádraží, výzkum plošně přiléhá k území, které bylo zkoumané v roce 1997 při stavbě obchodního domu Magnum, č. popisné 69

Parcely: 89/3, 89/2, 89/1, 94/1

Nález: Na zkoumané ploše byly R. Snášilem, R. Procházkou a J. Novotným objeveny vrstvy a nálezy z předvelkomoravského a z velkomoravského období, zachycen byl také kolonizační horizont města (2. polovina 13. století) i další středověké a novověké nálezy. Předvelkomoravské a velkomoravské období reprezentují nálezy kvalitní malty, keramiky (včetně keramiky antických tvarů), parohoviny a rohoviny, které sloužily jako výrobní surovina, druhotně užitě zlomky římských cihel, kovářské strusky a krusty se zbytky výmazů z tavicích pecí, ale také nález kostěné píšťalky. Velmi cenný je z předvelkomoravského horizontu především nález tří jednoduchých litých bronzových ostruh s háčky, z nichž jedna je neopracovaným výltekem, dokládajícím místní výrobu, analogie k druhé vidí R. Snášil v nálezu z Mikulčic. Neméně významný je rovněž nález

pozlaceného litého prolamovaného nákončí a bronzového kování opasku. Z příkopovité zahloubeniny, která byla na lokalitě objevena, pocházejí nálezy keramiky antických tvarů a malty. Z velkomoravské fáze osídlení lze doložit výrobu kostěných nástrojů určených ke zpracování kůží a textilií, výrobu skla, případně i kovářství, doložen je rovněž rybolov (množství rybích šupin). Co se vlastního středověkého osídlení týče bylo možné dle R. Procházky sledovat stavební vývoj na dané parcele a to v souvislosti s měnícím se typem obydlí od povrchové nadzemní stavby s dusanou podlahou, přes dvoudílný dům s úzkou síní, trojdílný dům komorovo-chlévového typu, šestdílný dům aj. Charakter obydlí odpovídal poloagrárnímu rázu města v době jeho založení. Pro dějiny města velice důležitý model stavebně-historického profilu obydlí od velkomoravského období byl doplněn i zachycením gotického kamenného domu (založeného ve druhé polovině 13. století), jeho stavebními úpravami v baroku a v 19. století a zachycením změny uliční fronty náměstí, které se v gotice poněkud rozšířilo na úkor SZ fronty domů. Ta se během baroka vrátila zpět do pozice ze 13. století. Vedle středověkých povrchových staveb s ohništi byly zachyceny také další zahloubené objekty, např. jímka, četné nálezy dřevěného odpadu (zejména z kolonizačního horizontu) a košatinové ploty. Z drobných nálezů stojí vedle keramiky (včetně importované ? kaolinové) za zmínku např. brakteát Václava II. (z let 1283–1300), depot kovových předmětů (pozůstávající z přezky, nože, dýky, hrotu šípů, srpů, podkovy a hřebů) či dobře zachované zbytky kožených bot nebo unikátní proutěné boty, provazy, sítě a plováky rybářských sítí. Zajímavý je také nález hlavičky z glazovaného akvamanile v podobě beránka a střepů interpretovaných jako části destilační aparatury. Rozbor rostlinných zbytků prokázal výskyt například lískových oříšků, broskví, třešní a slív. Nálezy však nebyly dosud komplexně vyhodnoceny a chybí rovněž shrnující náleзовá zpráva.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 49 137–A 52 294, A 80 127–A 84 505, A 101 253–A 110 850, A 126 917–A 146 516

Lit.: E. OPRAVIL (1984, 65–66; 1985, 77–78), R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 71–72) R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1982, 53–54; 1983, 63; 1984, 63–64); NZ 253/95

1/49

Ulice a rok: nám. Rudé armády 1982 – viz záznam 1/43 (**obr. 17**)

Poloha: asi 320 m SV od budovy železničního nádraží, kolem kašny

Parcela: 653/1

Nález: Při výkopu studniční šachty pro kašnu byla R. Procházkou zdokumentována náleзовá situace. Vzhledem k mocnosti středohradištní vrstvy soudí autor výzkumu, že došlo k narušení velkomoravského objektu. Zjištěné bylo i souvrství z 2. poloviny 13. až počátku 14. století.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1984, 64); NZ 401/96

1/50

Ulice a rok: nám. Rudé armády 1983 (**obr. 17**)

Poloha: v Z rohu náměstí, před domem č. p. 65

Parcela: 653 (původně uváděné parcelní číslo 665)

Nález: Při výkopu šachtice studny před domem č. p. 65 byly R. Snášilem a J. Novotným zachyceny objekty a vrstvy, které lze nálezy datovat do 8. století, do velkomoravského období (nálezy malty), do pol. 13.–14. století a novověku.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště – neověřeno

Lit.: R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 72)

1/51

Ulice a rok: nám. Svobody 1928 – viz též nám. Masarykovo (**obr. 18**)

Poloha: v neupřesněné poloze na náměstí

Parcela: 653/23
Nález: Při hloubení kanalizace zachránil K. Hanák železný třmen karolinského typu.
Uloženo: Slováké muzeum, inv. č. SF 2820
Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 12), A. ZELNITIUS (1933, 14)

1/52

Ulice a rok: nám. Tyršovo – ul. Obránců míru (dnes Velehradská ulice) – Vodní 1982, viz 1/55
(obr. 19)

Poloha: vyústění ulice Vodní do okružní Velehradské třídy

Parcely: 656, 653/5, 139, 211/1–2, 213/1–3, 271

Nález: Průzkumem při výkopu inženýrských sítí byly R. Snášilem a R. Procházkou zachyceny středohradištní a středověké vrstvy. Ověřen byl průběh středověké hradby a obvodová zeď někdejší Staroměstské brány, jejíž zdivo bylo datováno nejpozději do 1. pol. 14. století. Dalším výkopem byl posléze zachycen středověký opevňovací příkop s nepravidelnou většinou zdvojenou palisádou na dně. Výplň obsahovala organické zbytky a keramiku pokročilého 15. století. Zdá se pravděpodobné, že toto obranné zařízení vzniklo až kolem poloviny 15. století a fungovalo až do počátku 18. století. Zásadní bylo zjištění středohradištních vrstev, které zasahovaly za hranici pozdějšího středověkého města.

Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 15/83-22/83

Lit.: R. PROCHÁZKA–L. SULITKOVÁ (1984, 50), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1984, 64); NZ 393/95

1/53

Ulice a rok: Na Splávku 1981 (obr. 20)

Poloha: asi 140 m S od budovy hlavního nádraží, při západním vyústění ulice

Parcela: 1028

Nález: Zjišťovacím výzkumem R. Snášila a R. Procházkou bylo zachyceno západní ústí již zregulovaného, kameny vydlážděného toku středověké kanalizační městské stoky „Rechly“. Zachycena byla v místech, kde se napojovala na vnější vodní barokní obranný příkop a kde ve středověku stával mlýn ve zdi.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 64)

1/54

Ulice a rok: Na Splávku 1996–97 (obr. 20)

Poloha: S od budovy hlavního nádraží, při západním vyústění ulice

Parcely: 41/1 1036, 2565/1, 1432

Nález: Při výstavbě domu technikou pilotáže se archeologický dohled J. Pavelčíka soustředil na stratigrafická pozorování. Doklady osídlení zjištěny nebyly. S ohledem na špatné určení parcelního čísla nelze stavbu lokalizovat přesněji.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 496/97

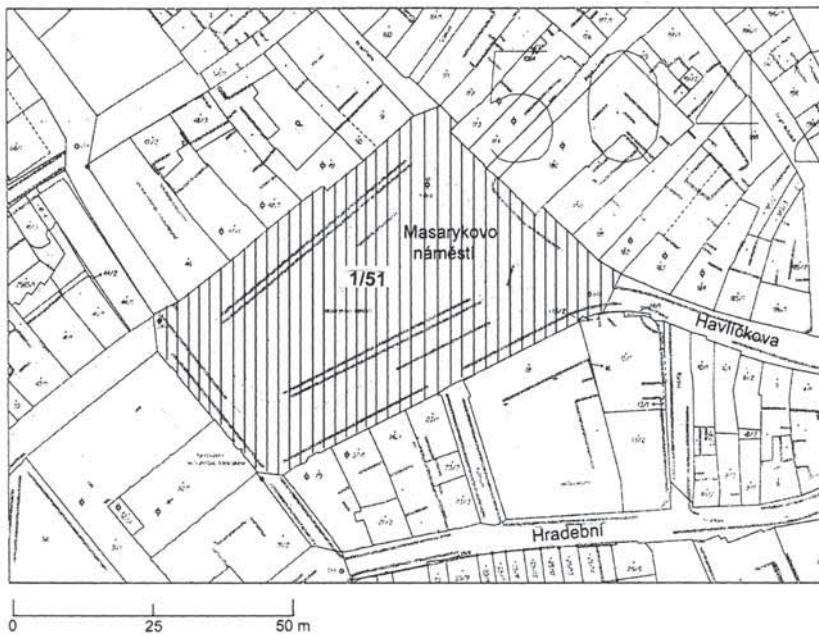
1/55

Ulice a rok: Obránců míru (dnes Velehradská ulice) 1979, viz 1/52 (obr. 21)

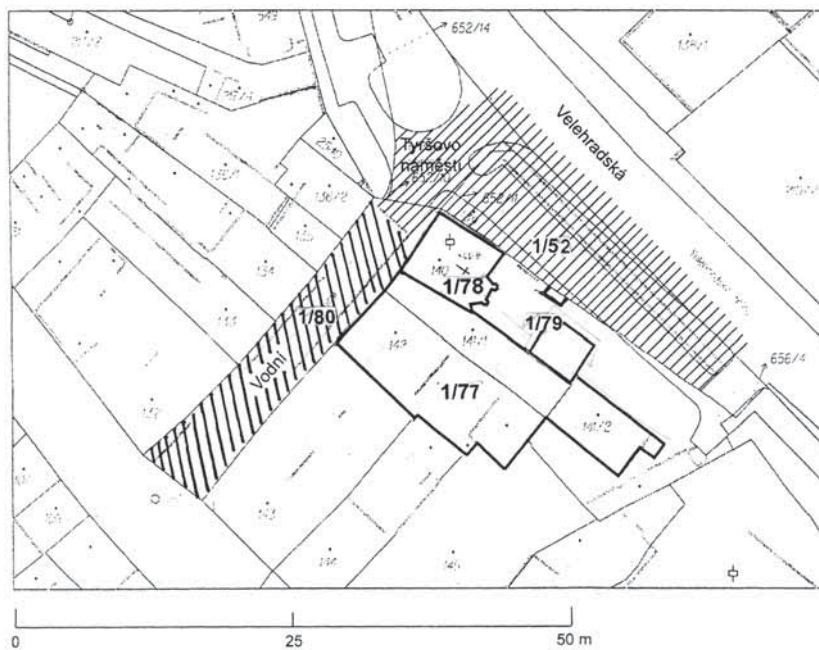
Poloha: severně od budov bývalého františkánského kláštera

Parcely: 115, 653/16

Nález: Průzkumem výkopu pro plynovod byla R. Procházkou a R. Snášilem zjištěna část kamenného opevnění a prokázán průběh gotických hradeb 14. století v těchto místech a to v délce 14 m. Hradba směřovala přibližně ve směru jihovýchod – severozápad. Zachytit se podařilo její severovýchodní líc. Vybudována byla z velkých pískovcových kamenů, jen zhruba opracovaných. Její minimální šířka zachycená v severovýchodním ohybu výkopu činila 2 m.

18. Uherské Hradiště. Lokalita: 1/51 nám. Svobody (Masarykovo nám.) 1928.

19. Uherské Hradiště. Lokality: 1/52 nám. Tyřovo – ul. Obránců mířů (dnes Velehradská ul.) – Vodní ul. 1982; 1/77 Vodní ul. 1958; 1/78 Vodní ul. 1984–1986; 1/79 Vodní ul. (kaple sv. Alžběty) 1995; 1/80 Vodní ul. 2002.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 18/82
Lit.: R. PROCHÁZKA–L. SULITKOVÁ (1984, 49), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981a, 53–54); NZ 393/95

1/56

Ulice a rok: Obránců míru (dnes Velehradská ulice) 1983 (**obr. 21**)

Poloha: v prostoru mezi františkánským klášteřem (dnes archivem) a synagogou (knihovnou)

Parcely: 270/1, 270/2, 207, 208/2, 55/2

Nález: Průzkumem při výkopu plynového potrubí byla R. Snášilem a J. Novotným zachycena licovaná kamenná zdíva pozdně středověkých domů a část maltou spojených pískovcových základů městské hradby z pozdně gotického až časně renesančního období. Z orientace hradeb (ve směru sever–jih) vyplynulo, že židovská synagoga stála již vně hradeb.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 72)

1/57

Ulice a rok: Otakarova ul. 1967 (**obr. 22**)

Poloha: ve východní části uliční zástavby, č. popisné 107

Parcela: uváděno jako 54

Nález: Při kopání septiku, v hloubce 170, cm byl nalezen okraj slovanské zásobnice.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 40 032

Lit.: NZ 352/95

1/58

Ulice a rok: Otakarova (PVT) 1974 (**obr. 22**)

Poloha: na severním okraji západní zástavby ulice, areál Podniku výpočetní techniky

Parcely: 2465, 2466

Nález: Zemními pracemi byly narušeny středověké kulturní vrstvy s nálezem datovanými R. Snášilem do konce 13. až poloviny 14. století. Zjištěna byla i řada pěti dubových kůlů.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště – neověřeno

Lit.: R. SNÁŠIL (1976, 91); NZ 739/01

1/59

Ulice a rok: Otakarova ul. (zbrojnice) 1979 (**obr. 22**)

Poloha: na nádvoří Galerie Slováckého muzea, č. popisné 103

Parcela: 127

Nález: Na nádvoří barokní prachárny a zbrojnice, nyní Galerie Slováckého muzea, byla odkryta kamenná barokní studna. Mimo to byly objeveny vrstvy z 9. století a také zbytky objektu ze 14. století. Tento prostor byl do městských hradeb včleněn až v 1. pol. 16. stol., do této doby se tu rozkládalo menší předměstské sídliště.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 180 591–624, A 181 366

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981a, 53–54; 1981b, 18).

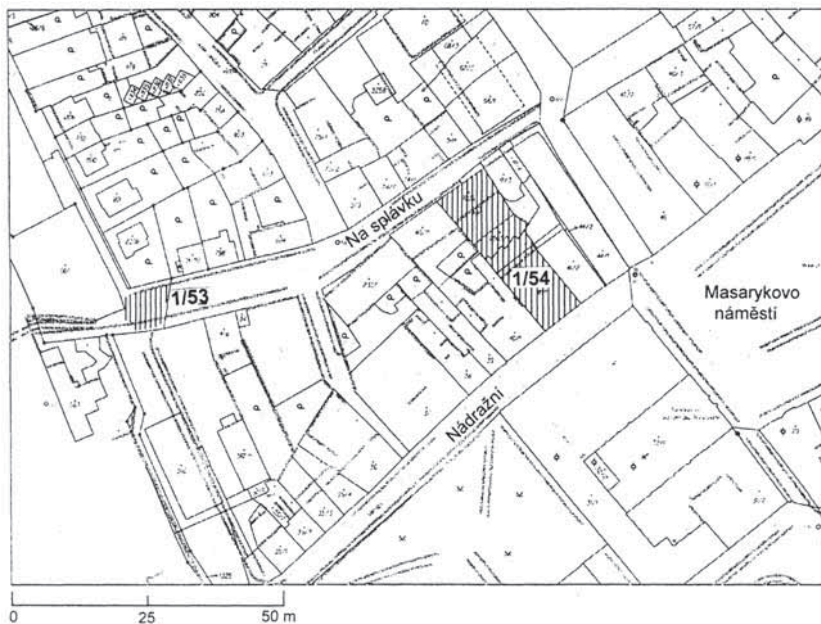
1/60

Ulice a rok: Otakarova ulice 1979–1989 (**obr. 22**)

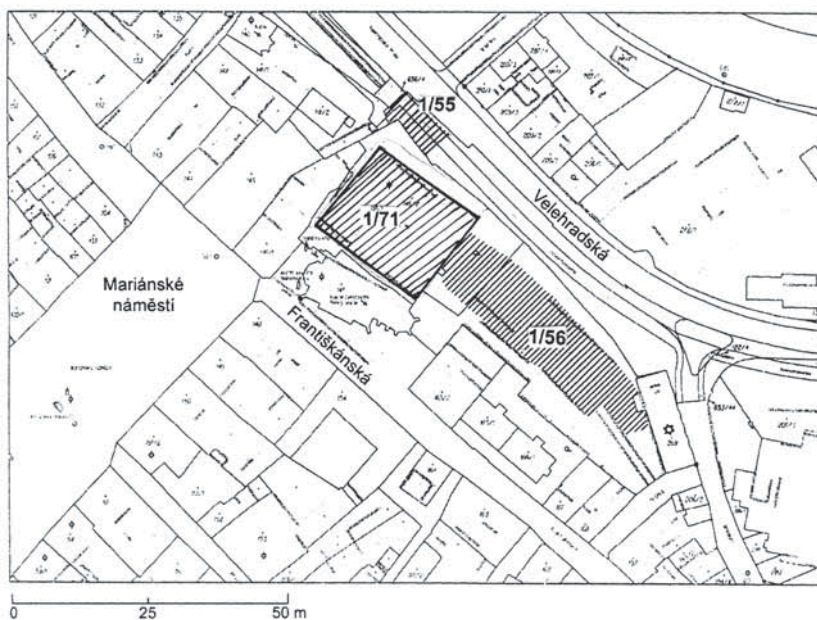
Poloha: asi 520 m S od budovy železničního nádraží

Parcely: 129, 130, původně uváděna i parcela 128

Nález: Na místě demolovaných domů přiléhajících k městskému opevnění bylo za 10 sezón předstihového výzkumu zjištěno R. Snášilem, R. Procházkou, J. Novotným a D. Frolíkovou–Kaliszovou předvelkomoravské, rozsáhlé středohradištní a středověké osídlení. Podařilo se zachytit mohutné sídlištní souvrství datované již do 8. století, u něhož R. Snášil předpokládal opevnění příkopem s vícenásobnou palisádou.

20. Uherské Hradiště. Lokality: 1/53 Na splávku 1981; 1/54 Na splávku 1996–97.

21. Uherské Hradiště. Lokality: 1/55 Obránců míru (dnes Velehradská ul.) 1979; 1/56 Obránců míru (dnes Velehradská ul.) 1983; 1/71 Smetanova (dnes Františkanská) ul. – areál františkánského kláštera 1982.

D. Frolíková-Kaliszová však na základě posledních zjištění vyslovila názor, že se může jednat o pozůstatky původního přírodního břehu ostrova a vysychajícího mrtvého ramene řeky, které bylo využíváno jako odpadiště. Zachycenou dřevěnou destruovanou konstrukci pak interpretuje jako pozůstatky kůlů, které mohly nést most či lávku přes toto koryto. Vlastní středohradištní osídlení plochy je doloženo např. nálezem základů nevelké kamenné stavby o rozměrech 2×2,5 m, ve středověku druhotně využitě jako pekařské pece, která mohla plnit v souvislosti s přechodem přes řeku funkci strážní věže. Středohradištní osídlení zde, stejně jako v jiných polohách města, zaniká v průběhu 1. poloviny 10. století a plocha je znovu osídlena až ve druhé polovině 13. století. Tato vrstva se projevuje četnými nálezy dřevěného odpadu, který souvisí se stavebními aktivitami nově zakládaného města. Zkoumaná poloha byla původně součástí předměstského sídliště (viz předchozí záznam) a do vlastního městského opevnění byla zahrnuta až v polovině 16. století. Kamenné hradby se v těchto místech zahlubovaly do velkomoravského souvrství. Již před výstavbou opevnění byl prostor osazen řemeslníky-hrnčíři. Tuto skutečnost dokreslují i nálezy četných střepovišť ze 16.–17. století a nejstarší zachovaný název ulice „Hrnčířská“ z roku 1603. Z mnohých nálezů a zjištění z lokality stojí za připomenutí: haťové cesty, lávky, ale především pozůstatky různých typů sídlištních objektů: zahloubených obydlí, zbytky srubových staveb s kamennými pecemi a dřevěnou úpravou podlah z druhé poloviny 13. – počátku 14. století, destrukce hlinitodřevěných objektů, štetovaná podlaha stavby s kúlovou konstrukcí, jímky, samostatně stojící pece, studna a další pozdně středověké a raně novověké nálezy a vrstvy. Zachycena byla také planýrka terénu na přelomu 15. a 16. století a opět osídlení s množstvím odpadních jam a střepišť. Objevena byla i studna z 18. století s kamenným pláštěm. Nálezy tvoří především běžná keramika, zvířecí kosti, stavební a dřevěný odpad, ale také mince, útržky plátna, kachle, pracovní nástroje, militaria, zlomky skleněných předmětů, železných nástrojů či dětské hračky. Jen sporadicky byly zaznamenány zlomky hrnčířských výrobků cizí provenience (např. bílá kaolinová keramika). Z pozoruhodných středohradištních nálezů je třeba zmínit zlomky malty a střešní krytiny či dutého vajíčka z keramiky tzv. antického charakteru a litý rovnoramenný křížek s rytinou ukřížovaného na rubové straně, který byl nejspíše polotovarem, snad z místních dílen. Zajímavý byl rovněž nález hracího žetonu ze střední doby hradištní.

Oloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv.č. A 52 295–80 126, A 84 506–96 928, A 97 327–101 252, A 110 85–126 912, A 126 914–126 916, A 146 517–159 441

Lit.: D. FROLÍKOVÁ-KALISZOVÁ (2001, 115–121; 2003a, 163–166; 2003b; 2004, 75–80), D. KALISZOVÁ (1989, 115–125; 1990, 62–64; 1991, 50–51), E. OPRAVIL (1984, 65–67; 1985, 75–77), R. PROCHÁZKA (1984, 435–438), R. SNÁŠIL–J. NOVOTNÝ (1985, 71), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981a, 53–54; 1981b, 18, 28–29; 1982, 52–55; 1983, 62–64; 1984, 63)

1/61

Ulice a rok: Prostřední ulice 1983 – Stará radnice (**obr. 16**)

Poloha: asi 360 m SV od budovy železničního nádraží, v prostoru dnešní Staré radnice, v S části uliční zástavby

Parcela: 153

Nález: S budovou radnice v místech dnešní budovy Staré radnice je dle R. Procházky a L. Sulitkové možné počítat nejspíše od druhé třetiny 15. století. Nelze ovšem jednoznačně rozhodnout, zda „pretorium“, prvně zmiňované až v letech 1370–1371, se nacházelo na místě dnes známém jako Stará radnice. Zmínění autoři uvažují o možnosti, že radnice stávala po jistou dobu i na dnešním Mariánském náměstí. Tento názor však doposud nebyl podpořen nálezy adekvátního charakteru. V souvislosti s opravou budovy Staré radnice byl proveden D. Líbalem stavebně historický průzkum, který zjistil v severní části objektu středověké jádro, z něhož vyniká pozdně gotická věž. Jižní část

objektu nesahá dle D. Líbala hlouběji než do renesance. Při záchranném archeologickém výzkumu velmi omezeného rozsahu bylo pracovníky Slováckého muzea zjištěno, že ve 2. polovině 13. století se zde nacházel rozsáhlý dřevohlinitý objekt, který zanikl požárem na počátku 14. století. Zabíral i plochu nynějšího průjezdu a přiléhal k uliční čáře. Dle R. Procházky nelze proto vyloučit, že ve 14. století byla původně větší parcela rozdělena a jeden díl, patrně s oním kamenným jádrem, zakoupilo nejpozději v první polovině 15. století město pro účely radnice. Věž však týž autor dává do souvislosti až s úřední funkcí objektu. Z lokality jsou známy především nálezy keramiky a dřevěných částí.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 116/83–124/83, 142–146/83
Lit.: R. PROCHÁZKA–L. SULITKOVÁ (1984, 62); NZ 403/96

1/62

Ulice a rok: Prostřední ulice 1993 – Stará radnice (**obr. 17**)

Poloha: v prostoru dnešní Staré radnice, v S části uliční zástavby

Parcela: 153

Nález: Při přístavbě Staré radnice a při výkopu kanalizace zachytil M. Geisler z ÚAPP Brno v nádvořním traktu mohutné souvrství s nálezy převážně z druhé poloviny 13. století. Jedná se o nálezy keramiky, kůže a dřev ze středověkých vrstev.

Uloženo: ÚAPP Brno - neověřeno

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 236), M. GEISLER (1997, 250–251)

Protzkarova viz Bezručova ulice

1/63

Ulice a rok: Průchova ul. 1981, ubytovna Let, viz též záznamy 1/21, 1/22, a následující záznam 1/64 (**obr. 23**)

Poloha: asi 440 m S od budovy železničního nádraží, ve vozovce před parcelním č. 118

Parcela: 653/6

Nález: Složení a charakter vrstev ze druhé poloviny 13. - počátku 14. století vedly R. Procházku k závěru, že se v tomto prostoru, tj. na SZ okraji města, nacházela již v době kolonizačního horizontu městská komunikace. Vedle středověkých vrstev byl zachycen rovněž velkomoravský sídlištní horizont.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 30/82

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 62–64); NZ 210/95

1/64

Ulice a rok: Průchova 1994, viz předchozí záznam (**obr. 23**)

Poloha: 400–440 m S od budovy železničního nádraží ve střední části ulice

Parcela: 653/6

Nález: Při průzkumu vodovodní rýhy byly R. Procházkou sledovány vrstvy rámcově středohradištního stáří, středověké a novověké vrstvy a recentní zásahy. Přes omezený rozsah přinesl výzkum dle R. Procházky důležitá zjištění o sledu raně a vrcholně středověkých horizontů mezi již dříve zkoumanými plochami na Otakarově ulici a Mariánském náměstí.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 246 946–A 247 208

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 236), R. PROCHÁZKA (1997, 250); NZ 640/99

1/65

Označení a rok: Reduta 1980 (**obr. 11**)

Poloha: asi 180 m SV od budovy vlakového nádraží, v areálu bývalé jezuitské koleje

Parcela: 31/2

Nález: Na nádvoří v jihozápadním traktu bývalé jezuitské koleje, nyní Reduty, bylo v rámci sondy sahající do hloubky 280 cm od současné úrovně povrchu zachyceno R. Snášilem

barokní zdivo a novověké navážky. Význam nálezu tkví především ve zjištění původní barokní úrovně z roku 1654, kdy byla zahájena stavba základového zdiva jezuitské koleje. Rozdíl mezi úrovní dnešního a barokního povrchu činí 117 cm.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1982, 52–55); NZ 48/95

1/66

Označení a rok: Reduta 1997 (**obr. 11**)

Poloha: asi 180 m SV od budovy vlakového nádraží, v areálu bývalé jezuitské koleje

Parcela: 31

Nález: Na několika místech v prostoru nádvoří jižního traktu bývalé jezuitské koleje, nyní Reduty, byla Slováckým muzeem a organizací Archaia Brno prozkoumána souvrství a nálezy z doby velkomoravského a středověkého osídlení. Velkomoravskou vrstvu, mocnou 20–50 cm, provázely nálezy keramiky, ale také nálezy 2 sekerovitých hřiven a železných ostruh s upínacími štitky. Z tohoto období pochází také nález slovanské zásobnice. Kolonizační horizont (2. polovina 13.–14. století) provázela výrazná vrstva s pozůstatky dřev. Zachycen byl soubor dřevěných strubových staveb se stěnami z košatinového plotu či z desek, jejich stavební vývoj a úpravy. Stavby pocházejí ze 2. poloviny 13.–14. století. V rámci osídlení z vrcholného a pozdního středověku a novověku byl sledován vývoj středověké parcelace na daném území. Mimo obytné objekty a různé jejich části se podařilo zachytit řadu odpadních objektů, pec, dřevěný žlab, četné hatě, polozemnici narušenou barokním sklepem aj. Z lokality pocházejí četné nálezy keramiky, železných předmětů, ale i nálezy kožených částí (částečně z obuvi), opracovaných kostí, dřevěných zlomků (např. bednářských misek), skla a pod. Výzkum tak doložil především bohaté středověké osídlení, z něhož se díky příhodným půdním podmínkám zachovala řada dřevěných konstrukčních i výrobních prvků.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 237 497–773, A 237 780–A 238 780, A 238 868–A 239 030, A 243 538–643

Lit.: J. BEROUŠEK–P. KOVÁČIK (1998, 63–76), E. OPRAVIL (1998, 115–119), J. PAVELČÍK (1997, 18), M. ZEMEK (1946, 17–18; 1955, 26–30); NZ 527/97

1/67

Označení a rok: mezi Redutou a SEŠ, blíže nelokalizováno 1970 (**obr. 11**)

Poloha: asi 140 m SV směrem od budovy vlakového nádraží

Parcely: 653/37, 45

Nález: Kanalizační výkop, který není autorem výzkumu R. Snášilem blíže lokalizován, narušil kamennou hradbu, vybudovanou ještě ve 14. století a vrstvy s nálezy ze druhé poloviny 13.–16. století.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, neověřeno

Lit.: R. SNÁŠIL (1971, 62–63); NZ 382/95

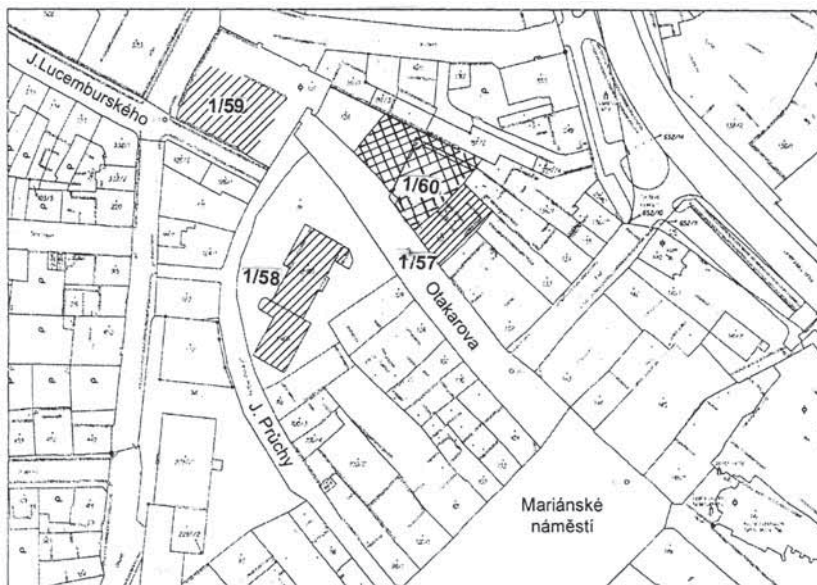
1/68

Ulice a rok: Růžová ulice 1931–1932 (**obr. 14**) – viz též záznamy středohradištních nálezů z ulice Hradební 1/14 a 1/85

Poloha: asi 340 m V od budovy vlakového nádraží

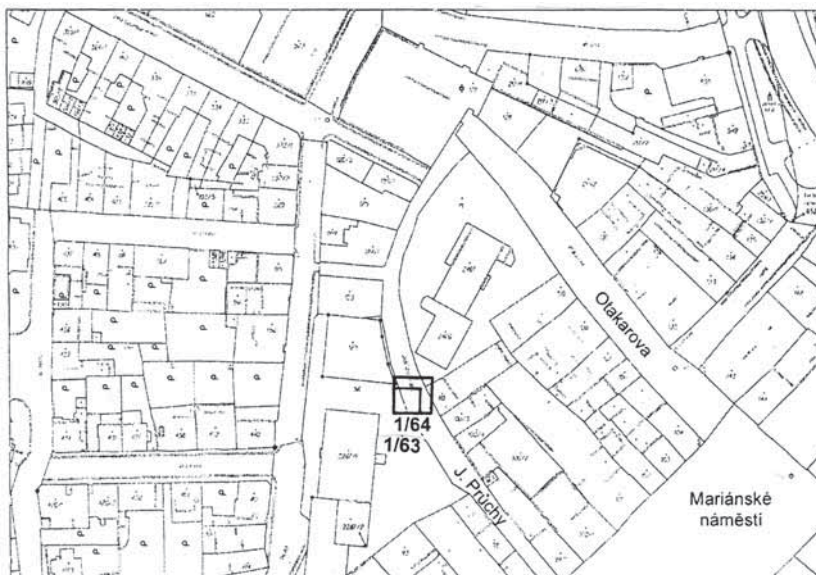
Parcela: 653/34

Nález: Z polohy naproti domu 158, z hloubky 1,6 m, pochází nález 2 středohradištních původně pozlacených gombíků z kostrového hrobu a z další blíže nespécifikované polohy na této ulici pochází středohradištní především keramický materiál. Z hrobu měl také údajně pocházet zlatý úlomek, který bývá někdy považován za pozůstatek hrozníčkovitých náušnic. V blízkosti původního výkopu provedl J. Böhms v roce 1932 3 sondy ověřující stratigrafickou situaci lokality. Sondy zachytily výrazný požárový

0 25 50 m

22. Uherské Hradiště. Lokality: 1/57 Otakarova ul. 1967; 1/58 Otakarova (PVT) 1974; 1/59 Otakarova ul. – zbrojnice 1979; 1/60 Otakarova ul. 1979–89.

0 25 50 m

23. Uherské Hradiště. Lokality: 1/63 Průchova ul. – ubytovna Let 1981; 1/64 Průchova 1994.

horizont a humusovitou vrstvou tvořenou dřevitým odpadem – tedy patrně středověké vrstvy.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2835-36, SF 14 353-58

Lit.: K. HANÁK (1932, 7; 1933, 5), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 12), A. ZELNITIUS (1933, 14; 1946, 101)

Růžová 1993 – viz Hradební 1993

1/69

Označení: řeka Morava 1946 (**obr. 24**)

Poloha: S od autobusového nádraží, v řece Moravě

Parcela: 666/1

Nález: V blízkosti tehdejších „Kulheimových lázní,, byl v souvislosti s úpravami řečiště Moravy vytažen z bahna řeky Moravy 525 cm dlouhý člun o max. rozpětí 80 cm a hloubce 35 cm. Člun vydlabaný z dubové klády je datovaný do střední doby hradištní.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, Památník Velké Moravy, inv. č. SF 15 050

Lit.: K. HANÁK (1947a, 54)

1/70

Ulice a rok: Smetanova (dnes Františkánská) ul. 1980 (**obr. 9**)

Poloha: asi 440 m SV od budovy vlakového nádraží, v severním cípu uličního bloku vymezeném ulicí Smetanovou (dnes Františkánskou) a U polikliniky

Parcela: 191

Nález: Výkopem pro elektrický kabel na dvoře polikliniky byly porušeny vrstvy ze 2. pol. 13.–16. století. Ze dvou zde provedených sond bylo získáno zejména množství botanických vzorků.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 41/81, 42/81

Lit.: E. OPRAVIL (1985, 78–80), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 62–64); NZ 392/95

1/71

Ulice a rok: Smetanova (dnes Františkánská) ul. – areál františkánského kláštera 1982 - viz též záznam č. 1/6 (**obr. 21**)

Poloha: asi 500 m SV od nádražní budovy v prostoru františkánského kláštera

Parcela: 146/2

Nález: V areálu bývalého františkánského kláštera, dnes archivu, byl proveden zjišťovací výzkum v kopaných geologických sondách. Průzkum zjistil, že kamenné zdivo budovy spočívá na dubových prazích různé technické konstrukce (od roštů až po pilotáž). Základy protály kulturní souvrství středověkého horizontu (počínaje 2. pol. 13. století) a místy zasáhly i velkomoravský půdní horizont. Na dvou místech porušily části kamenných domů, které dle stratigrafických pozorování pocházely asi z přelomu 13. a 14. století.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: R. PROCHÁZKA–L. SULITKOVÁ (1984, 61), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1984, 64–65)

1/72

Ulice a rok: Šromova 1994 (**obr. 9**)

Poloha: 340–400 m SV od budovy vlakového nádraží, u č. popisného 136

Parcela: 653/26

Nález: Při výzkumu vyvolaném úpravou kanalizace byl J. Kohoutkem získán nepočetný materiál ze sklonku 15. století a zachyceny dále novověké navážky.

Uloženo: ÚAPP Brno – neověřeno

Lit.: M. ČÍŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 236)

1/73

Ulice a rok: U brány 1981 (**obr. 25**)

Poloha: při SV okraji ulice ústící k řece Moravě

Parcela: 653/38

Nález: V těsné blízkosti někdejší středověké brány a mostu vedoucího přes Moravu na pravý břeh, do čtvrti Rybárny byla R. Snášilem zjištěna studna, pravděpodobně barokního stáří. Studna byla vyzděná cihlami. Její průměr činil asi 1,6–1,7 m, hloubka minimálně 8,5 m. Studna fungovala ještě v první třetině 20. století.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1983, 64); NZ 208/95

1/74

Ulice a rok: U Matyášovy brány 1998 (**obr. 15**)

Poloha: asi 100 m V od budovy vlakového nádraží, v prostoru parku

Parcela: 45

Nález: Při hloubení rýhy byl náhodně nalezen drobný bronzový článek z laténského opaskového řetězu. Jedná se o ojedinělý nález. Případné další laténské či jiné nálezy zjištěny nebyly.

Uloženo: Karel Stratil, Uherské Hradiště

Lit.: NZ 584/98

1/75

Ulice a rok: Velehradská–Všehrdova ul. 1956 (**obr. 26**)

Poloha: v prostoru za křížením obchvatu Uh. Hradiště (Velehradská třída) se silnicí do Zlína

Parcela: 655/2

Nález: Při výkopu v prostoru silnice vedoucí do Zlína byly kustodem muzea E. Lepkou zachyceny 3 porušené, patrně novověké zdi z cihel, široké 60 cm, které procházely napříč silnicí. Sonda, dosahující hloubky 250 cm, nedosáhla základů zdí, které tedy pokračovaly ještě hlouběji. Zdi nebyly autorem nálezové zprávy datovány. Z nálezů je uváděna pouze měděná mince nesoucí letopočet 1800.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 41/81, 42/81

Lit.: NZ 472/97

1/76

Ulice a rok: Velehradská třída – Veslařský klub 1996 (**obr. 27**)

Poloha: v předpolí čtvrti Rybáren, V od silničního mostu přes řeku Moravu

Parcela: 423

Nález: 80–150 cm hluboký výkop byl na archeologické nálezy negativní. Stratigrafickým pozorováním se J. Pavelčíkovi podařilo zachytit vrstvu navážek a splachů, pod níž se nacházelo sprašové, resp. jílovité podloží.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: NZ 420/96

1/77

Ulice a rok: Vodní ul. 1958 (**obr. 19**)

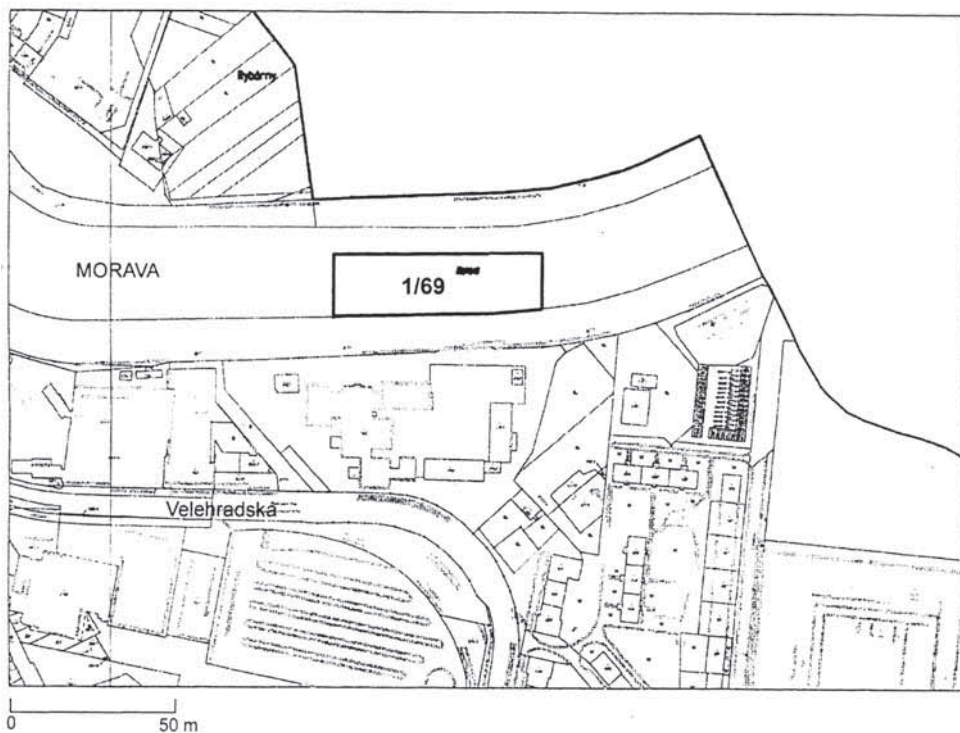
Poloha: asi 500 m SV od budovy vlakového nádraží, č.popisné 120

Parcely: 141/1, 141/2, 142

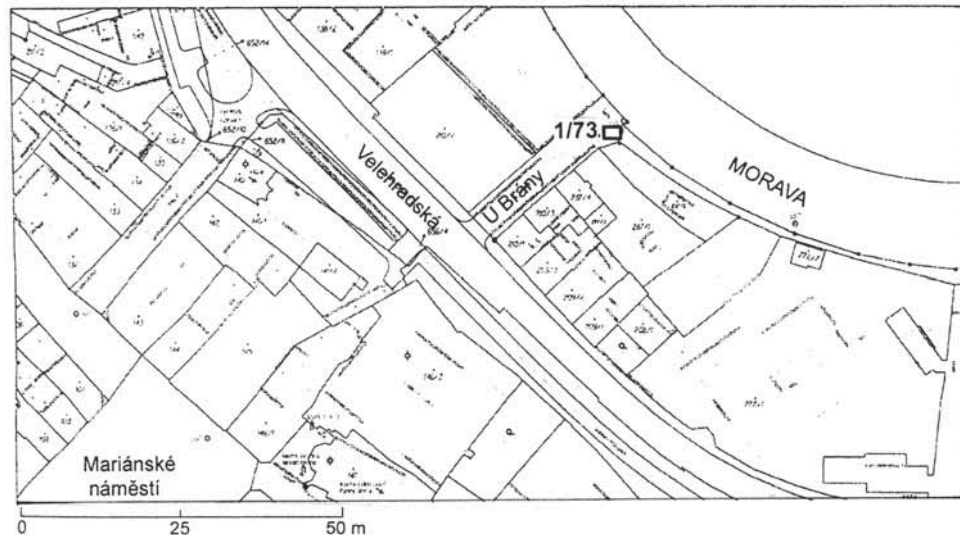
Nález: Při kopání sklepa byla v hloubce 2 m zachycena požárová vrstva a nálezy (zlomky keramiky a část komorového kachle), které kustod Slováckého muzea E. Lepka datoval do středověku. Výzkum dnes již nelze přesněji lokalizovat.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 32 125–138

Lit.: NZ 351/95

24. Uherské Hradiště. Lokalita: 1/69 řeka Morava 1946.

25. Uherské Hradiště. Lokalita: 1/73 U brány 1981.

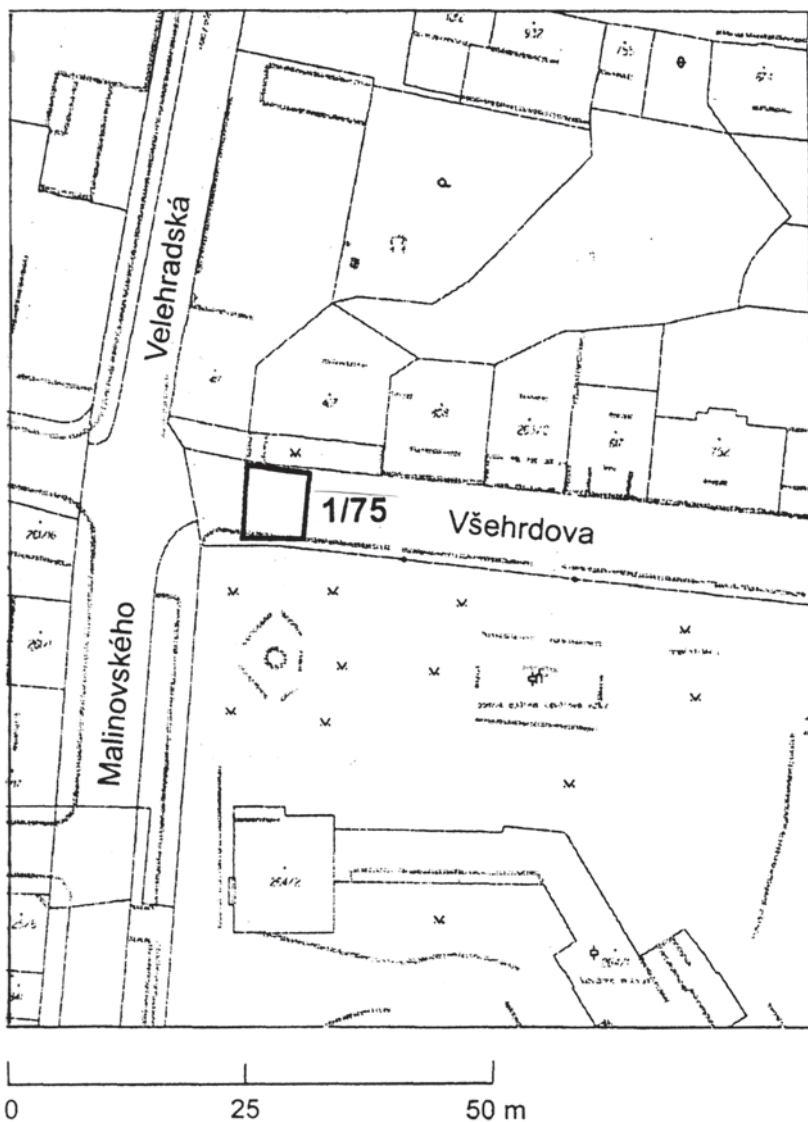
1/78

Ulice a rok: Vodní ul. 1984–1986 – viz následující záznam (obr. 19)

Pooha: asi 520 m SV od budovy vlakového nádraží v prostoru dnešní kaple sv. Alžběty

Parcela: 148

- Nález:** Při opravě špitálu a kaple sv. Alžběty byly porušeny hroby řeholníků a další hroby ze 17.–18. století. Prozkoumána byla také krypta s valenou klenbou z cihel. V rámci geologické sondáže profilů bylo konstatováno, že základy kaple a špitálu nespočívají nikde na rostech či pilotech. Ojedinele dokumentované kůly, trámy a fošny nejevily zřejmou souvislost se základovými spárami obvodového zdiva kaple a špitálu. V rámci provedených sond se podařilo zdokumentovat stratigrafickou situaci až do hloubky 10 m.
- Uložení:** Slováké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 17/84
- Lit.:** NZ 239/95, NZ 735/01

26. Uherské Hradiště. Lokalita: 1/75 Velehradská – Všešrdova ul. 1956.

1/79

Ulice a rok: Vodní ul. (kaple sv. Alžběty) 1995 – viz předchozí záznam (**obr. 19**)

Poloha: asi 520 m SV od budovy vlakového nádraží, JV od vlastní kaple

Parcela: 140

Nález: Při záchranném výzkumu R. Procházky a J. Kohoutka v blízkosti kaple sv. Alžběty, která je poprvé zmiňována v souvislosti se zprávou o městském špitále roku 1362, resp. 1370, byly zjištěny horizonty středověkého a novověkého osídlení města, zahrnující období 2. poloviny 13. až počátek 14. století a novověké násypové vrstvy. Středověké sídlištní aktivity (z období druhé poloviny 13. až z počátku 14. století) reprezentují objekty a základy dřevěné stavby srubového charakteru. Dále nasedala výrazná vrstva s nálezy datovatelnými do 2. poloviny 14. až do počátku 16. století. Tento nálezový horizont byl překryt mohutným souvrstvím ze 16.–17. století, do něhož byla zapuštěna recentní studna i porušené hroby, které souvisí s existencí městského špitálu. Ten se připomíná již od 14. století (špitální hřbitov zanikl někdy kolem poloviny 18. století). Zachycen byl rovněž průběh středověké městské hradby. A to v šířce 120 cm. Hradba nasedala těsně pod povrchem současného terénu. Tvořilo ji kompaktní zdivo z lomového kamene, spojované vápennou maltou s vysokým obsahem písku. V horních partiích byla hradba značně porušena. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo zachytit základovou spáru vlastního tělesa hradby, zůstává otázka jejího vzniku otevřená. Podle všech zjištěných skutečností zabíhala městská hradba pod S zeď dosud stojícího objektu kaple sv. Alžběty (tedy jejího severního přístavku). Zachytit se podařilo silnou vrstvu novodobých zásahů, související se stavebními úpravami městského opevnění po třicetileté válce. Velkomoravský sídlištní horizont se nepodařilo zachytit.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 238 031–A 239 141

Lit.: M. ČIŽMÁŘ–K. GEISLEROVÁ–J. UNGER (2000, 237), J. KOHOUTEK–D. MERTA (1999, 467); NZ 583/98

1/80

Ulice a rok: Vodní ul. 2002 – viz předchozí záznam (**obr. 19**)

Poloha: v celé délce ulice Vodní až po její vyústění do ulice Otakarovy

Parcela: 653/5

Nález: Při budování vodovodní přípojky se pracovníkům Slováckého muzea podařilo v liniovém výkopu zdokumentovat středověké a novověké vrstvy provázené nečetnými nálezy keramiky, ale i dřev a kůží. Zachycena byla požárová popelovitá vrstva, kterou lze dát do souvislosti s útokem Matúše Čáka Trenčanského na město roku 1315.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 248 353–A 248 375

Lit.: NZ 743/02

1/81

Ulice a rok: Výpadová ul. - náměstí Rudé armády (dnes Mariánské nám.) 1981 (**obr. 10**)

Poloha: liniový výkop vedoucí po JV straně Výpadové ulice až k jejímu vyústění na tehdejší nám. Rudé armády, které příčně profal, pokračoval jeho severním okrajem a končil před parcelním číslem 145, celková délka výkopu činí 263 m

Parcely: 73, 72, 71, 95/17, 653/17, 95, 653/1

Nález: Při výkopu kabelové přípojky byly 14ti sondami prozkoumány R. Snášilem a R. Procházkou pozůstatky minimálně 2 sídlištních objektů velkomoravského stáří (to v prostoru náměstí Rudé armády), 3 středověkých a dalších recentních objektů (např. jáma na vápno). V jižní části náměstí byla zachycena středověká dlažba (v délce 21 m) provedená z hrubě opracovaných lomových pískovcových kvádrů. V dláždění vedl souměrně se svažující žlábek určený k odvodu povrchové vody. Zároveň byla v JZ části náměstí prořata i část zasypaného hloubeného krytu ze druhé světové války, zahloubeného do výplně velkomoravského objektu. Zajímavá jsou rovněž pozorování obou autorů výzkumu vztahující se ke geologickým poměrům zjištěným na lokalitě.

R. Snášil a R. Procházka konstatují za nejstarší zjištěnou podložní vrstvu slíny, jejichž tvorbu kladou nejspíše až do holocénu. Tato vrstva vznikala rozkladem organických látek, především vodní vegetace a jejich ukládáním. Dokumentují tak někdejší přítomnost stojatých vod (nejspíše jezera) v tomto místě. Stratigrafická pozorování ve 14ti provedených sondách podporují hypotézu, že po odpaření a poklesu hladiny vody zůstaly okrajové části slínů bezvodé a tedy obnažené, zatímco ve střední části jezírko přetrvávalo (takovouto depresi autoři pozorovali v sondách č. 6 až 10, tedy v jižním až středním úseku náměstí). Vlastní deprese se měla postupně vyplňovat, což vedlo ke vzniku podložní vrstvy s mírně zvlněným povrchem. Teprve na této vrstvě se začal vytvářet černozemní horizont, jehož tvorba byla dokončena v době velkomoravské. Tehdy byly horní části černozemě přetvořeny na kulturní vrstvu. Horní úroveň černozemě vzniklé odumíráním stepní vegetace kolísala od nivelety 178,63 m do nivelety 178,10 m, výškový rozdíl tedy činil 53 cm. Vrstva černozemě nebyla sledována všude. Naopak všude byla zaznamenána dusaná povrchová vrstva datovaná stratigraficky do doby velkomoravské. Po zániku středohradištního osídlení nebyl ostrov ve zkoumané části osídlen a nebyly rovněž pozorovány povodňové vrstvy. Velkomoravská udusaná úroveň terénu byla znovu využita v období počátku středověké výstavby města v polovině 13. století. Tuto vrstvu o mocnosti 6-20 cm reprezentuje především přítomnost dřevěného stavebního odpadu v prostoru dnešního náměstí, dusané podlahy hlinitodřevěných domů v prostoru stavebních parcel na ulici Výpadové, ale také četné zlomky dřevěných předmětů, zbytky semen a plodů, zvířecí kosti apod. V jižní a střední části náměstí je vrstva překryta dlažbou (z konce 14. století) či jejími zbytky, v oblasti ulice Výpadové se prolíná s požárovou vrstvou objektu, z něhož se podařilo zachytit udusanou podlahu se zbytky dřev (vydřeva podlahy). Povodňové vrstvy byly průběžně sledovány v období od 15.-20. století, mocné souvrství navážek autoři datují do 17. století.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 18/81-37/81

Lit.: E. OPRAVIL (1985,81), R. SNÁŠIL-R. PROCHÁZKA (1981b, 18; 1983, 63); NZ 209/95

1/82

Ulice a rok: Zelný trh 1995-1996, viz následující záznam (**obr. 13**)

Poloha: v JV uliční frontě Zelného trhu

Parcela: 48/3, uváděno jako 48/2

Nález: V okolí mlýnského náhonu „Rechla“, nyní již zasypaného, prozkoumal R. Procházka středověké a novověké sídlištní vrstvy a nálezy. Výzkum potvrdil, že vzhledem k přítomnosti tohoto vodního toku (který bývá někdy ztotožňován s vyschlým ramenem řeky Moravy), se osídlení lokalitě vyhnulo ještě v 8.-9. století. Proto nejstarší zde zachycené osídlení bylo až středověké (2. polovina 13. století), kdy zde vznikl vydřevěný náhon a potom byly přistavěny dřevěné kotce pro domácí zvířata, které v novověku nahradil dům ze smíšeného zdiva. Zjištěn byl i fragment kamenocihelné pece. Výzkum provázela i důležitá stratigrafická pozorování.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 243 712-A 247 303

Lit.: M. ČIŽMÁŘ-K. GEISLEROVÁ-J. UNGER (2000, 237), R. PROCHÁZKA (1999, 465-467); NZ 637/99, NZ 498/97

1/83

Ulice a rok: Zelný trh 1996-1997, viz předchozí záznam (**obr. 10**)

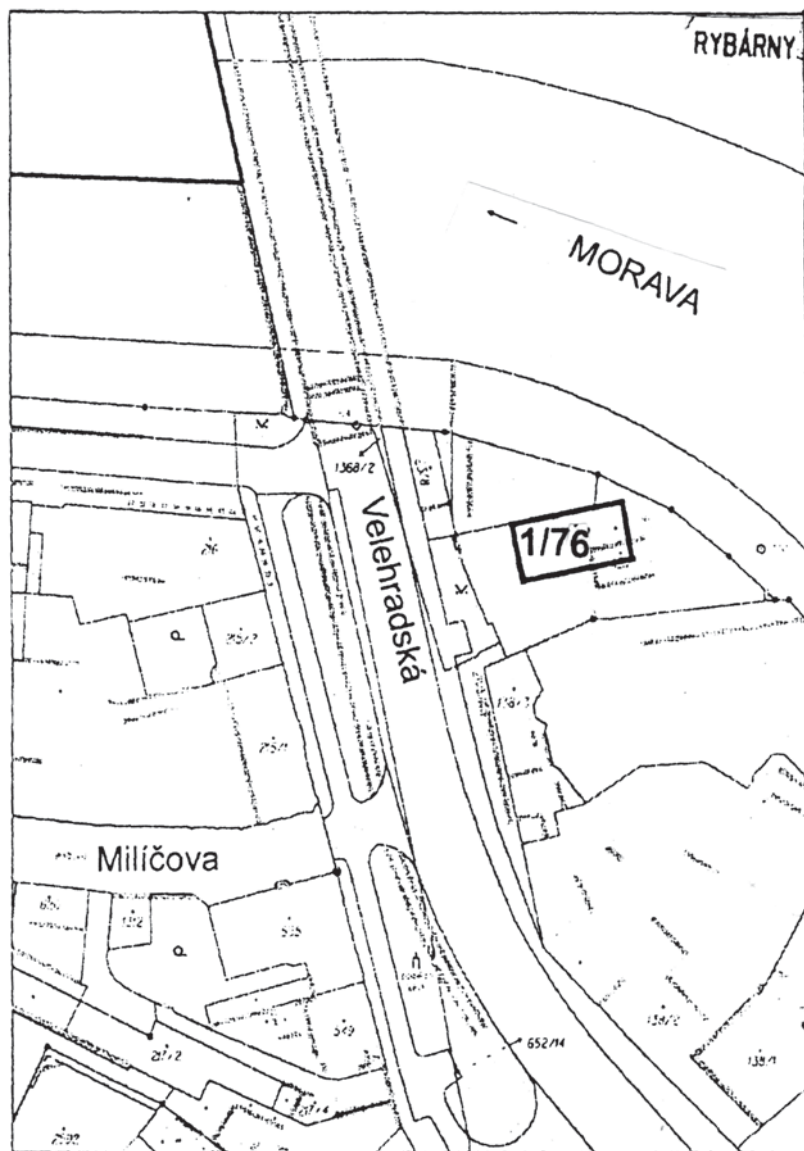
Poloha: asi 280 m SV od budovy vlakového nádraží, v severní uliční frontě Zelného trhu

Parcela: 59/2

Nález: V průběhu výstavby tzv. Živnostenského domu se archeologický dohled J. Pavelčíka soustředil na stratigrafická pozorování, která potvrdila mocnou vrstvu novodobých navážek.

Uloženo: Bez nálezu

Lit.: NZ 520/97, NZ 525/97

27. Uherské Hradiště. Lokalita: 1/76 Velehradská třída – Veslařský klub 1996.

Seznam nelokalizovaných nálezů z katastru Uherského Hradiště (část Rybárny a Sady viz níže).⁵

1/84

Nález: Při stavbě silnice za budovou gymnázia bylo získáno drtidlo (kultura lineární ?)

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2381

Lit.: NZ AV ČR Brno 1746/47

- 1/85** viz též středohradištní nálezy z ulice Růžové a Hradební, záznamy 1/14 a 1/68
Nález: Z neupřesněné polohy na ulici Hradební z roku 1929 pochází nález středohradištní sekerovité hřivny a sekery širočiny.
Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2807, SF 2812 (tento předmět je dnes neznámý)
Lit.: K. HANÁK (1933, 5), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 12)
- 1/86**
Nález: Z blíže nespecifikovaných výkopů na dnešním Masarykově náměstí, Mariánském náměstí a z dalších výkopů z let 1944-45 jsou známy nálezy středohradištních střepů.
Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 14 336–352
Lit.: R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 12)
- 1/87**
Nález: Z blíže neupřesněných poloh na ulicích Nádražní, Prostřední, Vodní, Havlíčkova a z Masarykova nám. jsou známy hatové cesty středohradištního či středověkého stáří.
Uloženo: bez nálezu
Lit.: K. HANÁK (1932, 7), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 13)
- 1/88**
Nález: Z blíže neupřesněného místa v poloze „Pod Sokolovnou“ pochází z roku 1938 část dna většího pohárku kultury s kanelovanou keramikou.
Uloženo: Slováké muzeum, inv. č. SF 2564.
Lit.: R. SNÁŠIL (1981, 49); NZ AÚ AV ČR Brno 1482/47
- 1/89**
Nález: Z neupřesněné polohy na ulici Smetanově (dnes Františkánské) z roku 1934 pochází nález železné ostruhy s ploténkami a bodcem. Ostruha je dnes neznámá.
Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 4006 (dnes neznámá)
Lit.: K. HANÁK (1932, 7), R. SNÁŠIL–R. PROCHÁZKA (1981b, 13), A. ZELNITIUS (1933, 14)
- 1/90**
Nález: V prostoru silnice u budovy soudu našel K. Hanák při stavebních úpravách roku 1937 kulovité drtidlo datované do neolitu.
Uloženo: původně uvedeno jako místo uložení Slováké muzeum Uherské Hradiště
Lit.: NZ AÚ AV ČR Brno 1374/47
- 1/91**
Nález: Z 20. let 20. století jsou z různých míst na katastru Uherského Hradiště známy nálezy římských mincí. Nálezy jsou známy např. z ulice Svatováclavské (půlfolis císaře Konstantina Velikého), z pole za nemocnicí (setřený sestercius Marka Aurelia), a z dalších míst v zástavbě města. Staršího data by měl být nález stříbrné laténské tetradrachmy se stylizovanou hlavou Jupitera na aversu a jezdce na koni na reversu.
Uloženo: neověřeno
Lit.: R. SNÁŠIL (1981, 58), NZ AÚ AV ČR Brno 891/46
- 1/92**
Nález: K trati označované jako „Tůně“, dnes nejasné lokalizace, se váže záznam o nálezu 17 celých a 4 zlomků mincí. Datace není uvedena. Nález pochází z roku 1940.
Uloženo: neověřeno
Lit.: archiv Slovákého muzea

1/93

Nález: V neupřesněné poloze, naproti ulice „U brány“, byly ve 30. letech z výkopů při kladení kanalizace získány dvě zlaté jehlice s hadovitě stočenými hlavicemi a kamenný brousek. Nálezy, které jsou dnes nezvěstné, nejsou datovány.

Uloženo: Neověřeno

Lit.: K. HANÁK (1939, 8)

1/94

Nález: Z řeky Moravy v katastru Uh. Hradiště pochází z roku 1943 nález části mamutího klu.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 15 038–39 – předáno Antroposu Brno.

Lit.: –

1/95

Nález: Z řeky Moravy v katastru Uh. Hradiště pochází nález keramického kotoučku (přeslenu?) na povrchu zdobeného promačkáváním blíže neurčeného pravěkého stáří.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 35 258

Lit.: –

1/96

Nález: Z řeky Moravy v blízkosti mostu v katastru Uh. Hradiště pochází nález fasetovaného sekeromlatu kultury se šňůrovou keramikou z roku 1928.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2542

Lit.: –

1/97

Nález: Z neupřesněného místa u mostu přes Moravu pochází přeslen KPP.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2944

Lit.: –

1/98

Nález: Z řeky Moravy v katastru Uh. Hradiště, u jatek, pochází nález středohradištní sekerovité hřivny a další nálezy železných předmětů (např. rádla, sekery bradatice), které jsou dnes nezvěstné.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2808

Lit.: –

1/99

Nález: Z řeky Moravy na katastru Uh. Hradiště pochází nález raně středověké kostěné brusle.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2804

Lit.: –

1/100

Nález: Z neupřesněného místa u mostu přes Moravu pochází raně středověký žernov.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2947

Lit.: –

1/101

Nález: Z řeky Moravy na katastru Uh. Hradiště pochází nález středověké keramiky.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 32 644-32 737

Lit.: –

1/102

Nález: Z řeky Moravy na katastru Uh. Hradiště je znám nález nedatovaných a dnes nezvěstných žernovů.

- Uloženo:** původně Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2831-33
Lit.: –
- 1/103**
Nález: Z prostoru od kunovického mostu, v jižní části katastru, pochází velký křemencový valoun upravený na drtidlo kultury lineární, ten roku 1943 našel R. Gavana. Z téže lokality pochází i úštěp pazourku.
Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2974, SF 3807
Lit.: NZ AÚ AV ČR 1377/47
- 1/104**
Nález: Z neznámého místa, u trati na poli ke Kunovicím pochází nález hrncovité nádoby datované do 8. století.
Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 36 451
Lit.: –
- 1/105**
Nález: Na rozhraní katastru Uherského Hradiště a části Mařatic měl být před rokem 1918 nalezen bronzový depot z doby římské. Mělo se jednat o sedm spon, dva odlévané zlomky a figurku muže. Depot byl uložen pravděpodobně v nádobě.
Uloženo: Národní muzeum Praha – neověřeno
Lit.: R. SNÁŠIL (1981, 58); NZ AÚ AV ČR Brno 788/46
- 1/106**
Nález: Z neznámého místa na katastru Uherského Hradiště pochází nález pozdně eneolitické amfory.
Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 39 370
Lit.: –
- 1/107**
Nález: Z neznámého naleziště v Uherském Hradišti pochází nález jehlice kultury mohylové.
Uloženo: Národní muzeum Praha, tzv. Bergerova sbírka, inv. č. 89 979
Lit.: NZ AÚ AV ČR 1519/66
- 1/108**
Nález: Z roku 1885 byl na polích při Uherském Hradišti vykopán depot rýsovaných náramků a „Ringgeldů“ náležející komplexu popelnicových polí, který sestával ze svazku 18 větších bronzových kroužků o průměru 3–8,5 cm a 4 svazků malých kroužků o průměru 1,2–1,7 cm. Těchto bylo celkem několik set. Do vídeňského státního muzea získal část nálezů jeho kustod J. Szombathey.
Uloženo: Naturhistorisches museum Vídeň – neověřeno
Lit.: NZ AÚ AV ČR 1805/46
- 1/109**
Nález: Z neznámého naleziště v Uherském Hradišti pochází bronzový depot hřiven z doby bronzové.
Uloženo: Národní muzeum Praha, tzv. Bergerova sbírka, inv. č. 89 822-839
Lit.: NZ AÚ AV ČR 1520/66
- 1/110**
Nález: Pravděpodobně z rozrušeného depotu z doby bronzové pochází bronzová sekera s otvorem a bronzové dlátko.
Uloženo: Moravské zemské muzeum Brno, inv. č. 15 397
Lit.: NZ AÚ AV ČR 2115/69

1/111

Nález: Z neznámého naleziště v Uherském Hradišti pochází další bronzový depot pozůstávající ze zlomků oštěpů, sekerek s tulejkou a očkem, nože, srpů, bronzové udice a spirálových náramků. Depot je datován do doby bronzové.

Uloženo: Národní muzeum Praha, tzv. Bergerova sbírka, inv. č. 89 789–790, 89 802–808, 89 812–817, 89 89 946

Lit.: NZ AÚ AV ČR 1521/66

1/112

Nález: Z neznámého naleziště v Uherském Hradišti pochází další bronzový depot pozůstávající ze zlomků srpů, čtyřdílného závěsku, z kování vozu a z háku. Depot by měl být halštatského stáří.

Uloženo: Národní muzeum Praha, tzv. Bergerova sbírka, inv. č. 89 809–911, 89 931–943, 89 947

Lit.: NZ AÚ AV ČR 1519/66

1/113

Nález: Z neznámého naleziště v Uherském Hradišti jsou známy nálezy bronzových náramků, kování a kroužků z postroje z doby laténské.

Uloženo: Národní muzeum Praha, tzv. Bergerova sbírka, inv. č. 89 841, 89 944, 89 978, 89 916-930

Lit.: NZ AÚ AV ČR 1518/66

1/114

Nález: V Národním muzeu v Praze má být uložen bronzový depot z doby římské nalezený na neznámém místě na katastru města. Depot obsahoval: konvici, pánev, spony a kování vědra.

Uloženo: Národní muzeum Praha, tzv. Bergerova sbírka, inv. č. 89 948–977

Lit.: R. SNÁŠIL (1981, 58); NZ AÚ AV ČR Brno 1524/66

1/115

Nález: Z neznámého naleziště v Uherském Hradišti uvádí Z. Trnáčková (1972, 277–278) nález nomádského zrcátka s plastickým vzorem zkřížených žeber na rubu, zrcátko pochází z doby stěhování národů.

Uloženo: Národní muzeum Praha, tzv. Bergerova sbírka, inv.č. 89 842

Lit.: NZ AÚ AV ČR 1526/66

1/116

Nález: Z roku 1932 pochází z neznámého místa na katastru Uherského Hradiště nález 123 kusů pražských grošů.

Uloženo: Moravské zemské muzeum Brno, numizmatické oddělení

Lit.: –

1/117

Nález: Z neznámého místa z Uherského Hradiště pochází nález 107 kusů drobných mincí datovaných do 17.–18. století.

Uloženo: Moravské zemské muzeum Brno, numizmatické oddělení

Lit.: –

2.

Rybárny

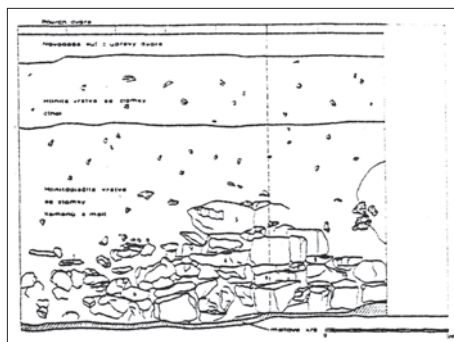
Místní část Uherského Hradiště označovaná jako Rybárny leží na mírné vyvýšenině, v nadmořské výšce kolem 180, 24 m, severně od vlastního historického jádra města, v prostoru vymezeném z jihu řekou Moravou, ze severozápadu Baťovým kanálem (Vaškových 2004, 139). Ze SZ tak přímo sousedí s katastrem Starého Města. To je také příčinou ne zcela jednoznačného katastrálního zařazení nálezů

z Rybáren. Týká se to např. údajného nálezu zděných architektonických článků sakrální stavby z let 1935–36 z prostoru levobřeží plavebního kanálu, jenž je uveden v soupise nalezišť Starého Města (viz též Vaškových 2004, 139) tak, jak jej řadili již autoři výzkumu.

Ze čtvrti Rybárny, z trati Bumbalov jsou známy bohaté pravěké, nestratifikované nálezy (především MMK). Na základě dalších výzkumů a nálezů je v tomto prostoru předpokládána rovněž staroslovanská osada. Četnější sídelní aktivity jsou však spojené až s následující dobou – střední dobou hradištní. Z tohoto období je velmi cenný především objev zděné stavby velkomoravského stáří s pozůstatky kostrových hrobů v bezprostředním okolí, který roku 1986 učinil R. Snášil na ulici Luční. Ačkoli tento bezesporu zajímavý, dnes již bezmála 20 let starý, nález dosud nebyl zhodnocen v kontextu s novými poznatky o středohradištním osídlení Uherského Hradiště a Starého Města, a to zvláště s ohledem na novější nálezy základů zděných architektur přímo v Uherském Hradišti, nabízí se jeho srovnání s možnou velkomoravskou svatyní sv. Klimenta, jejíž objev již v roce 1935

28. Uherské Hradiště-Rybárny. Lokalita: 2/1 Luční ul. 12, 1986.

28a. Profil výkopu v Rybárnách, Luční ul. 12 se zbytky kamenného zdiva. Převzato z NZ 537/98 R. Snášil.

oznamoval K. Hanák při nedalekých výkopech tzv. Bařova kanálu. Sídliště v Rybárnách bylo navíc opevněno. Opevnění čelní kamennou zdí ze druhé poloviny 9. století tvořilo půloblouk a začínalo u břehu řeky Moravy odkud se stáčelo na severozápad k někdejší vodoteči Vlāce. Hradba nejspíše chránila „osídlení „Na Zervavici“ i sídliště v samotných Rybárnách....“ (Galuška 2000, 87–88).

Lit.: L. GALUŠKA, (2000, 87–88), R. SNÁŠIL–T. KRUŤA–M. STLOUKAL (1993, 115–147; 1994, 73–78)

Soupis:

2/1

Ulice a rok: Luční ul. 12 1986 (**obr. 28–28a**)

Poloha: asi 300 m SV od silničního mostu přes řeku Moravu, uprostřed ulice Luční v prostoru kolem domů č. 12, 14

Parcely: 235/2, 234/2, 237/1, 631/3

Nález: Při záchranném výzkumu v roce 1986 narazil R. Snášil ve složité náleзовé situaci komplikované novodobou zástavbou na 10 kostrových hrobů (12 jedinců) a zbytky kamenného na maltu stavěného zdiva, které místy dosahovalo výšky až 120 cm. Zdivo ani vlastní pohřebiště nebyly zachyceny v celém svém rozsahu. Jak však lze soudit z výpovědi majitelů sousedních parcel pokračovala stavba i na vedlejších pozemcích. Jedna z jejích stran tak mohla dosahovat délky kolem 6 metrů. Na základě rozborů hrobového inventáře, keramiky a celkového charakteru stavby i použité malty je možné považovat objevenou stavbu za velkomoravský sakrální objekt. Lidské kosterní pozůstatky z tohoto výzkumu byly předány do Národního muzea v Praze.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 159 442 –A 159 867

Lit.: R. SNÁŠIL–T. KRUŤA–M. STLOUKAL (1993, 115–147; 1994, 73–78); NZ 537/98

2/2

Označení: Bumbalov (**obr. 1**)

Poloha: Středohradištní opevnění začínalo v prostoru pravého moravního břehu (přibližně na úrovni dnešní ulice „V zahradách“). Dále směřovalo proti proudu řeky (tedy ve směru západ–východ) a stáčelo se mírně na severozápad k dnes již zaniklé vodoteči Vlāka, která tekla zhruba rovnoběžně s hlavním tokem řeky Moravy.

Parcela: –

Nález: V této poloze bylo objeveno opevnění, které pozůstávalo ze 2 m široké čelní kamenné zdi se zesílenými kamennými opěrami. Na ni navazovala asi 7 m široká dřevohlinitá konstrukce (hliněný násep byl zpevněný kleštinami a komorovými srubovými konstrukcemi). V jedné z komor uvádí R. Snášil i krytou strážnici stálé hlídky. Opevnění je datováno do druhé poloviny 9. století. Přesný průběh opevnění (s udáním např. parcelních čísel či jiného vymezení) není v literatuře uveden. Nelze také přesně stanovit místo výzkumu fortifikace. Zakreslení přibližného průběhu valu tak bylo provedeno na základě dostupných mapových podkladů a na základě konzultace s L. Galuškou.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: L. GALUŠKA (2000, 87–88; 2001, 124), R. SNÁŠIL (1981, 491)

Nelokalizované nálezy:

2/3

Nález: V trati Bumbalov, na blíže nelokalizované vyvýšenině na poli, přiléhající k zahrádkám, v těsném sousedství středohradištního opevnění byly při výkopu kabelu zajištěny středověké nálezy keramiky a mazanice.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, přír. č. 41/82

Lit.: –

2/4

Nález: Z neupřesněných výkopů na severu Rybáren (např. z tzv. Müllerovy zahrady) v trati Bumbalov jsou ze 30.–40. let 20. století z výkopu odpadní jamy známy nálezy keramiky, broušené industrie a mazanice kultury s moravskou malovanou keramikou. Udáváná č. parcel (4474-4482) neodpovídají současnému označení.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 890-894, SF 2826–29, SF 9200–9 213, SF 13 643–13 659

Lit.: NZ AV ČR Brno 824/47; 1666/47

2/5

Nález: Z blíže nespecifikovaného místa v Rybárnách, v trati Bumbalov pochází nález měděného náramku.

Uloženo: Moravské zemské muzeum Brno – neověřeno

Lit.: NZ AV ČR Brno 105/35

2/6

Nález: Z neznámého místa v Rybárnách pochází nález části zdobené zásobnice, dalších střepů a závaží KPP.

Uloženo: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2719 SF 32 372-3, SF 37 745

Lit.: –

3.

Sady

Přehled archeologických nálezů městské části Sady tvoří poslední, třetí, část topografie Uherského Hradiště. Část Sady – dříve označovaná jako Derfle – leží jihovýchodně od vlastního Uherského Hradiště. Rozkládá se na výběžku Luhačovické pahorkatiny, který v místě archeologického naleziště „Na Špitálkách“ (označovaného též „Špitálky“) dosahuje výšky 215 m a poměrně ostře se zde vклиňuje do moravní nivy. Jde o strategicky významnou polohu situovanou do nejužších míst nivy nad vyústění obchodní stezky z Pováží do Pomoraví. Dominantní a původně ještě meandrující řekou Olšavou chráněné Sady byly osídleny již v pravěku (lid s lineární keramikou, kultura Chloupice-Veselá aj.). Nejvýznamnější část jejich archeologických dějin je však spojena až s příchodem slovanských kolonistů. Ve střední době hradištní se Sady stávají součástí staroměstsko-uherskohradištské aglomerace, kterou spolu s nimi vytváří opevněné sídliště s pohřebišti, kostely a řemeslnickými areály v prostoru dnešního Starého Města, sídliště s kostelem a mohutnou hradbou v městské čtvrti Rybárny (L. Galuška, 2001, 124) a opevněné sídliště s doklady výroby a s pozůstatky zděných sakrálních (?) i profánních staveb na říčním ostrově sv. Jiří. To je také hlavní důvod, proč byla městská část Sady připojena k topografii mapující archeologické osídlení výše zmíněných sídelních struktur. V průběhu třetí čtvrtiny 9. století dosáhl křesťanský areál v Sadech v trati „Špitálky“ největšího rozsahu. Byl tvořen komplexem zděných církevních staveb, pohřebištem a sídlištěm (obr. 30). Archeologický výzkum v trati „Špitálky“ je neodmyslitelně spojen s aktivitami V. Hrubého a posléze L. Galušky. Hospodářské zázemí velkomoravského centra v trati „Na Špitálkách“ vytvářelo sídliště v „Dolních Kotvicích“, které, stejně jako blízké pohřebiště v trati „Horní Kotvice“, zkoumali V. Hrubý a K. Marešová. Počátky vlastního sídliště v trati „Dolní Kotvice“ však sahají ještě před středohradištní období.

Osídlení vyvýšeniny „Špitálky“ pokračovalo i v době mladohradištní, kdy u původně velkomoravského kostela vzniklo mladohradištní pohřebiště. Konec osídlení „Na Špitálkách“ je spojen se 12. stoletím. V této době přestal dosud fungující kostel plnit svoji funkci a duchovní správa byla přesunuta do blízkých Kunovic. Na katastrální území dnešních Sadů a přilehlých Míkovic je také lokalizována z písemných pramenů známá mladohradištní osada „Dolní Popice“.

Lit.: L. GALUŠKA (2000, 87; 2001, 124, 129), A. VERBÍK (1981, 89)

Soupis:

3/1

Označení: Dolní Kotvice 1971–1975 (obr. 29, poloha 1)

Poloha: asi 450 m JV od současného hřbitova v Sadech, 250 m J od pohřebiště Horní Kotvice
Parcela: neuvedena
Nález: Slovanské sídliště v poloze Dolní Kotvice bylo zkoumáno V. Hrubým a K. Marešovou v letech 1971–75. Prozkoumaná plocha (86×33 m) představuje přibližně střední část celé rozlohy sídliště a poskytla celkem 52 objektů. Sídliště, související s pohřebištěm v poloze Horní Kotvice, zaujímá poměrně široký časový úsek. Dle autorky výzkumu existovalo snad již od přelomu 5. a 6. století až do století 9.
Uloženo: Moravské zemské muzeum Brno - neověřeno
Lit.: K. MAREŠOVÁ (1985)

3/2

Označení: Horní Kotvice 1961-1971 (**obr. 29, poloha 2**)
Poloha: asi 1100 m SV od žel. stanice Kunovice, kolem polní cesty z Mařatic na okraj Sadů
Parcela: neuvedena
Nález: V roce 1968 bylo při rigolaci porušeno slovansko-avarské pohřebiště, které pak v letech 1961–1971 zkoumali V. Hrubý a K. Marešová z Moravského muzea v Brně. Pohřebiště je datované do období 2. poloviny 9. století a nacházelo se na něm 242 hrobů s 252 kostrami. Jeho rozloha činí přibližně 1600 m². Pohřebiště lze uvést do souvislosti s blízkým slovanským sídlištěm v poloze Dolní Kotvice, resp. s mladším horizontem tohoto sídliště. Na pohřebišti byla objevena i unikátní oválná jáma, nejspíše sloužící jako kultovní objekt (stopy po ohních, nález čelní tuří kosti s rohy). Stál na nejvyšším místě pohřebiště, tedy v SZ části.
Uloženo: Moravské zemské muzeum Brno – neověřeno
Lit.: A. HORSÁK (1940b, 88–91), K. MAREŠOVÁ (1983), R. SNÁŠIL (1970, 39–40)

3/3

Označení: Kotvice 1941 (**obr. 29, poloha 3**)
Poloha: při východním okraji obce, cca 120 m V od současného kostela a cca 1000 m SV od železniční stanice Kunovice
Parcela: 442
Nález: Z roku 1941 je znám náhodný nález pazourkového škrabadla a další štípané industrie rámcově datovaných do neolitu.
Uloženo: Slováké muzeum Uherské Hradiště – neověřeno
Lit.: A. HORSÁK (1942, 71)

3/4

Označení: kostel Narození P. Marie 1938 (**obr. 29, poloha 4**)
Poloha: asi 850 m SV od železniční stanice Kunovice, v prostoru stávajícího hřbitova
Parcela: 55/1
Nález: V roce 1938 provedl A. Horský v souvislosti se stavebními úpravami ověřovací výkop, který je možné lokalizovat do jižního sousedství stávajícího kostela. Výkopem se podařilo zachytit základy zděné, původně snad gotické (?), stavby – ossaria o rozměrech zhruba 8,5×9,5 m a značné množství lidských kosterních pozůstatků, které je možné dát do souvislosti s útokem Bočkajovců na osadu v roce 1605. Z výzkumu jsou známy nálezy keramiky, nožů, medailónků a mincí.
Uložení: původní uložení na faře, dnešní uložení není známé
Lit.: A. HORSÁK (1939, 39–40; 1940a, 28–39)

3/5

Označení: kostel Narození P. Marie 1970 (**obr. 29, poloha 5**)
Poloha: asi 850 m SV od železniční stanice Kunovice
Parcela: 55/1
Nález: V bezprostřední blízkosti kostela byl neznámými autory proveden zjišťovací průzkum původního zdiva kostela. Sondy byly položeny v přední části vnějších zdí apsidy a na severní straně, vně přechodu lodi v apsidu. Ve vykopaných sondách shledal posléze R.

Snášil patrné rozdíly ve struktuře zdí i v samotné dispozici, což odráží různé fáze výstavby.

Uloženo: Bez nálezů

Lit.: P. MICHNA (1971, 261); NZ 376/95

3/6

Označení: Špitálky či též Na špitálcích 1959–1964 (**obr. 29, poloha 6, obr. 30**)

Poloha: asi 800 m severně od nádraží v Kunovicích, na ostrožně nad silnicí Kunovice–Uh. Hradiště

Parcela: 274/3

Nález: Lokalita je známá již od poloviny 19. století, systematicky začala být zkoumána až po druhé světové válce V. Hrubým, který existenci slovanského sídliště doložil nejprve sběry. Při výzkumu slovanského osídlení byla zachycena ovšem také keramika a štípaná industrie MMK a nálezy z doby popelnicových polí a halštatu. Podnět k vlastnímu výzkumu přišel v roce 1958, kdy tu byly orbou porušeny kostrové hroby. Archeologicky se zde podařilo doložit komplex církevních staveb, který tvořil kostel s náznakem křížového půdorysu a s pravouhlym kněžištěm. K němu byla přistavěna malá čtvercová místnost a kostelík s půlkruhovou apsidou. V blízkosti kostela stála kruhovitá stavba baptistéria. Sakrální komplex vznikl v několika stavebních fázích a to v návaznosti na zvýšenou christianizační aktivitu související s příchodem cyrilometodějské misie. Podle některých badatelů měl být tento církevní komplex hlavním působištěm arcibiskupa Metoděje, který zde, stejně jako kníže Svatopluk, mohl být pohřben. Později se kostel stal nejspíše učilištěm katechumů. Malá kaple v severní části komplexu měla zpočátku charakter vlastnického kostela, posléze se z ní stala hrobová kaple. K areálu dále náleželo 87 velkomoravských hrobů (z celkového počtu 944) a 15 staveb velkomoravského sídliště. Přičemž výrazně převažovaly srubové stavby. Středohradištní horizont nálezů překrylo rozsáhlé mladohradištní pohřebiště datované od konce 10. po konec 12. století. Zdá se, že i v mladohradištním období plnila lokalita významnou roli. Je pravděpodobné, že původní velkomoravská svatyně by mohla být totožná s mariánským kostelem, tzv. Popovickou kaplí zmiňovanou v průběhu 11.–13. století. Ke kapli příslušela ves zmiňovaná jako Popovice, dnes zaniklá. Ta bývá lokalizována do míst, kde se dnes nachází zástavba obcí Sady a Míkovice. Význam kostela však upadl během 12. století a kostel postupně ztrácel svou funkci. Z četných velkomoravských nálezů jsou z lokality známy např. olovený křížek s řeckým nápisem „Ježíš Kristus vítězí“ (volně přeloženo) (viz Galuška 1996, 113), ostruhy, sekery, nože, vědra, stříbrné, rovněž i pozlacené gombíky, převážně hrozníčkovité náušnice a další šperky. Mezi další nálezy patří zlomky tabulkového skla, pisátka – stily, zlomky omítek, střešní krytina. Druhotně byly při stavbě velkomoravského chrámu užity také římské cihly, pocházející z dosud nelokalizované římské stavby.

Uloženo: Moravské zemské muzeum Brno – neověřeno

Lit.: R. HURT (1968–1969, 69–85), L. GALUŠKA (1996), R. SNÁŠIL (1974–75, 13–18), S. ZACHERLE (1971, 79–102)

3/7

Označení: Vinohrady 40. léta 20. století (**obr. 29, poloha 7**)

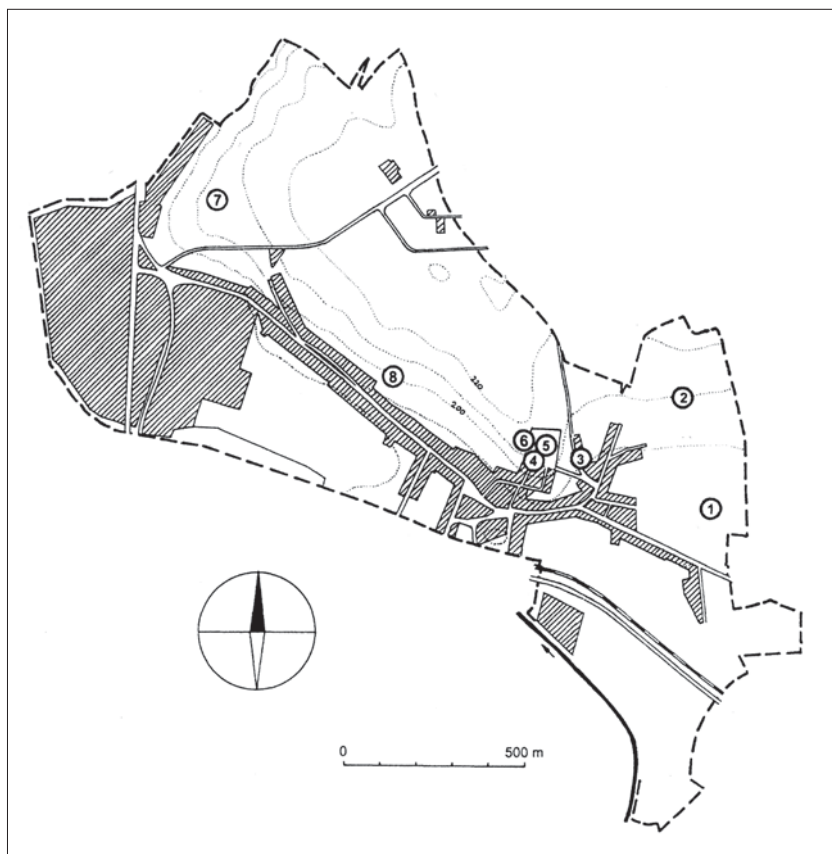
Poloha: asi 500 m SV od železniční stanice Kunovice, vpravo silnice do Uh. Hradiště

Parcely: 93–94

Nález: Z lokality jsou již ze 40. let známé nálezy středohradištního a mladohradištního charakteru pocházející ze sídliště a také střepy kultury věteřovské.

Uloženo: nezjištěno

Lit.: A. HORSÁK (1940b, 91–92), V. HRUBÝ (1941, 58), K. TIHELKA (1952, 318)

29. Uherské Hradiště – Sady: 1 Dolní Kotvice 1971–1975; 2 Horní Kotvice 1961–1971; 3 Kotvice 1941; 4 kostel Narození P. Marie 1938; 5 kostel Narození P. Marie 1970; 6 Špitálky – Na Špitálkách 1959-1964; 7 Vinohrady 40. léta 20. století; 8 Vinohrady 80.–90. léta 20. století.

3/8

Označení: Vinohrady 80.–90. léta 20. století (**obr. 29, poloha 8**)

Poloha: asi 300m SV od žel. stanice Kunovice a 500 m SZ od školy

Parcely: 181/2–4, 182/1–2, 186, 188/2, 190/1–2, 193/1–2, 285, 385

Nález: Ze sběrů J. Štěrby pochází nezdobený střepek a oboustranně klenutá sekerka z červenohnědé břidlice. Předměty jsou J. Pavelčíkem datované do II. stupně MMK. Lokalizace nálezů je však vzhledem k absenci jeho přesnějšího označení do mapy pouze rámcová.

Uložení: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. A 234 545–546

Lit.: –

Nelokalizované nálezy:

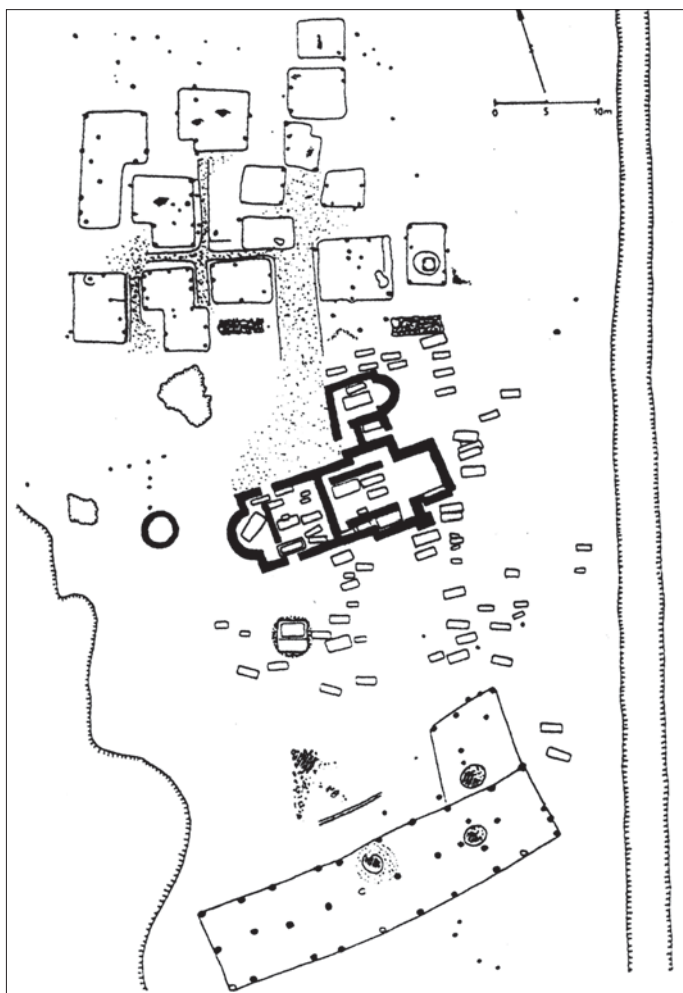
3/9

Označení: Beščeně 20.–30. léta 20. století

Nález: Z neupřesněné polohy v této trati jsou známy nálezy keramiky kultury lineární, kultury se zvoncovitými poháry a kultury únětické.

Uloženo: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2397–99, SF 2694, SF 6815–21, SF 8040–76, SF 13 518–34, SF 13 536, SF 13 704

Lit.: V. HRUBÝ (1940, 26)

30. Uherské Hradiště – Sady, výzkum v poloze Špitálky, lokalita (6). Půdorys velkomoravského kostela a přilehlého areálu s dalšími stavbami a hroby. Podle: Galuška, L. 1996, 28, obr. 12.

3/10

Označení: Kolébky 30.–40. léta 20. století.

Nález: Z parcely 416, která neodpovídá současnému číslování parcel, pochází náhodný nález tří pazourkových škradel datovaných do neolitu.

Uloženo: neověřeno

Lit.: A. HORSÁK (1942, 71)

3/11

Označení: Kotvice 1938–39

Nález: V letech 1938–39 získal A. Horský z rozrušeného pohřebiště kultury Chloupice-Veselé nádoby, zvířecí kosti, šidlo, pazourkový nožik, šipku, ale také měděný náramek a drátek. Hroby druhotně porušily lineární sídliště, z něhož se podařilo zachytit několik střepeň. Lineární sídliště je známé především z parcely 499/2. Zachycen byl také hrob připisovaný kultuře mohylové. Jednalo se o mohylu navršenou nad atypickou koňskou hlavou, doprovázenou nádobou, na jejímž dně měl být ornament dětské ruky. Spolu

s hroby kultury Chłopice-Veselé byl narušen i slovanský hrob a pec z doby hradištní Z lokality je také známo slovanské osídlení, doložené zdobenou keramikou a železnými předměty, které jsou rámcově kladené do mladohradištního období. Lokalita je uváděna pod parcelními čísly: 499/1, 499/2, 500/1, ty však již neodpovídají současnému označení parcel a tak dané naleziště není možné přesně lokalizovat.

Uložení: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, inv. č. SF 2551–57, SF 2560, SF 2562, SF 2724, SF 8191–93, SF 8705–09, SF 9091–125, SF 14 314–156, SF 14 469–75

Lit.: I. L. ČERVINKA (1942, 4, 7), K. HANÁK (1939, 3–9), A. HORSÁK (1940b, 88–91; 1941a, 86–87; 1941b, 89; 1942, 71–72)

3/12

Označení: Slíny

Nález: Z této trati, z parcely 389, která neodpovídá současnému číslování parcel, pochází ojedinělý nálezy paleolitické štípané industrie.

Uložení: neověřeno

Lit.: A. HORSÁK (1942, 71)

3/13

Nález: Z neupřesněné polohy nad židovským hřbitovem pochází nálezy neolitického hladidla upraveného do tvaru kopytovitého klínu a slovanský střep druhotně užitý jako přeslen.

Uložení: neověřeno

Lit.: V. HRUBÝ (1940, 26)

3/14

Nález: Z parcely číslo 244, která neodpovídá současnému číslování parcel, doložili V. Hrubý a J. Nekvasil sběry osídlení kulturou platěnickou a hradištní horizont osídlení.

Uložení: neověřeno

Lit.: J. NEKVASIL (1950, 218–221)

Literatura a prameny

Beroušek, J.–Kováčik, P., 1998: *Příspěvek k historické topografii Uherského Hradiště*. SPFFBU, M3, 63–76.

Červinka, I. L., 1942: *Šňůrová keramika na moravském Slovácku*. Sb. Vel., NŘ 13, 3–13.

Čižmář, M.–Geislerová, K.–Unger, J., 2000: *Výzkumy – Ausgrabungen 1993–1998*. Brno.

Dostál, P., 1998: *Indicie starších staveb v kostele sv. Františka Xaverského v Uherském Hradišti*. In: Ve službách archeologie. Sborník k 60. narozeninám RNDr. Vladimíra Haška, DrSc. Brno, 67–70.

Frolíková-Kaliszová (viz též Kaliszová), 2001: *Výzkum na Otakarově ulici v Uherském Hradišti – některé otázky vývoje velkomoravského hradiška*. In: Velká Morava mezi východem a západem. Sborník příspěvků z mezinárodní konference. Brno, 115–121.

– 2003a: *Parohový hrací kotouček*. Slovácko, XLIV, 163–166.

– 2003b: *Uherské Hradiště – Otakarova ulice. Soupis pramenů z výzkumu v letech 1985–1988. II Keramika z výzkumu v letech 1985–1988 (tabulky)*. Rukopis. Praha.

– 2004: *Zvířecí kosti z 8.–10. století v Uherském Hradišti a jejich zpracování. Předběžná zpráva*. In: Fusek, G. (red.): Zborník na počest Dariny Bialekovej. Nitra, 75–80.

Galuška L., 1996: *Uherské Hradiště – Sady křesťanské centrum říše velkomoravské*. Brno.

– 2000: *Nejstarší dějiny Starého Města*. In: Staré Město v proměnách staletí. Staré Město, 29–117.

– 2001: *Staroměstsko-uherskohradištská aglomerace – vývoj osídlení a přírodní podmínky v 6.–10. století*. In: Galuška, L.–Kouřil, P.–Měřinský, Z.: Velká Morava mezi východem a západem. Sborník příspěvků z mezinárodní konference. Brno, 124–137.

Geisler, M., 1997: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1993–1994, 250–251.

Hanák, K., 1932: *Po stopách zaslých hradisk na půdě staroslovanského Velehradu*. Sb. vel., NŘ 3, 5–9.

– 1933: *Výroční zpráva o činnosti spolku*. Sb. vel., NŘ 4, 4–6.

- 1939: *Pravěké nálezy a výkopy 1938*. Sb. vel., NŘ 10, 3–9.
- 1943: *Výkopávky kostela sv. Jiří*. Uprkúv kraj 1943, roč. II (IV), 5–6.
- 1947a: *Nález staroslovanského člunu na řece Moravě*. Sb. vel., NŘ 15, 54.
- 1947b: *Výkopávky kostela sv. Jiří v Uh. Hradišti*. Sb. vel., NŘ 15, 6–10.
- Horsák, A., 1939: *Výkop na hřbitově za kostelem směrem k Mařaticím*. Sb. vel., NŘ 10, 39–40.
- 1940a: *Výkop před hřbitovní zdí na hradisku derflanském*. Sb. vel., NŘ 11, 28–39.
- 1940b: *Výkop v Kunovicích, Derfli, Míkovících, Ostrožské Nové Vsi a Hradčovicích*. Sb. vel., NŘ 11, 86–94.
- 1941a: *Nález staroslovanské pece v Derfli*. Sb. vel., NŘ 12, 86–87.
- 1941b: *Výkopy v Kunovicích, Derfli, Míkovících, Ostr. Nové Vsi, St. Městě*. Sb. vel., NŘ 12, 88–92.
- 1942: *Výkopy v Kunovicích, Derfli, Míkovících, Polešovicích, Tučapech a v Boršicích u Buchlovic*. Sb. vel., NŘ 13, 70–75.
- Hrubý, V., 1940: *Poznámky*. Sb. vel., NŘ 11, 26–27.
- 1941: *Osídlení uh. hradištského okresu v době hradištní*. Sb. vel., NŘ 12, 55–64.
- 1965: *Staré Město. Velkomoravský Velehrad*. Praha, 98–103, 206–207.
- Hurt, R., 1968–69: *Sady u Uherského Hradiště*. ČMM, Vědy společenské, LIII/LIV, 69–85.
- Hubáček, J.–Zemek, M., 1981: *Příroda a město*. In: *Uherské Hradiště. Dějiny města*, 14–43. Brno.
- Jůzovi, A. a V., 1958: *Uherské Hradiště. Monografie o stavebním a uměleckém vývoji města*. Gottwaldov.
- Kaliszová, D. (viz též Frolíková-Kaliszová), 1989: *Výsledky archeologického výzkumu v Uherském Hradišti v letech 1987–1988*. Slovácko, XXXI, 115–125.
- 1990: *8. sezóna výzkumu na Otakarově ulici v Uherském Hradišti (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1987, 62–63.
- 1991: *9. sezóna výzkumu na Otakarově ulici v Uherském Hradišti (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1988, 50–51.
- Kohoutek, J., 1998: *Průzkum barokních krypt v kostele sv. Františka Xaverského a Zvěstování Panny Marie v Uherském Hradišti v roce 1998*. Slovácko, XL, 147–163.
- Kohoutek, J.–Merta, D., 1999: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1995–1996 (39), 467.
- Kohoutek, J.–Procházka, R., 1997: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1993–1994, 251–254.
- Loskotová, I., 1999: *Příspěvek ke hrobové výbavě 17.–18. století*. Pravěk, NŘ 9, 423–430.
- Lutovský, M., 2001: *Encyklopedie slovanské archeologie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha.
- Marešová, K., 1983: *Uherské Hradiště – Sady. Staroslovanské pohřebiště na Horních Kotvicích*. Brno–Uherské Hradiště.
- 1985: *Uherské Hradiště – Sady. Staroslovanské sídliště na Dolních Kotvicích*. Uherské Hradiště.
- Michna, P., 1971: *Přehled archeologických výzkumů na Moravě za rok 1970*. VVM, 23, 1971, 251–264.
- Nekvasil, J., 1950: *Tři drobné nálezy z okolí Uh. Hradiště*. In: *Z dávných věků II*. Brno, 218–221.
- Opravil, E., 1984: *Výsledky určení středověkých rostlinných zbytků z Uherského Hradiště za léta 1979–1980 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1982, 65–67.
- 1985: *Výsledky archeobotanických analýz z historického jádra města Uherského Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1983, 74–82.
- 1998: *Makrozbytky rostlinného původu z Uherského Hradiště a Starého Města*. Slovácko, XL, 115–119.
- Pavelčík, J., 1997: *Co přinesl archeologický výzkum Reduty*. Zpravodaj města Uherské Hradiště, č. 10, 18.
- 1998: *Krypty v kostele sv. Františka Xaverského v Uherském Hradišti*. Malovaný kraj, 34, č. 5, 13.
- Poláček, L., 2002: *Sídelní aglomerace velkomoravských mocenských center v proměnách údolní nivy*. Zpráva o výsledcích grantu Grantové agentury ČR č. 404/96/K089. PV 2001, 43, 341–351.
- Procházka, R., 1984: *Pozdně hradištní keramika v některých moravských regionech*. AR XXXVI, 430–442.
- 1997: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1993–1994, 250, 251.
- 1999: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1995–1996, 39, 465–467.

- Procházka, R.–Havlíček, P., 1996: *Die slawische Besiedlung von Uherské Hradiště und ihr natürliches Milieu*. In: Frühmittelalterliche Machtzentren in Mitteleuropa – mehrjährige Grabungen und ihre Auswertung, 200–212. Brno.
- Procházka, R.–Sulitková, L., 1984: *Uherské Hradiště ve 13.–15. století. Sociálně-ekonomická struktura, topografie*. Uherské Hradiště.
- Snášil, R., 1970: *Slovanské kostrové pohřebiště v Uherském Hradišti – Sadech*. PV 1968, 39–40.
- 1971: *Středověké kulturní vrstvy z Uherského Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1970, 62–63.
- 1974–1975: *Průběh cesty mezi Uherským Hradištěm – Sady a Starým Městem v době hradištní*. Slovácko, XVI–XVII, 13–18.
- 1976: *Mittelalterliche Funde aus Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště)*. PV 1974, 91.
- 1981: *Osídlení území města v pravěku a časné době dějinné*. Nové archeologické výzkumy. In: Uherské Hradiště. Dějiny města, 39–79, 488–498. Brno.
- 1986: *Výsledky archeologických výzkumů Slováckého muzea za období 1981–1985*. Slovácko, XXVIII, 33–46.
- 1987: *Pokus o nový výklad vzniku, vývoje a funkce velkomoravské aglomerace v oblasti uherskohradištské*. XVI. Mikulovské sympozium 1986. Praha, 149–156.
- 1990: *Deset let archeologického výzkumu předlokačnického osídlení Uherského Hradiště (1979–1988)*. VVM, XLII, 264–268.
- 1991–1992: *Zpráva o archeologických výzkumech a přírůstcích Slováckého muzea v roce 1991*. Slovácko, XXXIII–XXXIV, 117–129.
- 1993: *Zjišťovací a předstihový výzkum areálu františkánského kláštera v Uherském Hradišti (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1991, 91–92.
- 2001: *Grad Morava*. In: Velká Morava mezi východem a západem. Sborník příspěvků z mezinárodní konference. Brno, 355–364.
- Snášil, R.–Kruta, T.–Stloukal, M., 1993: *Výzkum v Uherském Hradišti-Rybárnách v roce 1986, část I. – materiály*. Slovácko, XXXV, 115–147.
- 1994: *Výzkum v Uherském Hradišti-Rybárnách v roce 1986, část II. – interpretace (petrografie, antropologie)*. Slovácko, XXXVI, 73–78.
- Snášil, R.–Novotný, J., 1985: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1983 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1983, 71–74.
- Snášil, R.–Procházka R., 1981a: *Archeologické výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1979 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1979, 53–54.
- 1981b: *Příspěvek k poznání velkomoravského střediska severní části dolnomoravského úvalu*. Slovácko, XXIII, 9–58.
- 1982: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1980 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1980, 52–55.
- 1983: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1981 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1981, 62–64.
- 1984: *Výzkumy v Uherském Hradišti v roce 1982 (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1982, 63–65.
- Stuchlíková, J., 1997: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1993–1994, 254.
- Špičák, Z., 2000: *Úvaha k problematice jižní zdi apsidy kostela v Uherském Hradišti – Sadech*. SPFFBU, M, 133–162.
- Tihelka, K., 1952: *Sídlíště věteřovského typu na Moravě*. ČMM, 37, 313–334.
- Trnáčková, Z., 1972: *Kostrové hroby z doby stěhování národů na Moravě*. Kandidátské práce. Díl III. Brno.
- Vaškových, M., 2004: *Archeologické výzkumy na katastru Starého Města*. Slovácko, XLV, 109–155.
- Vaškových, M.–Menoušková, D., 2005: *Doklady archeologického osídlení středního Pomoraví*. Slovácko, XLVI, 109–141.
- Verbík, A., 1981: *Středověké město*. In: Uherské Hradiště. Dějiny města. Brno.
- Vitula, P., 1997: *Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)*. PV 1993–1994, 254–256.
- Zacherle, S., 1971: *Geologický výzkum ve velkomoravské lokalitě v Uherském Hradišti – Sadech*. ČMM, 56, 79–102.
- Zelnitius, A., 1933: *Stručný přehled archeologie a archeologického výzkumu v okrese Uhersko-hradištském*. Sb. vel., NŘ 4, 12–18.
- 1937: *Výzkum Starého Města*. Sb. vel., NŘ 10, 14–18.

- 1946: *Slovičko o velkomoravském Velehradě*. Sb. vel., NŘ 14, 95–110.
- Zemek, M., 1946: *Dějiny jesuitské koleje v Uherském Hradišti. K 300tému výročí založení koleje. Olomouc*.
- 1955: *Jesuité v Uherském Hradišti 1635–1773. Archiválie z let 1522–1773. Inventář a katalog fondů státního archívu v Brně*. Brno.

Pamětní kniha Hradiště z let 1933–1949, s. 251, Státní okresní archiv Uherské Hradiště.

Použité zkratky:

AR	– Archeologické rozhledy
AÚ AV ČR	– Archeologický ústav akademie věd České republiky
ČD	– České dráhy
ČMM	– Časopis Moravského muzea
č. p.	– číslo popisné
inv. č.	– inventární číslo
lit.	– literatura
LnK	– lineární kultura
KPP	– komplex popelnicových polí
MMK	– moravská malovaná keramika
MZM	– Moravské zemské muzeum
nám.	– náměstí
NŘ	– Nová řada
NZ	– nálezková zpráva
PV	– Přehled výzkumů
přír. č.	– přírůstkové číslo
roč.	– ročník
Sb. vel., NŘ	– Sborník velehradský, Nová řada
SEŠ	– Střední ekonomická škola, dnes Obchodní akademie
SPFFBU	– Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity
stol.	– století
ul.	– ulice
ÚAPP	– Ústav archeologické památkové péče
VVM	– Vlastivědný věstník moravský

Poznámky:

- 1 Tato práce je zkrácenou a upravenou verzí podkladů zpracovaných v rámci projektu Grantové agentury ČR „Sídlní aglomerace velkomoravských mocenských center v proměnách údolní nivy“, reg. č. 404/96/K089, řešitel PhDr. Lumír Poláček (2002, 341–351). Těmž autorka předkládané stati děkuje za souhlas s publikováním i za možnost použít upravených mapových podkladů.
- 2 Jedná se o katastry obcí: Babice, Huštěnovice, Jarošov, Kněžpole, Kostelany nad Moravou, Kunovice, Mařatice, Míkovice, Nedakonice, Ostrožská Nová Ves, Polešovice, Spytihněv, Topolná, Uherský Ostroh a Věsky.
- 3 Nálezy ze Starého Města a Uherského Hradiště však bylo nutné vzhledem k jejich rozsahu rozdělit do dvou samostatných částí.
- 4 Není-li uvedeno jinak, jsou mapové podklady připraveny autorkou článku na základě studia nálezkových zpráv z fondu Slováckého muzea a Archeologického ústavu AV ČR v Brně a konzultací s autory výzkumů. Počítačové zpracování M. Cimřlová a M. Jordán. Způsob mapového zakreslení pak odpovídá stavu poznání lokality, tj. zda je možné lokalitu **1) zakreslit jen rámcově**, např. liniový výkop ulic – tomu odpovídá konturami neohraničené šrafování, **2) zda známe nález z širšího prostoru**, např. širší prostor náměstí, domovní parcely a pod. – liniové nešrafované označení, či **3) zda lze výkop přesně zaznamenat** – ohraničené šrafování či síťování, křížek.

5 Řazení záznamů v části nelokalizované (část „ostrov sv. Jiří“): záznamy jsou řazeny abecedně dle označení ulic, názvu náměstí, trati, budov (týká se především vlastního historického jádra města), následují záznamy nálezů z řečiště Moravy a nálezy z širšího okolí Uherského Hradiště, z rozhraní katastrů. Zcela nelokalizovatelné záznamy jsou zařazeny nakonec a seřazeny chronologicky dle kulturní příslušnosti nálezů.

Abecední seznam použitých NZ z fondu Slovákého muzea

Označení/ulice	Rok výzkumu	Číslo NZ	Autor	Číslo v soupisu
Bezručova ul.	1980	207/95	R. Snášil–R. Procházka	1/1
Bezručova ul. –nám. Rudé armády	1983	236 /95	R. Snášil–J. Novotný	1/2
Česká spořitelna	1997–1998	592/98	J. Pavelčík	1/3
Dlouhá ul.	1980–1981	402/96	R. Snášil–R. Procházka	1/4
Františkánská ul. – kavárna Alfa	1932	389/95	E. Lepka	1/5
Františkánský klášter	1990–1991	733/01	R. Snášil	1/6
Františkánská ul.	1995	13/95	J. Pavelčík	1/7
Františkánská ul.	1996	424/96	J. Pavelčík	1/8
Františkánská ul.	1998	589/98	J. Pavelčík	1/9
Františkánská ul. (VZP)	1998	591/98	J. Pavelčík	1/10
Gymnázium	1998	600/98	J. Pavelčík	1/11
Havlíčková ul. (dům manželů Arnoštových)	1994	638/99	P. Vitula	1/12
Hradební ul.	1979–1980	51/95	R. Snášil	1/13
Hradební–Růžová ul. (SPT Telecom)	1993	581/98	J. Kohoutek	1/14
Hradební ul. (Inpost)	1993	579/95	M. Geisler	1/15
Hradební ul. (tržnice)	1995	11/95	J. Pavelčík	1/16
Hradební ul. (vedle restaurace Růžena), č. popisné 824	1995	413/96	J. Pavelčík	1/17
Hradební ul. (IPB)	1996	428/96	J. Pavelčík	1/18
Hradební ul.	2000	702/00	M. Vaškových	1/19
Hradební ul.	2001	738/01	M. Vaškových	1/20
Jablonského ul.(ubytovna Let)	1981	211/95	R. Procházka	1/21
Janáčková ul.	1981	390/95	R. Procházka	1/23
jezuitský klášter	1993	706/00	J. Stuchlíková	1/24
Kollárova ul.,ulice 9. května, Komenského nám., Sady čs.-sovět. přátelství, Nádražní ulice, nám. K. Gottwalda	1981	218/95	R. Snášil–R. Procházka	1/25
Kollárova (Dům penzion)	1994	707/00	R. Procházka	1/26
Kollárova (KB)	2000	699/00	D. Menoušková	1/27
Kollárova (plynová přípojka)	2000–2001	742/02	M. Vaškových	1/28
kostel sv. Fr. Xaverského	1936	526/97	E. Lepka	1/29
kostel sv. Fr. Xaverského	1998	593/98	J. Pavelčík	1/30
kostel sv. Jiří (Hlavní nám.), Mariánské nám.	1943	205/95	K. Hanák	1/31
Krátká ul.	1981	212/95	R. Snášil–R. Procházka	1/34
Magnum (Mariánské nám.)	1997	529/97	P. Kováčik	1/35

Nádražní ul.	1981	391/95	R. Snášil–R. Procházka	1/36
Nádražní ul.	1995	396/95	J. Pavelčík	1/37
nám. K. Gottwalda (kašna)	1982	233/95	R. Snášil–R. Procházka	1/38
nám. K. Gottwalda	1983	734/01	R. Snášil–J. Novotný	1/39
nám. K. Gottwalda	1983	237/95	R. Snášil–J. Novotný	1/40
nám. Mariánské	1943	205/95	K. Hanák	1/41
nám. Mariánské	1996	407/96	J. Pavelčík	1/42
nám. Mariánské (kašna)	1996	409/96	J. Pavelčík	1/43
nám. Mariánské – Františkánská ul. (budova Charity)	1996	410/96	J. Pavelčík	1/44
nám. Mariánské	1998	569/98	J. Pavelčík	1/45
nám. Masarykovo	1995–1996	406/96	J. Pavelčík	1/46
nám. Rudé armády (Zelený strom)	1965	350/95	R. Snášil–E. Lepka	1/47
nám. Rudé armády	1980–1986	253/95	R. Snášil–R. Procházka	1/48
nám. Rudé armády	1982	401/96	R. Procházka	1/49
nám. Tyršovo – ul. Obránců míru – Vodní ul.	1982	393/95	R. Snášil– R. Procházka	1/52
Na Splávku	1996–1997	496/97	J. Pavelčík	1/54
Obránců míru (Velehradská ul.)	1979	393/95	R. Snášil–R. Procházka	1/55
Otakarova ul.	1967	352/95	E. Lepka	1/57
Otakarova ul. (PVT)	1974	739/01	R. Snášil	1/58
Prostřední ul. (Stará radnice)	1983	403/96	R. Procházka	1/61
Průchova ul. (ubytovna Let)	1981	210/95	R. Snášil–R. Procházka	1/63
Průchova ul.	1994	640/99	R. Procházka	1/64
Reduta	1980	48/95	R. Snášil	1/65
Reduta	1997	527/97	J. Pavelčík	1/66
mezi Redutou a SEŠ	1970	382/95	R. Snášil	1/67
Smetanova ul.	1980	392/95	R. Snášil–R. Procházka	1/70
U brány	1981	208/95	R. Snášil	1/73
U Matyášovy brány	1998	584/98	J. Pavelčík	1/74
Velehradská – Všehrdova	1956	472/97	E. Lepka	1/75
Velehradská ul. (Veslařský klub)	1996	420/97	J. Pavelčík	1/76
Vodní ul.	1958	351/95	E. Lepka	1/77
Vodní ul. (kaple sv. Alžběty)	1984–1986	239/95 735/01	R. Snášil	1/78
Vodní ul. (kaple sv. Alžběty)	1995	583/98	J. Kohoutek	1/79
Vodní ul.	2002	734/02	M. Vaškových	1/80
Výpadevová ul. – nám. Rudé armády	1981	209/95	R. Snášil–R. Procházka	1/81
Zelný trh	1995–1996	498/97 637/99	R. Procházka	1/82
Zelný trh	1996–1997	520/97 525/97	J. Pavelčík	1/83
Uherské Hradiště – Rybárny Luční ul. 12	1986	537/98	R. Snášil	2/1
Uherské Hradiště – Sady kostel P. Marie	1970	376/95	R. Snášil	3/5

Nálezové zprávy z fondu Archeologického ústavu AV ČR Brno

Označení a ulice/lokalizace	Rok výzkumu/ nálezu	Číslo NZ	Autor
Uherské Hradiště – za gymnáziem	1937	1746/47	?
Uherské Hradiště – u kunovského mostu	1943	1377/47	?
Uherské Hradiště – Pod sokolovnou	1938	1482/47	?
Uherské Hradiště – u budovy soudu	1937	1374/47	?
Uherské Hradiště – pole v okolí Uh. Hradiště	1885	1805/46	?
Uherské Hradiště Rybárny - Bumbalov	?	105/35	?
Uherské Hradiště Rybárny – Bumbalov	30.–40. léta 20. stol.	824/47	?
Uherské Hradiště. Rybárny – Bumbalov	30.–40. léta 20. stol.	1666/47	?
Uherské Hradiště	před rokem 1918	788/46	?
Uherské Hradiště	20. léta 20. století	891/46	?
Uherské Hradiště	?	1518/66	?
Uherské Hradiště	?	1519/66	?
Uherské Hradiště	?	1520/66	?
Uherské Hradiště	?	1521/66	?
Uherské Hradiště	?	1524/66	?
Uherské Hradiště	?	1526/66	?
Uherské Hradiště	?	2115/69	?

Chronologický rejstřík lokalizovaných archeologických výzkumů a nálezů na území Uherského Hradiště (vypracováno na základě NZ z fondu Uherského Hradiště)

Rok výzkumu/nálezu	Označení/ulice	Číslo NZ	Autor
1932	kavárna Alfa	389/95	E. Lepka
1936	kostel sv. Františka Xaverského	526/97	E. Lepka
1943	kostel sv. Jiří (Hlavní nám.), Mariánské nám.	205/95	K. Hanák
1956	Velehradská ul. - Všehrdova ul.	472/97	E. Lepka
1958	Vodní ul.	351/95	E. Lepka
1965	nám. Rudé Armády (Zelený strom)	350/95	R. Snášil–E. Lepka
1967	Otakarova ul.	352/95	E. Lepka
1970	mezi Redutou a SEŠ	382/95	R. Snášil
1970	Uh. Hradiště Sady – kostel P. Marie	376/95	R. Snášil
1974	Otakarova (PVT)	739/01	R. Snášil
1979	Obránců míru	393/95	R. Snášil–R. Procházka
1979–1980	Hradební ul.	51/95	R. Snášil
1980	Bezručova ul.	207/95	R. Snášil–R. Procházka
1980	Reduta	48/95	R. Snášil
1980	Smetanova ul.	392/95	R. Snášil–R. Procházka

1980–1981	Dlouhá ul.	402/96	R. Snášil–R. Procházka
1980–1986	nám. Rudé armády	253/95	R. Snášil–R. Procházka
1981	Jablonského ul. (ubytovna Let)	211/95	R. Procházka
1981	Janáčkova ul.	390/95	R. Procházka
1981	Kollárova ul., ulice 9. května, Komenského nám., Sady čs.-sovět. přátelství, Nádražní ulice, nám. K. Gottwalda	218/95	R. Snášil–R. Procházka
1981	Krátká ul.	212/95	R. Snášil–R. Procházka
1981	Nádražní ul.	391/95	R. Snášil–R. Procházka
1981	Průchova ul. (ubytovna Let)	210/95	R. Snášil–R. Procházka
1981	U brány	208/95	R. Snášil
1981	Výpadová ul. – nám. Rudé armády	209/95	R. Snášil–R. Procházka
1982	nám. K. Gottwalda (kašna)	233/95	R. Snášil–R. Procházka
1982	nám. Rudé armády	401/96	R. Procházka
1982	nám. Tyršovo – ul. Obránců míru – Vodní ul.	393/95	R. Snášil–R. Procházka
1983	Bezručova ul. – nám. Rudé armády	236/95	R. Snášil–R. Procházka
1983	nám. K. Gottwalda	734/01	R. Snášil–J. Novotný
1983	nám. K. Gottwalda	237/95	R. Snášil–J. Novotný
1983	Prostřední ul. (Stará radnice)	403/96	R. Procházka
1984–1986	Vodní ul. (kaple sv. Alžběty)	239/95 735/01	R. Snášil
1986	Uh. Hradiště – Rybárny – Luční ul. 12	537/98	R. Snášil
1990–1991	Františkánská ul. – františkánský klášter	733/01	R. Snášil
1993	Hradební ul. (Inpost)	579/95	M. Geisler
1993	Hradební – Růžová ul. (SPT Telecom)	581/98	J. Kohoutek
1993	jezuitský klášter	706/00	J. Stuchlíková
1994	Havlíčková ul. (dům manželů Arnoštových)	638/99	P. Vitula
1994	Kollárova ul. (Dům penzión)	707/00	R. Procházka
1994	Průchova ul.	640/99	R. Procházka
1995	Františkánská ul.	13/95	J. Pavelčík
1995	Hradební ul. (tržnice)	11/95	J. Pavelčík
1995	Hradební ul. (vedle restaurace Růžena), č. popisné 824	413/96	J. Pavelčík
1995	Nádražní ul.	396/95	J. Pavelčík
1995	Vodní ul. (kaple sv. Alžběty)	583/98	J. Kohoutek
1995–1996	nám. Masarykovo (Nová radnice)	406/96	J. Pavelčík
1995–1996	Zelný trh	498/97 637/99	R. Procházka
1996	Františkánská ul.	424/96	J. Pavelčík
1996	Hradební ul. (IPB)	428/96	J. Pavelčík
1996	nám. Mariánské	407/96	J. Pavelčík
1996	nám. Mariánské (kašna)	409/96	J. Pavelčík
1996	nám. Mariánské – Františkánská ul. (budova Charity)	410/96	J. Pavelčík
1996	Velehradská ul. (Veslařský klub)	420/97	J. Pavelčík

1996–1997	Zelný trh	520/97 525/97	J. Pavelčík
1996–1997	Na Splávku	496/97	J. Pavelčík
1997	Magnum (Mariánské nám.)- ul. Sojákova	529/97	P. Kováčik
1997	Reduta	527/97	J. Pavelčík
1997–1998	Česká spořitelna	592/98	J. Pavelčík
1998	Františkánská ul.	589/98	J. Pavelčík
1998	Františkánská ul. (VZP)	591/98	J. Pavelčík
1998	Gymnázium	600/98	J. Pavelčík
1998	kostel sv. Františka Xaverského	593/98	J. Pavelčík
1998	nám. Mariánské	569/98	J. Pavelčík
1998	U Matyášovy brány	584/98	J. Pavelčík
2000	Hradební ul.	702/00	M. Vaškových
2000	Kollárova ul.-Svatováclavská (KB)	699/00	D. Menoušková
2000–2001	Kollárova ul. (plynová přípojka)	742/02	M. Vaškových
2001	Hradební	738/01	M. Vaškových
2002	Vodní ul.	743/02	M. Vaškových

Tabulka přejmenovaných náměstí a ulic

Nyní	Dříve
Františkánská ulice	Smetanova ul.
Masarykovo náměstí	Hlavní, nám. Klementa Gottvalda, nám. Svobody
Mariánské náměstí	nám. Rudé armády
Svatováclavská	ul. 9. května
Protzkarova ulice	Bezručova ul.
ulice J. Štancla	sv. Jirská
Velehradská ulice	Obránců míru

Mgr. Dana Menoušková (n. 1973), archeoložka Slováckého muzea v Uherském Hradišti se ve svém odborném zájmu soustřeďuje na archeologické výzkumy v oblasti Uherskohradištska z období středověku.

Archeological Evidence of Settlement in the Cadastre of Uherské Hradiště

Abstract

This alphabetically ordered archeological topography of the cadastre of Uherské Hradiště corresponds to the previously published listings of the Staré Město cadastre, as well as the region of the middle Morava river basin (střední Pomoraví). The listing is divided into three parts: one that is concerned with the historical core of today's Uherské Hradiště (the so-called St. George Island – ostrov sv. Jiří), and two describe findings in the city parts of Rybárny and Sady. These three locations form, along with Staré Město, the so-called Staré Město-Uherské Hradiště settlement agglomeration, one of the most influential centers of the Great Moravian Empire. The closest attention was paid to the St. George Island. The base research here consisted of a wide range of salvage archeological activities taking place between 1970s to early 1990s, undertaken by R. Snášil, R. Procházka and others. Thanks to their work and findings it seems now that the today's historical core of Uherské Hradiště was settled already in the middle-fort period. Primeval settlement seems improbable or impossible because of consolidating terrain condition at the time. In spite of this, a few primeval findings were unearthed in the city center. The core of the Slavic (and later Medieval) settlement was established in the middle of a multi-part archipelago at the confluence of the Morava and Olšava rivers. It is possible that the pre-Great Moravian (and has been proved that the middle-fort period) settlements were fortified (we can suppose that the settlement was protected by some of the older billabongs of the Morava river, as

well as light stockade). Besides numerous finds of workshop items (processing of bronze, bones, etc.), we should point out the evidence of presence of horse-mounted nobility in the pre-Great Moravian period. This has led R. Snášil to the hypothesis of a fortified outpost that appeared as early as the 8th century, with surrounding settlements of crafts-production character. In the late Great Moravian period, the outpost along with adjacent settlements (in today's Staré Město and Sady) grew into one of the largest centers of the empire. This is evidenced by finds of stone buildings fragments (some of them may have been sacral ones) right in the center of the later city: Marian square (formerly Red Army Square), Masaryk Square, streets Protzkarova and Otakarova. Also some newer research: the crossing of the Hradební and Růžová streets, Havlíčkova street. On the other hand, there is a conspicuous lack of burials that can be attributed to the Great Moravian or pre-Great Moravian era settlement. The existing research confirms the discontinuity between the close of the middle-fort period settlement and the beginnings of the medieval town. The appearance of the medieval town can be placed between the years 1253–1257, when the town was established for strategic purposes by the king Přemys Otakar II. on the St. George Island (where at the time, reportedly, a Great Moravian chapel still stood). The new town, being a major fort, represented a center of the royal power in Southeast Moravia. It is supposed that the latest possible dating for the appearance of town fortification is the time after the attack of Matuš Čák (1315). The city was accessible through two main gates that were built along the already existing roads. The gates, called Staroměstská and Kunovická, are both mentioned for the first time in 1362 in the register of bridge toll as toll collection points. Also well-documented is a medieval wooden bridge located Northeast from the existing one. R. Snášil assumes that the original middle-fort period bridge had been in the same location. In the early times of the medieval settlement, the structures built included both above-ground buildings and half-bunkers constructed of poles and filled with knitted twigs. However, because of the high levels of ground water, the half-bunkers were not the prevailing type of housing. Many archeological researches from the city center proved the existence of workshops that processed metal, glass, hides as well as food.

The city part of Rybárny has been researched less than the city center. The most important find here was that of the foundations of a middle-fort period architecture (a church?) with an adjacent burial ground, made by R. Snášil in 1986. Also worth mentioning are the remains of the Rybárny fortification. However, a majority of the Rybárny finds has not been stratified. The city part of Sady with its rich fund of finds has been researched more thoroughly than Rybárny. The Sady finds were evaluated in the comprehensive systematic research of the middle-fort period church complex undertaken by Vilém Hrubý (trať "Špitálky" or "Na Špitálkách"), later revised by Luděk Galuška, as well as in a number of minor researches (Virgin Mary church). Many small finds come from surface collection.

Chronologically speaking, the presented text includes three unevenly represented periods of settlement: primeval, middle-fort period and medieval. The primeval finds from the "St. George Island" are not numerous and the majority of them can not be precisely stratified. The only exceptions to this are the finds of two KPP splinters found at the extension of City Hall, a Latin buckle from the park in front of the railway station and a fragment of a blue glass Latin bracelet, secondarily placed in the filling of a middle-fort period structure, found also in the above-mentioned park. Many finds from the city part Rybárny (namely the location "Bumbalov") are also not stratified (MMK). The primeval settlement evidence is also present in Sady.

The research of middle fort period settlement is more comprehensive than that of primeval era. A complex and systematic research by Brno Moravian Museum lead by V. Hrubý on the Sady heights uncovered remains of a major Great Moravian sacral complex, importance of which was recently re-evaluated in a study by L. Galuška (1996). Some remains of sacral architecture were uncovered by R. Snášil also in Rybárny, who also located an adjacent burial ground. The situation on the former St. George Island, i.e. under the modern buildings of the present city center, is more problematic. Numerous prospectings have uncovered walled foundations of structures dated to the middle-fort period. However, the salvage aspect of these prospectings usually stands in the way of thorough archeological evaluation of the site situation. The issue of Great Moravian structures here still waits for a complex, comprehensive evaluation. Added to this, there is a related issue of a possible Great Moravian shrine, the "St. George chapel", so far archeologically undiscovered, re-opened again by researchers R. Procházka and J. Kohoutek during the Telecom building salvage research.

The medieval settlement horizon has been researched in more detail, especially on the St. George Island, because the medieval structures of Sady and Rybárny have not been systematically surveyed yet. The topography of the town in the 13th to 15th centuries was for its time comprehensively described by R. Procházka and L. Sulitková (1984). Based on a combination of archeological research and archive resources, they reconstructed terrain situation, town structure, fortification, buildings, but also economic situation and crafts represented in the town.

While the city part Sady is located on an elongated, moderately steep ridge, an offshoot of the Luhačovice hills (Luhačovická pahorkatina), the historic center of Uherské Hradiště ("St. George Island") and the city part Rybárny lie in an inundation area of the Morava river, i.e. in a flat Morava river wold in the Northern part of the Lower Moravian Vale. The dominant element of the landscape is the Morava river. Nearby the river, there are numerous billabongs of elongated or sickle-like shapes which testify to frequent changes of the river's watercourse. This way, numerous islands appeared which became the basis of the Great Moravian and later medieval settlements.

The facts that the researches were not always comprehensively processed or that the findings reports do not exist negatively influenced not only the content of individual entries, but mainly the selection of appropriate plans and the lack of visual material accompanying the topography texts. In order to avoid distortion of representation of a given locality by inappropriate selection of illustrations, the individual entries are illustrated only by map figures. The illustration documentation is selective in character.

The presented data include information gathered before the mid 2005. In an attempt to offer the most comprehensive survey of the area in question, the list contains even those archeological researches and surveys that were only stratigraphic in their character and might have yielded only negative results.

Archäologische Belege zur Besiedlung des Katasters Uherské Hradiště

Zusammenfassung

Die alphabetisch angeordnete Topografie des Katasters Uherské Hradiště knüpft an bereits früher veröffentlichte, aus dem Katastern Staré Město und dem mittleren Marchtal stammende Verzeichnisse an. Das vorliegende Verzeichnis ist in drei Teile aufgeteilt: 1. Der historische Kern der heutigen Stadt Uherské Hradiště (die so genannte „St.-Georg-Insel“); 2. Der Stadtteil Rybárny; der Stadtteil Sady. Diese drei Kataster bilden zusammen mit Staré Město die Siedlungsagglomeration Uherské Hradiště–Staré Město – eines des wichtigsten Zentren Großmährens. Der größte Abschnitt ist der „St.-Georg-Insel gewidmet. Vorangegangen war eine umfangreiche archäologische Rettungstätigkeit im Zeitraum von den siebziger bis Anfang neunziger Jahre des 20. Jahrhunderts, an der sich R. Snášil, R. Procházka und andere beteiligten. Dank ihren Erkenntnissen hat sich herausgestellt, dass man die Besiedlung des heutigen historischen Kerns von Uherské Hradiště schon vor die Mittelburgwallperiode beziehen kann. Eine dauerhaftere urzeitliche Besiedlung scheint angesichts dem Geländecharakter einer sich erst konsolidierenden Inselgruppe unmöglich gewesen zu sein. Trotzdem haben sich im Stadtkern einige vereinzelt urzeitliche Funde erhalten. Der Kern der slawischen und später der mittelalterlichen Besiedlung wurde inmitten einer mehrteiligen Inselgruppe im Überschwemmungsgebiet am Zusammenfluss von Olšava und Morava (March) gegründet. Vermutlich war schon die vorgroßmährische Besiedlung und sicher dann die mittelburgwallzeitliche Besiedlung befestigt. Zur Befestigung können einerseits leichtere Palissaden, anderseits ältere Flussarme der March genutzt worden sein. Neben zahlreichen Belegen der Werkstättenobjekte (Knochen, Bronzeverarbeitung u. a.) muss man für den vorgroßmährischen Besiedlungshorizont auf die Anwesenheit der Reitermobilität in der Lokalität aufmerksam machen. Diese Tatsache brachte gerade R. Snášil zur Erkenntnis einer befestigten Burgstätte schon im 8. Jahrhundert, mit Vorburgen handwerklichen Charakters. Zum Schluss der großmährischen Periode entstand hier eines der bedeutendsten Zentren, das gemeinsam mit den nahe liegenden Agglomerationen (Staré Město und Sady) einen der größten Komplexe bildete. Das belegen die Funde der Überreste von gemauerten Gebäuden (in einigen Fällen mögen es auch sakrale Bauten gewesen sein) an einigen Stellen direkt im bebauten Zentrum der späteren Zeit: Mariánské náměstí (Marienplatz, früher Rote-Armee-Platz), Masaryk-Platz, die Straßen Protzkarova, Otakarova, von den neueren Untersuchungen dann die Kreuzung der Straßen Hradební und Růžová und die Straße Havlíčkova. Im Gegenteil dazu überrascht uns ein Minimum von Begräbnissen, die man mit dem vorgroßmährischen oder großmährischen Zeithorizont verbinden könnte. Die bisherigen Untersuchungen bestätigen eine Diskontinuität zwischen Ende der mittelburgwallzeitlichen Besiedlung und Anfängen der mittelalterlichen Stadt. Die Entstehung der eigentlichen mittelalterlichen Stadt ist in den Zeitraum 1253–1257 zu legen, als auf der Insel aus dem Anlass des Königs Přemysl Otakar II. die eigene Stadt mit einer deutlichen strategischen Rolle entstand, wobei auf der Insel vermutlich bereits eine „St.-Georg-Kapelle“ aus der großmährischen (?) Zeit stand. Diese Stadt stellte im Mittelalter eine der wichtigen Stützen der königlichen Macht in Südostmähren dar und spielte vor allem die Rolle einer wichtigen Militärfestung. Vermutet wird, dass die äußerste Zeit der Entstehung der Stadtmauer die Zeit nach dem Angriff von Matúš Čák im Jahre 1315 gewesen sein mag. Aus der Stadt führten zwei Tore – Staroměstská und Kunovická, beide zum ersten Mal 1362 im Register der Brückenmaut erwähnt. Belegt ist auch eine mittelalterliche Brücke, mehrmals umgebaute, ursprünglich hölzerne Brücke, die nordöstlich von der bestehenden steht. An derselben Stelle vermutet R. Snášil die ursprüngliche mittelburgwallzeitliche Überbrückung. Die Anfänge der mittelalterlichen Besiedlung von Uherské Hradiště sind sowohl mit Halberdhütten einer Pfahlkonstruktion, die mit Korb versehen war, als auch mit überirdischen Bauten verbunden. Mit Rücksicht auf die hydrologische Situation in der Stadt (hoher Grundwasserspiegel) gehören die Erdhütten nicht zum überwiegenden Wohntypus. Bei einer Reihe von archäologischen Untersuchungen in der Stadtmitte wurden Werkstätten nachgewiesen, die sich mit der Verarbeitung von Metall, Glas, Leder, Nahrungsmitteln befassen.

Die Untersuchungstätigkeit der letzten Jahre hat selten den Stadtteil Rybárny betroffen. Von Bedeutung sind hier vor allen der Fund von Fundamenten einer mittelburgwallzeitlichen Architektur (einer Kirche?) von R. Snášil aus dem Jahr 1986 oder Überreste einer Befestigung, die Rybárny schützen sollte. Die meisten Funde von Rybárny sind jedoch nicht stratifiziert. Besser daran ist der Stadtteil Sady mit einem reichhaltigen Fundfonds, der sowohl im Rahmen einer großen von Vilém Hrubý durchgeführten systematischen

Untersuchung des Kirchenkomplexes in der Flur „Špitálky“ und der anschließenden Bewertung durch L. Galuška als auch im Rahmen kleinerer Untersuchungen (Marienkirche) ausgewertet wurde. Mehrere kleinere Funde sind auch aus Oberflächensammlungen bekannt.

Aus der chronologischen Sicht her schließt der vorliegende Text drei ungleichmäßig vertretene Horizonte der Besiedlung ein: einen urzeitlichen, mittelburgwallzeitlichen und mittelalterlichen. Spärliche urzeitliche Funde direkt aus der „St.-Georg-Insel“ sind überwiegend unstratifiziert. Eine Ausnahme bilden nur folgende Funde: 2 Scherben der Urnenfelderkultur, gefunden beim Ausbau des städtischen Amtgebäudes, eine Art Fibel aus der Latènezeit, die aus dem Raum einer Parkanlage vor dem Bahnhof stammt, und ein Bruchstück eines blauen Latène-Armbands aus Glas, der in der Ausfüllung des mittelburgwallzeitlichen Objekts im oben genannten Park sekundär gelegen war. Aus dem Stadtteil Rybárny (vor allem in der Flur Bumbalov) sind zahlreiche unstratifizierte Funde bekannt (mährisch-slowakische bemalte Keramik). Der Horizont der urzeitlichen Besiedlung ist auch im Stadtteil Sady vertreten.

Mehr integriert als der Horizont der urzeitlichen Besiedlung wurde bisher die mittelburgwallzeitliche Besiedlung im beschriebenen Gebiet verfolgt. Eine umfangreiche systematische Untersuchung des Mährischen Landesmuseums unter der Leitung von V. Hrubý entdeckte auf der Anhöhe Sady Reste eines wichtigen großmährischen sakralen Komplexes, dessen Bedeutung L. Galuška in seiner Arbeit von 1996 neu bewertet hat. R. Snášil hat sich um eine Untersuchung von „Rybárny“ verdient, woher Überreste der gemauerten Baukunst und eine großmährische Grabstätte in der nächsten Umgebung bekannt sind. Problematischer ist die Situation auf dem Gebiet der einstigen „St.-Georg-Insel“, d. h. unter dem in der Neuzeit bebauten Stadtkern von Uherské Hradiště. Zahlreiche Ausgrabungen deckten das Mauerwerk der Baufundamente aus der Mittelburgwallzeit auf. Der Rettungscharakter dieser archäologischen Tätigkeit erlaubt nicht eine vollkommene Auswertung der Fundsituation. Der bereits erwähnten, bisher nicht zusammengefassten, also nicht ausgewerteten großmährischen Altbausiedlung ist noch die Frage nach einem etwaigen großmährischen Tempel – der „St.-Georg-Kapelle“ – zugefügt. Bisher wurde sie nicht entdeckt, diese Frage hat aber die von R. Procházka und J. Kohoutek geführte Untersuchung anlässlich des Aufbaus von Telecom-Gebäude wieder geöffnet.

Ausführlicher verarbeitet ist der mittelalterliche Besiedlungshorizont des Interessengebiets, und zwar vor allem der „St.-Georg-Insel“, denn die mittelalterliche Bebauung der Teile Rybárny, und Sady wurde bisher nicht systematisch verfolgt. Die Topographie der Stadt im 13. – 15. Jahrhundert haben R. Procházka und L. Sulitková (1984) ziemlich komplex verarbeitet. Auf Grund der archäologischen Untersuchungen und Archivquellen haben sie ihren Einstellungen zu Geländebeziehungen, zur Stadtgliederung, zu ihrer Befestigung und Bebauung, aber auch zu Vermögensverhältnissen, zur Vertretung der Handwerke in der Stadt zum Ausdruck gebracht.

Während der Stadtteil Sady auf einem mäßigen, lang gezogenem Rücken, einer Anhöhe des Hügellandes Luhačovická pahorkatina situiert ist, liegen der historische Stadtkern von Uherské Hradiště („St.-Georg-Insel“) und der Stadtteil Rybárny im Überschwemmungsgebiet der March, in einer flachen Aue im Nordteil des Talgrundes der unteren March. Ein markantes landschaftprägendes Element der Region ist der Fluss March. Für diesen Fluss sind zahlreiche lange, sichelförmige tote Arme charakteristisch. Ihre Existenz bezeugt eine intensive Entwicklung des Flussbetts, das sich durch dauerhafte Anschwemmungen langsam erhöht. Auf diese Weise entstanden zahlreiche Inseln, die zur Grundlage der eigenen großmährischen und zuletzt mittelalterlichen Besiedlung wurden.

Der nicht immer verarbeitete Fundbestand von Untersuchungen, die häufige Absenz der Fundberichte aus den genannten Lokalitäten hatten negative Spuren nicht nur auf dem Inhalt einzelner Stichwörter, sondern auch vor allem auf der Auswahl geeigneter Pläne und in der Absenz der Bilddokumentation zu den topographischen Texten hinterlassen. Einzelne Stichwörter sind nur mit aufgezeichneten Karten begleitet, um durch eine unobjektive Auswahl von Bildmaterial verursachte Verzerrung der Ansicht der oder jener Lokalität zu vermeiden. Die Bilddokumentation hat einen Selektionscharakter.

Die vorliegenden Angaben bringen Informationen, die bis Mitte 2005 gewonnen worden sind. Um ein möglichst plastisches und kompaktes Bild des Interessengebiets zu bieten, erfasst das Verzeichnis auch diejenigen archäologischen Untersuchungen und Aufsichten, die bloß einen stratigraphischen Charakter hatten.